

Ambedkar Times Weekly

Editor-in-Chief: Prem Kumar Chumber

Contact: 001-916-947-8920

Fax: 916-238-1393

E-mail: chumbermedia@yahoo.com, editor@ambedkartimes.com

VOL- 12

ISSUE- 26

September 9, 2020

California (USA)

www.ambedkartimes.com

www.deshdoaba.com

Labour Day Celebrations & Babasaheb Dr Ambedkar's Contributions for Labourers in India

Prem Kumar Chumber

Editor-In-Chief: www.ambedkartimes.com

Bharat Ratan Bodhi Satav Babasaheb Dr Bhimrao Ramji's contribution towards the emancipation and empowerment of the working class in India both during the freedom struggle as well as after India's independence is worth remembering on the historic May Day: celebrated worldwide as International Workers' Day, also known as Workers' Day and Labour Day. It was chosen to be International Workers' Day at the International's second congress in 1891 to commemorate the 1886 Haymarket affair in Chicago wherein on 1 May workers of various industrial units observed general strike for the eight-hour workday. On 4 May when the Chicago police tried to disperse a public assembly in support of the general strike an unidentified person threw a bomb, which led to police firing resulting in the death of seven police officers, at least four civilians and wounding of sixty police officers and unknown number of civilians. This was led to the arrest of hundreds of labour leaders and their sympathisers. Later on, four of the arrested ones were executed by hanging.

It was coincidence that Babasaheb Dr Ambedkar was born in 1891 and came to acquire higher education in the United States of America in 1913. What he learnt during his three years (1913-16) stint at Columbia University in New York City in the class room sessions of his great professors - John Dewey, James Shotwell, Edwin Seligman and James Harvey Robinson - made him struggle for the emancipation and empowerment the labourers on his return in his own country during the British as well as after India's independence. During his tenure as a Labour Minister and as the Labour Member of the Viceroy's Executive Council between 1942 and 1946, he worked hard for the reduction of working hours from 12 to 8 Hrs a day. His contributions towards granting the rights of the labourers are manifold: establishment of Employment Exchange, Employees State Insurance (ESI), Indian Statistical Law, Compulsory Recognition for Trade of Union, Indian Factory act, Dearness Allowance (DA), Paid Holidays, Health Insurance, Extra pay for Overtime, Legal Strike Act, Provident Fund (PF), Labour Welfare Fund, Technical Training Scheme, Mines Maternity Benefit Act, Women Labour Welfare Fund, Women and Child-Labour Protection Act, Maternity Benefit for Women Labour, Equal Pay for Equal Work irrespective of the Sex, Restoration of Ban on Employment of Women on Underground Work in Coal Mines.

As far as the public domain of working class activism is concerned, Dr Ambedkar was always acted as front soldier for the rights of workers. His contribution in highlighting the plight of Dalit workers access in the highest paid textile mill weaving departments is well known. Dalits were not allowed to work in these textile mills for the fear of pollution caused by their saliva to wet the thread during the weaving process to tie the knot, each time the weft bobbin required a replacement. Dr Ambedkar brought this issue in the public during the famous 1928 Bombay Textile Strike. He threatened to dissuade Dalit workers from joining the strike if his demand for Dalits' access to all kind of jobs in the mills was accepted. His contributions towards the bill to abolish the Mahar Watan and Khoti abolition bill were among the several prominent labour welfare measures undertaken by him. Abolition of Punjab Land Alienation Act of 1900 was yet another legal relief to the non-agriculture classes, including Dalits, to overcome their exclusion from the land ownership rights.

Ambedkar Times & Desh Doaba Weekly newspapers congratulate all on the Labour Day Celebrations the world over and also fondly remember the rich contributions made by Bodhi Satav Bharat Ratan Babasaheb Dr Bhimrao Ramji Ambedkar towards the emancipation and empowerment of workers in India!

India joins US, Russia, China hypersonic Missile club

Government sources said that the DRDO will have the capacity to develop a hypersonic missile with scramjet engine in next five years.

India on Monday became the fourth country after the United States, Russia and China to develop and successfully test hypersonic technology from APJ Abdul Kalam testing range (Wheeler Island) in Balasore, Odisha. This indigenous technology will pave the way towards development of missiles travelling at six times the speed of sound (Mach 6).

The test of Hypersonic Test Demonstrator Vehicle (HSTDV), developed by Defence Research and Development Organisation (DRDO) was conducted at 11.03 am today using the Agni missile booster and lasted for five minutes.

People aware of the development said this test means that the DRDO will have the capacity to develop a hypersonic missile with scramjet engine in next five years, which will have the capacity to travel at more than two kilometres per second. The test was led by DRDO chief Satheesh Reddy and his hypersonic missile team. The HSTDV performed on all parameters, including combustion chamber pressure, air intake and control guidance, the agency said.

At 11.03 am, the Agni missile booster took the hypersonic vehicle to height of 30 km after which the latter separated. Thereafter, the vehicle's air intake opened and that led to successful firing of the test scramjet engine. The combustion lasted for more than 20 seconds with the vehicle achieving a speed of Mach 6. "The vehicle performed successfully on all the pre-determined parameters including the ability to handle combustion temper-

atures of over 2500 degrees Celsius as well as air speed," said a senior official.

Defence minister Rajnath Singh congratulated the DRDO immediately after the test and praised their efforts to indigenously build a scramjet engine. He said that it is a landmark achievement towards realising the vision of 'Atmanirbhar Bharat' (self-reliant India).

"The @DRDO_India has today successfully flight tested the Hypersonic Technology Demonstrator Vehicle using the indigenously developed scramjet propulsion system. With this success, all critical technologies are now established to progress to the next phase," Singh tweeted.

"I congratulate to DRDO on this landmark achievement towards realising the Prime Minister's vision of Atmanirbhar Bharat. I spoke to the scientists associated with the project and congratulated them on this great achievement. India is proud of them," the defence minister said in another tweet.

The HSTDV is an unmanned scramjet demonstration aircraft for hypersonic speed flight. Besides

its utility for long-range cruise missiles of the future, the technology has multiple civilian applications also. It can be used for launching satellites at low cost too, according to government officials.

The HSTDV cruise vehicle is mounted on a solid rocket motor, which will take it to a required altitude, and once it attains certain mach numbers for speed, the cruise vehicle will be ejected out of the launch vehicle. Subsequently, the scramjet engine will be ignited automatically.

Source Courtesy:

Hindustan Times, September 7, 2020

Gurbani Discourse

American Senior Citizens Group Sacramento (California)'s weekly Meeting

A preacher is someone who delivers religious sermons, usually based on Gurbani doctrine, to groups of people. Any person of faith can be a preacher.

Those who lead congregations affiliated with a religious denomination and use titles such as Granthi, will normally have formal theological training from a Gurmat school or divinity school. During normal situation, he is hired by Gurdwaras. This is not possible during coronavirus lock out.

Under these circumstances American seniors started Gurbani discourses at Zoom meetings on Tuesdays from 11: am to 12: noon. With due respect translation of Gurbani is performed. In order to understand Gurbani discussion is also allowed. We are fortunate that one of our own members has taken this Sewa. This person cannot be other than Mr. Gurbal Singh Khaira.

He is Ex Chief Editor of "The Sikh Bulletin". He is committed student (Contd. on next page)

Isabel Wilkerson's book 'Caste' examines similarities between caste in India and race in America

The book is an opportunity for upper-caste Indians to learn from the recent soul-searching over racial legacies in America.

In her new book, *Caste*, Pulitzer Prize-winning author Isabel Wilkerson looks towards the Indian caste system to understand the stubborn persistence of racism in the US. In a similar vein Indians, particularly in the diaspora, can look towards the recent soul searching over white racial privilege in the US in the wake the Black Lives Matter protests, to reflect on how caste-based segregation endures.

The recent caste discrimination lawsuit launched against Cisco by the State of California has generated defensiveness among some in the Indian immigrant community with declarations of caste being a thing of the past and no longer a relevant influence on diasporic life. In our book *Seeing White: An Introduction to White Privilege*, we explored the seeming invisibility of whiteness; white Americans are not conscious of being white, they perceive themselves and their experiences as the good, normal way of being.

At the same time, they are hyper aware of other races and the ways in which people are not "white". In much the same way, upper caste experiences in the Indian diaspora are often thought of as the normal or good Indian immigrant success story.

The power of selective nostalgia

In a 2019 New York Times profile, Indira Nooyi the former chief executive of PepsiCo, a first-generation Indian immigrant often heralded for being one of the few high-profile female CEOs in the US, volunteered her caste identity. Her family, she mentioned "was a good, conservative Brahmin family, deeply steeped in learning and education. That was the only focus. The expectation was you would get, at a minimum, a master's degree."

In openly proclaiming her upper caste identity, she portrayed Brahminism in the same romanticised manner that some white Americans reminisce about the genteel, elegant and old-world charm of southern plantation life. But the gentility of an old southern plantation lifestyle of course rested on the horrific extraction of wealth and profits from the slave labour of African Americans.

Nostalgia for the elegance of plantation owners not only represents an erasure of the brutality of slavery but also perpetuates a myth of refinement of white in contrast to the supposed lack of refinement of the non-white who were denied access to the means of refinement. In the same way, the proclivity towards ed-

ucation is reflective of the Brahmin privilege of access to education, a basic right that was explicitly forbidden to those belonging to the Dalit strata for several centuries.

As a result, Brahmin households like Nooyi's often have access to long legacies of educated family members and extended networks that Dalit households with their much

without a corresponding recognition of the exclusion and oppression it represents. A growing recognition of the ongoing harm of such selective nostalgia has prompted a re-evaluation of the popular plantation wedding industry in the US that used to promote southern slave plantation houses as romantic sites for wedding celebrations in the genteel southern tradi-

The early 20th century Dravidian movement in Southern India led by anti-caste reformers like E Ve Ramaswamy (Periyar) actively campaigned against this practice as a way to create space for individual identity and self-respect as opposed to identities based on caste power. As a result, the use of caste names like Iyer and Iyengar receded for a time among the Tamil community in India. Yet the practice is common now particularly among diaspora Indians.

In testimonies collected by the Ambedkar King Study Circle California, several Dalit immigrants mention discomfort with frequent probing of names among Indian community groups and colleagues in order to discern caste identity. Similar to the re-think over words like Dixie and Antebellum, those with upper caste Indian heritage must reflect on the culture of names that evoke caste dominance.

Who belongs where

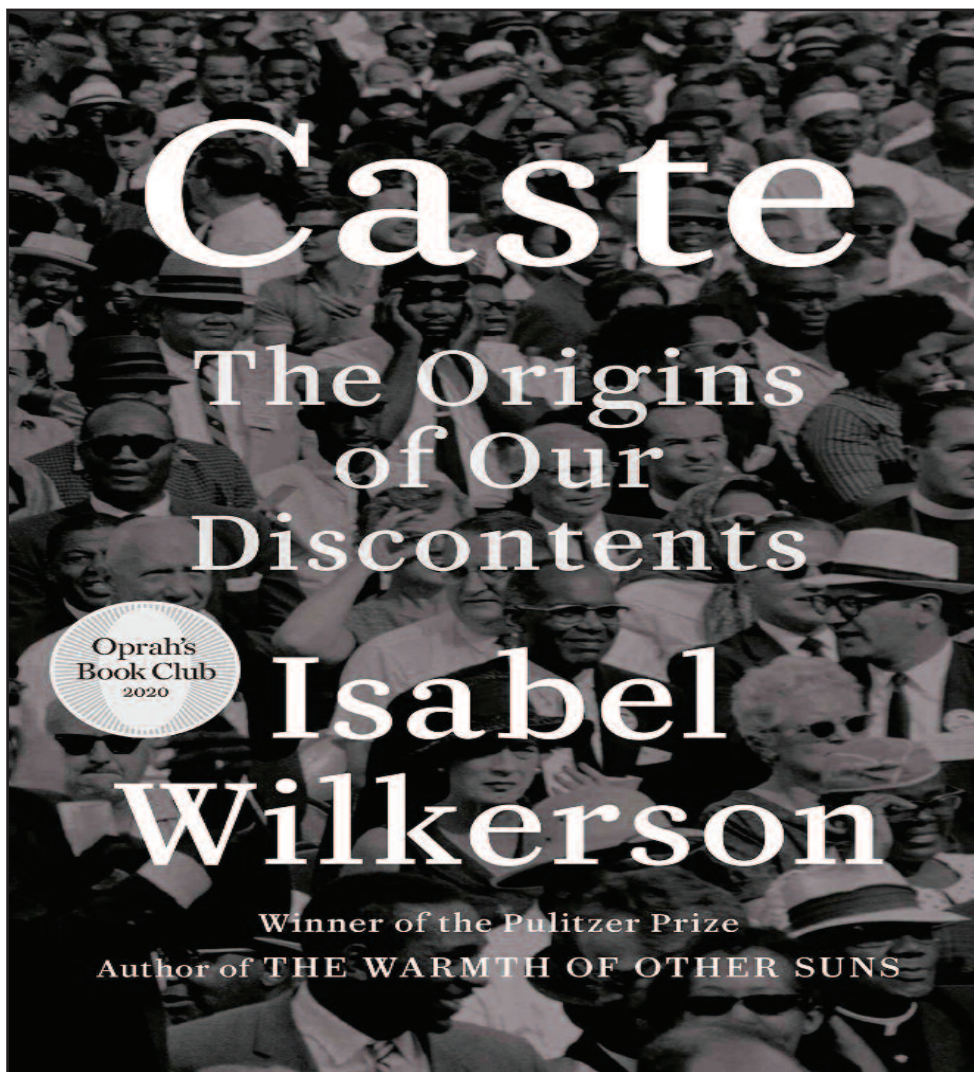
In her comparison of white racial privilege to caste privilege Wilkerson mentions that while attending academic conferences on caste in the US, she began to recognise South Asians from dominant castes by the way they seemed to have a "certitude of being," a confidence about their place in life. It is this certitude that Indira Nooyi exhibited when she prefaced her comments about her family by saying "we never lacked for anything, but we didn't have much."

In openly proclaiming both her Brahminical identity as well as her lack of class privilege Nooyi and many successful upper caste Indians signal a story of individual achievement where caste privilege either no longer exists or is rapidly fading. Yet the same open declaration of lower class origins would not be possible for someone from a Dalit background without a fear of their achievements being diminished as the outcome of undeserving affirmative action as seems to have been the experience in the Cisco case.

Concluding her exploration of caste and race, Wilkerson mentions that racial privilege will continue to persist unless every one examines the ways they feed into the structure of white dominance in small and large ways through everyday actions. Similarly upper caste Indian immigrants must reconcile an awareness of the structural privileges they have inherited even as they find ways to celebrate their personal successes and family histories.

Ramya Vijaya is Professor of Economics at Stockton University.

Source Courtesy: Scroll 5 September 2020

more recent access to education have never had the opportunity to build. In perpetuating the myth of a good Brahmin tradition of education, Nooyi follows the same pattern of erasure and myth making of cultural superiority as southern whiteness.

The Cisco case rests on this very same reflexive elevation of Brahmin access to educational networks. An Indian origin Dalit Cisco engineer complained about being denied professional opportunities by his Brahmin managers who became aware of his Dalit status. The managers' bias, it seems, stemmed from the engineer's admission to a prestigious engineering college in India on the basis of caste-based affirmative action rather than the caste-based Brahmin privilege of access to education.

Nooyi or the Cisco managers are not alone; Indians in the diaspora often exhibit casual and unthinking pride in the ritualistic traditions of their upper castes families like thread ceremonies and certain dress codes,

Hollywood star Ryan Reynolds recently apologised for having had such a plantation wedding. Similarly, the Indian upper caste diaspora, particularly those in positions of power like Nooyi, must reflect on the harm their selective and unthinking memorialisation of upper caste family traditions of privilege cause those without the caste access.

What's in a name

Reynold's apology for a plantation wedding is part of recent a wave of high-profile awakening on the cultural glorification of symbols of segregation in the US. Popular music bands like Dixie Chics and Lady Antebellum have recently accepted their unthinking complicity in elevating narratives of superiority by using words like "Dixie" and "Antebellum" that are related to a sense of pride in a pre-emancipation South. A similar history of names relates to the Indian caste system. Upper caste Hindus often use surnames that are caste names.

Gurbani Discourse

(Continue from page 1) of the Gurbani studies to understand the Gurmat philosophy. He passed his Giani honors diploma from Punjab University, Chandigarh at sixteen years of young age. He is author of

several articles on various Sikh religious issues affecting the world wide Sikh community. His articles have been published in prestigious magazines including "Sikh Review, and The Sikh Bulletin". In addition,

he has been a frequent speaker on many Sikh conferences and seminars conducted by Sikh religious organizations and Sikh studies institute in Canada and USA. This Sewa is open to public if any one

likes to join. Please contact undersigned. Thanks

Sukhchain Singh 916 802 5776

Chainsukh@aol.com

As Virus Cases Rise, India Faces "Human, Economic Catastrophe": Report

The 35-year-old tutor started feeling feverish in April, while bringing his father home from a chemotherapy appointment in the Indian financial capital. When a test confirmed Tribhuvan was infected, the local health system's reaction was shambolic.

The novel coronavirus seemed like a distant problem in Boisar, a small factory town about two hours from Mumbai, until Daniel Tribhuvan died.

The 35-year-old tutor started feeling feverish in April, while bringing his father home from a chemotherapy appointment in the Indian financial capital. When a test confirmed Tribhuvan was infected, the local health system's reaction was shambolic. After he checked into a public hospital, the first thing they did was try to pawn him off to a private facility in Mumbai. The ambulance turned around halfway when they discovered he couldn't pay. Back at the public hospital, a doctor didn't see him for three days, and when an elderly man occupying a bed nearby died, his body wasn't collected for 12 hours. After a week, Tribhuvan's blood-oxygen levels were dangerously low. He died on May 17, becoming Boisar's first confirmed fatality from Covid-19.

"I think he would have survived if the system was good," Samuel Tribhuvan, Daniel's older brother, said in a recent interview at Boisar's local administrative office, inside a rundown building that also houses a liquor store and a portrait studio. "This is the worst place where we could get the coronavirus." Six months after the start of the pandemic-as the developed world tries to restore some semblance of normalcy-the virus is arriving with a vengeance in India's vast hinterland, where 70% of its more than 1.3 billion citizens live. The country is now adding more than 80,000 confirmed infections per day, with about 71,000 deaths so far, numbers experts say are likely being under-counted. On Monday it galloped past Brazil to become the world's second-biggest outbreak, a sobering preview of what could happen once the coronavirus spreads in earnest across other poor, densely populated places from Nigeria to Myanmar. With such a vast reservoir of potential hosts and minimal ability to contain infections, it seems inevitable that India will at some point overtake the U.S. to have the most cases globally.

The result is likely to be a human and economic catastrophe, risking untold numbers of deaths and the reversal of years of rising incomes and living standards-developments that helped lift millions of people from grinding poverty into something like the middle class. The broader effects won't be confined to the subcontinent.

With a gross domestic product last year of almost \$3 trillion, India is the world's fifth-largest economy and a crucial node in global supply chains. Despite the troubled state of its own medical system, it is by far the largest producer of both vaccines and the generic drugs that healthcare systems around the world rely upon. And with Asia's economic giant, China, turning increasingly inwards, companies from Wal-Mart Stores Inc. to Facebook Inc. had been investing heavily in India, betting on its rising consumer market. India's trouble containing the virus, therefore, could weigh on any global recovery from

the coronavirus-either epidemiological or economic.

With infections gathering pace, Prime Minister Narendra Modi is facing criticism for not doing more to help the state and local-level officials on the front lines of fighting the virus, who face an excruciating choice. Failing to stop its spread could mean the collapse of already-fragile healthcare systems, potentially leaving thousands to die untreated. But the distancing measures that most experts see as essential to doing so will worsen an economic contraction that's already among the world's most severe, making it even more difficult for India to resume its progress toward broader prosperity and hampering the global recovery. That could ultimately cause just as many deaths, whether from malnutrition, other infectious diseases, or even suicide.

As the virus spreads throughout India, "the most immediate thing that will happen is people will die," said Vivekanand Jha, executive director of the Indian branch of the Sydney-based George Institute for Global Health. "The second is that the people who have not died will lose their livelihoods."

When PM Modi announced, on March 24, that his government would institute the broadest coronavirus lockdown in the world, many experts were impressed. Officially, there were only about 500 cases in India at the time, mainly in large cities and traceable to travelers from abroad. Stamping out the virus-or at least keeping it from spreading into the vast and vulnerable countryside-

by decisively interrupting daily life for the entire nation seemed like a laudable goal.

But the dense slums that house large numbers of the urban poor proved particularly hospitable to the spread of the highly contagious pathogen. Meaningful social distancing was often impossible, while infections could spread widely before coming to the attention of healthcare workers. Government efforts largely failed to match the scale of the problem, with testing and contact tracing typically one step behind the virus. While officials procured ventilators, constructed field hospitals, and even

lockdown, some had to simply walk, forming columns on highways that were reminiscent of Partition, the bloody separation of India and Pakistan in 1947-and almost certainly spreading the virus across the countryside.

Faced with such desperation, PM Modi had little choice but to end the lockdown in early June, even as infections continued to rise. The "unlock," as it came to be known, saw even more of these migrant workers return to their villages, seeding the new outbreaks now being seen in ever more remote parts of the country.

India has a large and innovative healthcare industry, but private operators are focused on big cities and the wealthier patients who live in them. In rural areas, medical care falls to the creaking public health system, which is often absurdly under-resourced.

Built on the side of a dirt highway in the Khair sub-district of Uttar Pradesh, one of India's poorest states, a two-story community health center serves as the main source of care for a population of about 225,000. The modest facility has no intensive care unit, and when Bloomberg News visited

early this month, its six oxygen cylinders had all been designated for use in ambulances. About 60 Covid-19 patients were in home isolation in Khair at the time; if one of them took a turn for the worse, the best the clinic could offer would be a ride to the nearest city, an hour's drive away. "The district administration is trying to create new centers," said Shailendra Kumar, the clinic's manager. But for now, the increasing number of infected people in Khair can only hope the virus doesn't hit them hard.

Uttar Pradesh has more than 200 million inhabitants, making it India's most populous state. But its rural health system is the most understaffed in the country, with just 2.7 doctors for every 100,000 people. (The rate in the U.S. is a little under 10 times higher.) The numbers elsewhere aren't much better. Only 40 percent of India's physicians work in the countryside, even though it's home to more than two-thirds of the population.

In the district that contains Boisar, the town where Tribhuvan died, "we do not have enough manpower to cater to this population," Abhijit Khandare, a state health officer, said in an interview at a local community center. "We pulled manpower from other villages" to deal with spikes in Covid-19 cases, he said, "but now the other villages are affected too."

In an attempt to fill the gap, local officials are even pressing teachers into service as healthcare aides. Schools remain closed due to the

Contd. on page 5)

It's 2020, And We Still Don't Have An Iconic Dalit Hero In Bollywood

Dalits are often invisibilised in Hindi cinema, and even when they appear on screen, they are shown as powerless, wretched or dependent upon the patronage of the social elites.

When a Bollywood 'hero' is not stalking women on screen or treating them like inanimate possessions, he can be a larger-than-life character who is charming and fun to watch. While we know they are playing fictional characters, there's a way that a good actor embraces them and makes them look almost real. While there are dangers to it, say if they are playing glorified harassers aka Kabir Singh they can end up normalising and romanticising harassment in a country where gendered abuse is rampant. On the other hand, when they play characters that show courage and determination (like Shah Rukh Khan in Chak De! India) or leadership abilities (like Aamir Khan in Lagaan), they both entertain and inspire the audience. The 'hero' in a Bollywood film is often bestowed with superhuman skills, grace and humanity. However, such gracious credentials are often unavailable to the Dalit characters. The possibility that a Dalit character can be imagined with similar heroic attributes or can be presented as a popular alpha hero- are yet to find respectable space in the mainstream Hindi cinema.

Director Prakash Jha's recent release Pareeksha on Zee5 endorses the conventional archetypes of the Dalit lives and presents a stereotypical picture of Dalit depravity. The story is about a poor Dalit rickshaw puller, Buchchi Paswan (played well by Adil Hussain), who becomes a petty thief only to make his prodigious son study in one of the most prestigious schools of Ranchi. The plot is interesting and pregnant with thrilling possibilities; however, the director has treated the story with minimal imagination and unapologetically endorses the stereotypical cultural values and moralities by which the social elites imagine the Dalit world. The Dalits are often invisibilised in Hindi cinema, and even when they appear on screen, they are shown as powerless, wretched or dependent upon the patronage of the social elites. We all remember the realistic 'parallel cinema' of 1980s, especially films like Damul, Nishant, Paar, Sadgati, that presented heart wrenching narratives about Dalit ex-

ploitation and marginalisation in feudal village societies. Though, Pareeksha is set in contemporary urban context, however Buchchi's social and class location emulate the conditions portrayed in the 'parallel cinema' mentioned above. He is wretched, powerless and a petty criminal. The only improvisation it offers is that it presents Bulbul (actor Shubham), the son of Buchchi as an extremely talented, nice and hard-working student. Otherwise, the narrative is a monotonous tale of poverty, discrimination and state violence against the poorest working classes.

The depressing narrative of the film is close to the social reality of a majority of Dalits who have been perpetually living under brutal Brahmanical exploitation. While this narrative is necessary and important, as it holds perpetrators of caste violence accountable, we often also crave the larger-than-life, fascinating, entertaining depiction of a 'hero', that has been forever denied to Dalit characters. It is important to show Dalits as heroes and not just sad, passive beings in popular cinema too.

A lopsided representation such as this neglects the fact that a new educated Dalit class has entered into the corridors of power in India. In electoral politics, especially in Maharashtra, Bihar, Tamil Nadu and Uttar Pradesh, Dalits have emerged as influential participants. Dalits are increasingly becoming a part of civil society activism, enthusiastic and valuable voices in intellectual and artistic circles and have offered meaningful leadership to social and political causes.

In the post-liberalisation process, a new stage for Dalit representations in Hindi cinema is visible. Films like Aakrosh (2010) and Aakashan (2011) had showcased the changed social and political spaces and portrayed the Dalit characters as self-conscious beings with middle class aspirations. Subhash Kapoor's Guddu Rangeela (2015) breaks the stereotype and improvises the passive narratives that dominates the depiction of Dalit characters. Inspired by the infamous Manoj-Babli honour-killing case, the film revolves around Rangeela (Arshad Warsi) who falls in love with the woman from the dominant caste and responds to the feudal caste violence and atrocities with

mainstream heroic logic. The film allows the Dalit characters to use the traditional tropes of Bollywood revenge dramas to acquire justice for himself. He annihilates violent, oppressive feudal lords in a gun battle. Rangeela is a subversive and an original character, almost like a Tarantino-esque version of Dalit hero.

Similarly, in Neeraj Ghaywan's Masaan (2015) Deepak (Vickey Kaushal) is a dom by caste that works in cremation ghat and burns dead bodies. However, Deepak is an aspirational man with desires to cross the borders of a caste-based society. He studies engineering and falls in love with Shaalu, an upper caste girl. Importantly, when Deepak tells her about the perils of his caste's profession (including that he also burns the corpses), Shaalu remains firm and tells him that she will be with him even if her parents refuse. Masaan's narrative is one of hope. It shows not only the courage of the Dalit protagonist, but also the evolution of a handful of upper caste people like Deepak's partner.

Masaan presents a Dalit hero that wishes to fall in love, one that cries after the heartbreak and reignites his life like a normal person. Exploring the Dalit body as an ordinary emotional being was a fresh experiment in Hindi cinema.

Nawazuddin Siddiqui starrer Manjhi- the Mountain Man (2015) is another love story, based on the biography of iconic activist Dasarath Manjhi. Manjhi survives in extreme poverty and exploitative caste based feudal order. After the accidental death of his loving wife, Manjhi dedicates his life to an emotional cause and single handedly builds a road—cutting a huge mountain, so that people can reach the city hospital quickly. To operate according to self-passion and intent is not a conventional Dalit role in the scheme of Hindi films, which Manjhi's story breaks and subverts. He is presented as a man that possesses raw sensations and deep passion — attributes that are often reserved for the upper caste characters.

Earlier films, like, Rajneeti, Eklavya and recently Sonchiriya, and Mukkabaaz, have presented nuanced versions of contemporary Dalit lives in the post-liberalisation era. These films have negated the conventional stereotypes of Dalit representation

and shifted the focus towards the new aspirational Dalits that have emerged in cities and mofussil towns. He is pictured as a robust claimant of dignity and an upholder of heroic credentials, thus endorsing a Dalit individual's triumph in social and political spaces. With recent films like Newton and Article 15, it appeared that Bollywood is now slowly getting ready to play with heterogeneous Dalit identities.

Pareeksha on the other hand, reintroduces the conventional attributes of Dalit life without bringing the changed economic and political context in to the discussion.

In the narratives of contemporary Hindi cinema, only on occasion the Dalit is pictured as a robust claimant of dignity or an upholder of popular heroic credentials. For example, Rajanikant starrer Kabali (2016) and Kaala (2018) has substantively redefined the Dalit protagonist in Tamil cinema. It portrayed them as powerful and inspiring, walking shoulder to shoulder with characters belonging to the dominant caste. In Hindi cinema, similar possibilities have mostly been avoided. To imagine the Dalit person as a liberator, icon or a role model, even in the fiction, has cursorily been denied. The hero perpetually remains a custodian in the upper caste body.

A Dalit character as an alpha male/female popular hero is still a distant dream. The possibility that the Dalit character or a person from marginalised social background may enter to transform the terrible social structure by 'fist of fury' or by philanthropist grace is not an admissible topic for Bollywood narratives. Such transgressive and superhuman capacities are allowed mainly to the social elites. The upper caste character is the perpetual vanguard or philanthropist, and only he can only fulfil the aspirations of the poor, but similar power and space is unavailable to the Dalit characters.

The Dalit is still waiting for a bold Bollywood drama that would radically transform the passive Dalit subjectivity and would confirm the arrival of a populist Dalit hero.

Harish S. Wankhede
is a film enthusiast and
teaches Political Studies at JNU.
Source Courtesy: Huffington Post |
By Harish S. Wankhede
6 September 2020

'Gaganyaan': Russia begins producing space suits for India's first manned mission to space

Russian research and development Enterprise 'Zvezda' has started manufacturing space suits for the Indian astronauts, who are likely to be part of India's first manned space mission 'Gaganyaan', a Russian organisation said on Monday. Four astronauts shortlisted for Gaganyaan, India's first manned space mission, resumed their training in Russia in May after it was put on hold due to COVID-19 scare.

"Research, Development and Production Enterprise Zvezda, a subsidiary of Russian space organisation

Roscosmos, has started manufacturing personal flight equipment for the Indian cosmonauts undergoing training in Russia," said Glavkosmos on Monday.

"On September 3, Indian cosmonauts who have been training for spaceflight in Russia under the contract of Glavkosmos visited Zvezda, where their anthropometric parameters were measured for the subsequent production of spacesuits. The contract also provides for the production of individual seats and custom-

(Contd. on page 7)

Nehru's Vision Of The Indian Republic

(Extract from the Presidential Address to the Lucknow Congress Session)

I am convinced that the only key to the solution of the world's problems and of India's problems lies in socialism, and when I use this word I do so not in a vague humanitarian way but in the scientific, economic sense.

Socialism is, however, something even more than an economic doctrine; it is a philosophy of life and as such also it appeals to me.

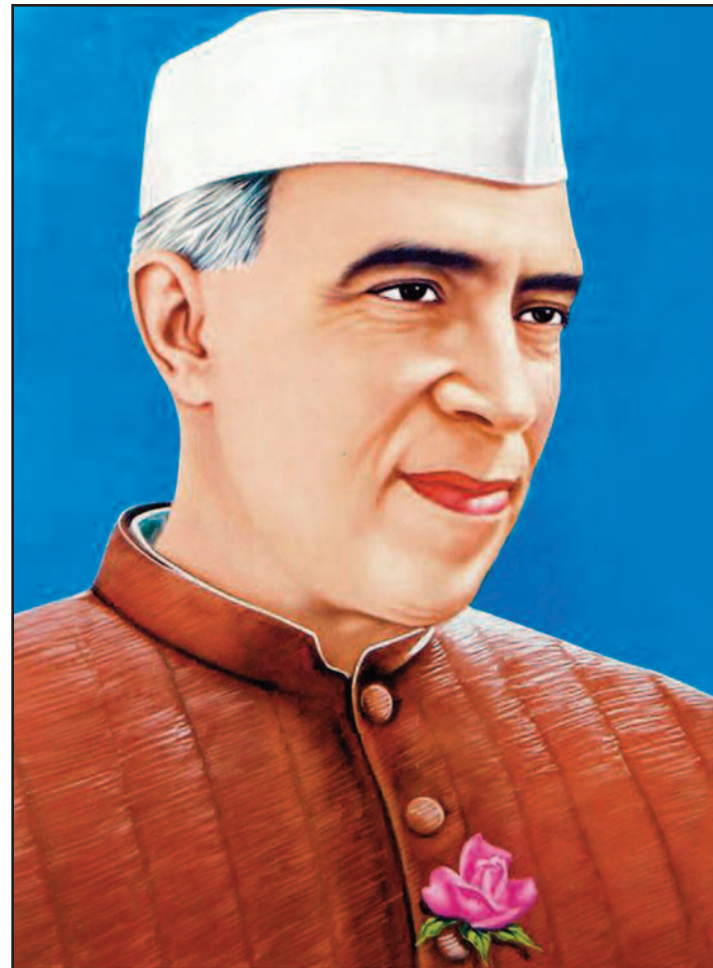
I see no way of ending the poverty, the vast unemployment, the degradation and the subjection of the Indian people except through socialism. That involves vast and revolutionary changes in our political and social structure, the ending of vested interests in land and industry, as well as the feudal and autocratic Indian States system. That means the ending of private property, except in a restricted sense, and the replacement of the present profit system by a higher ideal of co-operative service. It means ultimately a change in our instincts and habits and desires. In short, it means a new civilisation, radically different from the present capitalist order.

RUSSIAN EXAMPLE

Some glimpse we can have of this new civilisation in the territories of the U.S.S.R. Much has happened there which has pained me greatly and with which I disagree, but I look upon that great and fascinating unfolding of a new order and a new civilization as the most promising feature of our dismal age. If the future is full of hope it is largely because of Soviet Russia and what it has done, and I am convinced that, if some world catastrophe does not intervene,

this new civilisation will spread to other lands and put an end to the wars and conflicts which capitalism feeds.

I do not know how or when this new order will come to India. I

imagine that every country will fashion it after its own way and fit it in with its national genius. But the essential basis of that order must remain and be a link in this world order that will emerge out of the present chaos. Socialism is thus for me not merely an economic doctrine which I

favour; it is a vital creed which I hold with all my head and heart. I work for Indian independence because the nationalist in me cannot tolerate alien domination! I work for it even more because for me it is the inevitable

step to social and economic changes. I should like the Congress to become a socialist organisation and to join hands with the other forces in the world who are working for the new civilisation. But I realise that the majority in the Congress, as it is constituted to-day, may not be prepared to go thus far. We are a nationalist organisation and we think and work on the nationalist plane.

It is evident enough now that this is too narrow even for the limited objective of political independence, and so we talk of the masses and their economic needs. But still most of us hesitate, because of our nationalist backgrounds, to take a step which might frighten away some vested interests. Most of those interests are already ranged against us and we can expect little from them except opposition even in the political struggle.

Much as I wish for the ad-

vancement of socialism in this country, I have no desire to force the issue in the Congress and thereby create difficulties in the way of our struggle for independence. I

shall co-operate gladly and with all the strength in me with all those who work for independence even though they do not agree with the socialist solution. But I shall do so stating my position frankly and hoping in course of time to convert the Congress and the country to it, for only thus can I see it achieving independence.

It should surely be possible for all of us who believe in independence to join our ranks together even though we might differ on the social issue. The Congress has been in the past a broad front representing various opinions joined together by that common bond. It must continue as such even though the difference of those opinions becomes more marked. How does Socialism fit in with the present ideology of the Congress? I do not think it does. I believe in the rapid industrialisation of the country and only thus I think will the standards of the people raise substantially and poverty be combated.

Source Courtesy: Socialist India, Vol.X No.8, 1975

NEERAJ PAUL
+ 91-99683-69972
Email: neerajpaul@hotmail.com

As Virus Cases Rise, India Faces "Human, Economic Catastrophe": Report

(Continue from page 3)

pandemic, but they provide a ready source of educated workers who are known in the community, an important factor in gaining trust. Last week, about 50 of them gathered in a brightly painted Boisar meeting room for a day of training. They were told their primary job would be to execute a strategy pioneered in Dharavi, a Mumbai slum where the virus was successfully brought under control in June.

The teachers would be going door-to-door through the district, asking whether anyone in a home had symptoms and referring those who did for testing. In addition to breaking chains of transmission, the goal is to get infected people treated early, avoiding the common problem of severely ill patients arriving too late for doctors to be able to help. The group had spent the day seated on plastic chairs in front of a panel of public health workers, being instructed on how to read an oximeter and social-distancing strategies for people who live in tight quarters.

While masks have become commonplace across India, physical distancing largely hasn't, despite regular government campaigns and official reminders. In the countryside,

markets where farmers and merchants gather to do business are still packed with people, and day laborers pile together into the back of small trucks to travel to job sites. Tea stalls and corner stores are doing little to prevent crowds forming.

In part, this may be a function of complacency about the dangers of Covid-19. With case numbers exploding, PM Modi's government has been emphasizing India's fatality rate—which at about 1.75% is among the lowest in the world—as evidence that it's managing the disease successfully. Experts are skeptical, however, that deaths are being counted comprehensively, and even if they are, the relative youth of India's population compared with virus hotspots like Italy or Florida is a likelier explanation. Relatively lax attitudes to distancing could also owe something to the fact that, even in a worst-case scenario, the coronavirus is just one on a long list of diseases that can kill a person in rural parts of the subcontinent. Some 79,000 Indians died last year from tuberculosis, an infection that's now relatively rare in the developed world. A mother dies in childbirth roughly every 20 minutes. Even leprosy is still an active problem.

Meanwhile, fear of impover-

ishment is starting to outstrip fear of Covid-19, a trend exacerbated as migrant workers return to the cities. The lockdown and economic slump means many poor families have suffered a double blow: the loss of remittances, plus more mouths to feed at home.

Until the lockdown, 22-year-old Manoj Kumar earned about 14,000 rupees (\$191) a month making car seats at a factory outside Delhi, sending almost everything he earned back to his family. But Mr Kumar's job disappeared in March and now he's back in his village, about 150 kilometers (93 miles) from the capital, in a one-room house with nine other family members. The only person with a job is his mother, who earns about 6,000 rupees monthly as a part-time health worker. To survive, the family has had to borrow money at rates as high as 30%.

"Everyone is scared of corona," Mr Kumar said, sitting cross-legged on the floor of his home, where the family had used rows of low red bricks to demarcate the kitchen and a tiny sitting area. "We live in fear, but how long can we go on like this?"

The impact of this kind of financial strain is beginning to ripple

across society. Delhi is recording higher rates of petty crime, while one mental health expert estimated suicides may have soared by as much as 70% nationwide. Unwanted pregnancies have spiked, child labor is on the rise, and activists warn that the scarcity of opportunity is intensifying caste and religious prejudices. That all of these trends derive, at least in part, from the response to the coronavirus, rather than the pathogen itself, highlights the precariousness of India's situation. It's one likely to play out elsewhere as the pandemic's epicenter shifts to poorer nations, where the challenges of containing the virus will dwarf those of countries like the U.S.—and likely drag on the developed world's ultimate recovery as well. Our concern here is the large population with limited resources to combat it—but that's also a concern for the rest of the world," said K. Srinath Reddy, president of the Public Health Foundation of India in New Delhi. "No country is safe until every country is safe. The virus can surge anywhere and then spring up anywhere else because the world is connected."

--With assistance from Manish Modi and Karthikeyan Sundaram.

Source Courtesy: NDTV
September 8, 2020

Indian prisons in dire straits: 7 in 10 undertrials, 1 in 3 Dalit or tribal

Seven in 10 of the 478,600 people in prison in Indian jails are under trial, according to the 2019 National Crime Records Bureau (NCRB) data on prisons

Anil* (26) and Suresh* (36), both from scheduled caste (SC) or dalit communities, have been under trial for a case of attempt to murder in western Maharashtra since November 2016. The case has cost them lakhs of rupees, and the nearly five months they spent in jail cost them regular employment and economic stress—a setback they are yet to recover from. They got bail in late March 2017 but the case continues—they claim it is false and was filed after they had a run-in with a dominant caste group in their locality. Anil and Suresh's case is somewhat typical—37% of undertrials spent between three months and a year in jail in 2019, without even having been convicted of a crime. These long periods of incarceration can not only lead the prisoners and their families financially and emotionally devastated, but can deal a long-lasting blow to their chances of employment and societal reintegration, leaving some groups susceptible to profiling and subsequently charged with crimes repeatedly.

Seven in 10 of the 478,600 people in prison in Indian jails are under trial, according to the 2019 National Crime Records Bureau (NCRB) data on prisons released in August 2020. Only 14 countries in the world have a higher proportion of undertrial or remand prisoners.

A majority of India's undertrials, like Anil and Suresh, are from marginalised castes. In the 17 years to 2019, nearly two in three (64%) on average were from the SCs (21.7%), scheduled tribes (STs or adivasi communities, 12.3%), and other backward classes (OBCs, 30%).

Further, more than one in five (21.5%) undertrials were Muslim, the highest proportion among religious minorities. (Data on inmates' caste and religion were not released for the year 2016.)

Caste prejudices and over-policing of certain communities are important social factors behind the significant presence of marginalised caste groups in jails, experts told IndiaSpend. When exacerbated by poverty, the high cost of litigation, and the poor quality of free legal aid, the result is that social inequities in society get replicated inside of prisons.

Role of social inequality

"The issue of overrepresentation of minorities is a worldwide phenomenon, not particular to India," said Vijay Raghavan, professor, Centre for Criminology and Justice at the Tata Institute of Social Sciences (TISS) and project director of Prayas, a field action project working on criminal justice.

Custodial populations hold a mirror to the social inequalities and discrimination that exists in society and the socio-economic processes push certain communities to the margins, Raghavan said. There are two

ways to study the problem, he pointed out: one focussing on the lack of opportunities that push members of marginal communities into a life of crime, and another on the systemic bias against minorities which leaves them more vulnerable to arrest. "My opinion is that it is a mix of both," said Raghavan.

'Poverty is a major reason'

Although there have been interventions and reforms introduced by the legislature and the judiciary, "the extent and duration of undertrial incarceration [is] on the rise" and "such incarceration has a disproportionate impact on the most socio-economically vulnerable sections of society", noted a 2017 paper 'Bail and Incarceration: The State of Undertrial Prisoners in India' by researchers Aparna Chandra and Keerthana Medarametla.

Deeply entrenched prejudices, structural and procedural blockages in the criminal justice system, delayed investigation, deficient prosecution system, and inadequate funding for judiciary were among some of the issues for high incarceration of dalits and adivasis, noted a 2018 report by National Dalit Movement for Justice (NDMJ)-National Campaign on Dalit Human Rights (NCDHR), a coalition of Dalit human rights activists and academics.

"Poverty is a major reason for so many undertrials in jail," said Rahul Singh, director, NDMJ-NCDHR, advocate in the Delhi high court, and author of the report. SCs and STs are among the poorest in India, with five of 10 falling in the lowest wealth bracket. SC and ST households earn 21% and 34%, respectively, less than the national average while OBC households fare better but still earn 8% or Rs 9,123 less than the annual Indian average, IndiaSpend reported in January 2019.

Anil, whose family depends on farm labour for its livelihood, had to sell a vehicle to fund legal costs and bail. He is unable to find a government job because of the case. Suresh does computer repair work.

In November 2016, they had an altercation with a man who suffered a paralytic stroke after a few days of the incident. "There was fighting and cursing. Although his stroke had nothing to do with our fight, under pressure from the dominant caste group the case was made to look as though it was a result of the altercation," said Anil.

Both Anil and Suresh are associated with the Dalit rights movement which is helping them access legal support. Suresh had been given police protection because he was witness to the murder of a Dalit activist in 2013 but this has been removed after the attempt to murder allegations. "The accused in murder were from the dominant caste," he said.

Counter-cases are often filed against marginalised castes and minorities who may have filed a case of atrocity. "The investigation and trial in these counter cases will be speedy, while the cases filed by dalits and adivasis against dominant caste communities will be slow," said Singh.

Poor legal aid and representation

An undertrial's condition in a jail depends mostly on the availability of family and financial support, Raghavan wrote in 'Justice Frustrated: The Systemic Impact of Delays in Indian Courts', a collection of essays on the Indian judicial system co-published by Daksh, a civil society organisation. Those who have the support are able to access a "decent" lawyer, meet family members during supervised prison visits, rarely miss court dates due to the non-availability of police escorts, have funds to buy coupons for daily item, and "grease the palm of prison officials or convict warders" to access better facilities such as a mattress or better ventilated space, the essay said.

Undertrials without the critical family or financial support have a considerably harder time in prison. "First, they have no or poor legal representation," Raghavan noted in his essay. The lawyer may take "whatever money the undertrial prisoners are able to arrange through family or friends with the promise of getting them out on bail", but "vanish once they are transferred from police custody to prison (judicial custody)".

Experts were of the view that the quality of legal services, particularly free legal aid in India, is poor. Nearly 80% of India's population qualifies for legal aid, but since 1995, only 15 million have been provided legal services and advice by the Legal Services Institutions established under the Legal Services Authorities Act, 1987, IndiaSpend reported on February 11.

"Legal aid lawyers do not put in [enough] effort and present the case well," said Suresh. "It is as if they want us to remain in prison."

"Quality legal representation is not only an individual's right but has the role of a security valve to ensure that no person is imprisoned unnecessarily," said Siddhath Lamba, project officer, Prison Reforms Programme, Commonwealth Human Rights Initiative (CHRI). The cost of litigation should not be an issue—Article 39A of the Constitution provides for free legal aid to those who cannot afford it. "However, the reality is far from the ideals of Article 39A," Lamba said.

"The quality of legal aid and services in this country is abysmal," said Nikita Sonavane, lawyer and co-founder, Criminal Justice and Police Accountability Project, a Bhopal-based organisation that works with tribal groups stigmatised by the criminal justice system. Only those who have no resources seek legal aid services and undertrials would rather incur a debt and employ a private lawyer, she pointed out. Legal aid lawyers are not paid well and have no incentive to perform well, she added. In the case of Anil and Suresh, they have together spent nearly Rs 3 lakh since 2016. The cost of litigation excluding the lawyer's fees increases if the case is appealed in a higher court.

Even before a first information report is filed, and the case gets registered and becomes a part of the criminal justice system and before legal aid is available, "costs" are incurred at police stations in the form of bribes, said Sonavane.

The lack of financial resources encourages the rise of middle-men who provide sureties at a cost. "Middle men can also be lawyers. They have a clientele who are from marginalised communities and interested in doing bail because they get a cut," said Sonavane.

While legal aid is a problem, the lack of awareness among undertrials about parole and bail rules also results in longer incarceration. As per NCRB's 2019 prison data, 28.6% of undertrials in India are illiterate and 40.7% were not educated beyond grade X.

Unnecessary arrests, over-policing

India's prisons are overcrowded with an average occupancy rate of 118.5% in 2019, as per NCRB data.

There is a tendency for the police to make "unnecessary arrests", said Raghavan of TISS. This happens despite the Supreme Court ruling that suspects in crimes punishable by less than seven years of incarceration should not ordinarily be arrested. "But the police feel that if arrests are not made, it leads to a lack of trust in law enforcement. So there is pressure on the police," he said.

"Unnecessary incarceration is primarily a result of poor or no legal representation and the failure of mechanisms such as the Undertrial Review Committees [an oversight mechanism headed by a judicial officer with representation from the district administration, probation, police and prison departments]," said Lamba of CHRI.

Once persons, particularly those from marginalised social groups, are registered in the criminal justice system, they tend to be targeted and profiled for offences repeatedly. This is the case with denotified tribes like Pardhis in Madhya Pradesh or Kuruvas in Tamil Nadu who were considered criminal tribes by the colonial administration under the Criminal Tribes Act, 1871 [repealed in 1952], where the legacy of profiling and stigmatisation continues.

Such communities, including children, are vulnerable to illegal detentions, false confessional statements and arrests. They have no means to seek bail. "We have a bail system which requires furnishing of sureties. This requires people to have assets like vehicles and property and most of those from marginalised communities may not have any," said Sonavane.

The police are allowed to give bail for bailable offences but it hardly ever happens. "Again this is because of a fear of allegations of discrepancies and corruption in the police," said Raghavan.

But Sonavane believes that
(Contd. on page 12)

The Public Sector For Public Good - T.A. Pai

The following is the text of the Mohan Kumaramangalam lecture delivered at Calcutta on December 7, 1974.

I consider it a privilege to be called upon to speak in a series of lectures organised in memory of Mohan Kumaramangalam. I consider it a privilege not only because I happened to know him well but because he was a significant force in the development of our policies and attitudes towards industrialisation of our country.

You are aware that Kumaramangalam was a great protagonist of the public sector. You are also aware that Shri Kumaramangalam firmly believed that the public sector in the country must secure the commanding heights of our economy. What I propose to briefly state today is that Kumaramangalam's commitment to the Public Sector in India as integral to its structure was not motivated by any political ideology or theological fetish but derived from a very deep sense of understanding of the realities of Indian economy and the direction in which it could progress.

MAIN TASK

It will be necessary to understand certain basic realities in the economic situation in India as it was when we became independent, as it grew and as it is today. For that, it will also be relevant to postulate in the first instance that it is not possible to isolate the economic realities and to delink them from the social and political realities in which they abide. No economic policy per se can be framed in isolation and has necessarily to be framed as integral to a total socio-economic policy.

We inherited a semi-colonial economy with substantial investment from abroad in high profit-yielding consumption areas are very low investment in the areas which provide the guts to the industrial process as well as to the economy. The economy, as we inherited, did have certain Indian participation, but that was predominantly in trade. The task, therefore, was to convert a semi-colonial, semi-mercantile economy into a self-reliant, self-sustaining industrial economy.

It was also not that this process of conversion could be done by adopting simplistic premises or by enjoining stringent disciplines with regard to production and consumption. The first task was to build the foun-

dation as well as the core of our economy - and that needed substantial investment.

Indian investment being principally in trade with a high rotation, would obviously be reluctant to get diverted to long gestation low profit areas. Secondly, a very large number of people over a period of time had been denied all the basics of civilised existence i.e. no employment, no money, no food and no shelter. Thirdly, the infrastructure of industrial development in terms of skills, services and inputs had to be built up in very large areas like power, transport and technical education.

Fourthly, in order that the physical benefits arising from freedom could be felt by the people, public and social utilities had to be organised where investments in terms of returns available for reinvestment were poor. The State, nevertheless had necessarily to be a welfare state in order even to justify its basic rationale.

In a situation like this, there cannot be any alternative to Government trying to convert itself into a trustee of public savings for public investment in areas of public utility. Whether it was infrastructure or irrigation, technical education or electrification, expansion of transport or creation of the financial institutions, the Government necessarily had to be the focal point of this development without which neither agriculture nor industry could grow. All this needed mobilisation of resources and the result of the process was that there was a steady erosion of resources available for investment outside the sectors sponsored or canalised by the Government.

The logical conclusion of this process was that Government must participate in the process of industrialisation and participate effectively so that the Indian tax-payer whose money was being invested could feel that they had in fact the run of the economy. This is not basically contrary to a concept of mixed economy. On the contrary, in Indian situation, the basic compulsiveness of a Public Sector provides the rationale of a mixed economy in the sense of private entrepreneurs to cultivate the areas where public investment is neither possible nor desirable. In a situation of low investment, low return, long gestation, low savings and low

reinvestment and progressive mobilisation of public savings in public institutions, there is no other way of structuring industrial growth except through massive public participation in the nodal areas of development. This also synthesises the objective of the Government to correct the matrix of social inequalities.

It is, therefore, evident that, in a system where the Government or the institutions functioning under it, finance and sustain investments in infrastructure and core industries, the purpose of this investment cannot be comprehensive only in terms of commercial return. The objective of decentralising investment as a trigger point of network investments, distribution of income, as well as maintenance of critical control over selected commodities, the prices of which in fact govern the behaviour of the market as a whole, have to be built into the Public Sector philosophy.

In a sub-normal situation, as we inherited in our country, the Public Sector also had to play a very important role in delinking the industrial development of the country from family affiliations and foster professionalised management. As a matter of fact, apart from concentration of economic power through inter-corporate investments which would have otherwise resulted and in the process the market would have been distorted to the advantage of the few, the role of Public Sector in bringing in the concepts of professionalised management as integral to the concept of separation of ownership from management cannot be underestimated.

BASIC CONCEPT

Because the Public Sector has come to stay and grow as it must, certain responsibilities also devolve on it. The first responsibility of course is to earn returns. Public investment in industry was also motivated by the desire to funnel the surpluses to public utilities. Therefore, if the surpluses are not generated, the rationale of the Public Sector as the sources of investment in public utilities would be defeated.

The basic concept of Public Sector as a part of the public service cannot be fulfilled unless the Public Sector, besides performing its role in the economy, also contributes its share to the community's investment in its well-being. The second responsibility of the Public Sector is to pro-

gressively enlarge the conceptual frame of the management apparatus by bringing into it the different segments which have so far been considered as excluded from management functions. Growth of the Public Sector is related to the growth of a sense of participation in it by all segments of people who share in its function. The Public Sector, therefore, must try to break the old barriers subsisting between the management and the other cadres. The management and the other cadres have to be so organised as to admit substantial inter-fertilisation so as to institutionalise the concept of sharing.

I also do not believe that the Public Sector cannot function well because it groans under the burden of accountability, interference and interrogation and, therefore, the autonomy and discretion which have to function well do not exist. I can say with assurance of personal experience that, given the correct leadership, the interrelationships between the Public Sector and the Government, different segments in the Public Sector and the different units in the Public Sector can be so structured as to be complementary and co-functional towards the common objective.

I am convinced that there is no dichotomy of interest between the Government and the Public Sector units and between one public sector unit and another. On the contrary, the complementarity of interests is so great that any talk of dichotomy is stupid.

I would conclude my address by saying that if the role of the Public Sector in our economy has to be properly understood, we must appreciate the objectives on which they are set up and realise our obligations to achieve them. Kumaramangalam was a leader with a vision who could see the entire Indian industrial economy being pivoted by the Indian people through the Public Sector units engaged in harmonised function with the private sector. There cannot be any other tribute to Kumaramangalam than to see that the public sector works for their own good, for the good of their employees and for the good of the Indian people.

T.A. Pai was Union Minister for Industry and Civil Supplies
Source Courtesy: Socialist India, Vol.X No.8, 1975

'Gaganyaan': Russia begins producing space suits for India's first manned mission to space

(Continue from page 4)

made couch liners," said Glavkosmos CEO Dmitry Loskutov.

Glavkosmos is a subsidiary of Roscosmos with which the Human Spaceflight Center (HSC) of the city-based Indian Space Research Organisation (ISRO) has signed a contract to train the Indian astronauts.

The contract for the production and delivery of individual equipment kits for Indian astronauts was signed by Glavkosmos and ISRO's Human Spaceflight Centre (HSC) on March 11. Indian cosmonauts have been training in Russia

since February 10, 2020.

Earlier in May, Russian space corporation, Roscosmos in a statement had said, "Gagarin Research & Test Cosmonaut Training Center (GTC) on May 12 resumed training of the Indian cosmonauts under the contract between Glavkosmos, JSC (part of the State Space Corporation Roscosmos) and the Human Spaceflight Center of the Indian Space Research Organisation (ISRO)." All four Indian cosmonauts were in good health. "GTC continues to observe anti-epidemic regulations according to which sanitary and hygienic measures

are carried out at all the GTC facilities, social distancing measures are applied and the presence of unauthorized persons is restricted; all employees and cosmonauts must wear medical masks and gloves," it had added.

Four Indian Air Force fighter pilots are currently under training in Moscow and are likely to be potential candidates for the Gaganyaan project. The Rs 10,000-crore ambitious project is expected to be launched in 2022, the year of the 75th anniversary of India's Independence. The contract for the training of Indian astronauts between

Glavkosmos and the Human Spaceflight Center of ISRO was signed on June 27, 2019, and their training in Russia started on February 10, 2020. Since the end of March, due to the outbreak of COVID-19 infection, a lockdown was recommended for the Indian cosmonauts which they carefully observed, it said.

Earlier, officials had said that after the training in Russia, the astronauts will receive module-specific training in India, where they would be trained in crew and service module designed by ISRO, learn to operate it, work around it and do simulations.

THE MAHARS: WHO WERE THEY AND HOW THEY BECAME THE UNTOUCHABLES?

In this paper, I propose to raise these questions, and attempt to give an answer to them which in my judgment are most appropriate answers. These questions are: (1) Who are the Mahars? (2) Why do they live outside the village? and (3) Why have they been classed as Untouchables?

I. Who are the Mahars?

Mr. Wilson derived the word 'Maharashtra' from the word 'Mahar' and suggested that Maharashtra meant the country belonging to the Mahars. This derivation of the term Mahars is sought to be supported on the analogy of 'Gujarashtra' the country of the Gujars and 'Saurashtra' the country of the Sauraj. An objection is taken to this derivation of the term Mahar on two different grounds, the one objection rests upon the view that the term Maharashtra does not mean the country of the Mahars but that it means the great country. The second objection that is raised to this derivation is based upon the view that the Mahars who are at present so fallen in their social status that it could not be supposed that they at any time in the course of history have had so exalted a position as to be the ruler of the country. It is my view that this derivation put forth by Mr. Wilson is unsupportable for two very different reasons. The first reason which leads me to reject the derivation suggested by Wilson may be formulated in the following terms: It is obvious that if Maharashtra meant the country of Mahars, it is obvious that the Mahars as a community distinct from the rest of the population must have been in existence from very ancient times and must have been known in history, by that name. Now is there any evidence to show that the Mahars are as a community known to history by the name Mahars? Confining ourselves to the Bombay Presidency the three principal communities which comprise the Untouchable classes are: (1) The Mahars, (2) The Chambhars, and (3) The Mangs. Of these the Mahars form by far the largest group. It is extraordinary to find that while Mangs and Chambhars are known in history as existing communities, there is nowhere any mention of the Mahars as a community. Reaching back to Manu he mentions certain classes which in his time were recognised as Untouchable Communities. Among them the Chambhars are specifically mentioned as an Untouchable Community. The Mangs are not mentioned by Manu. That is probably because Mangs were not to be found in the territory which was known to the author of the Manusmriti. But there is ample evidence in the Buddhist literature that the Mangs who therein referred to as Matangas existed as a separate community bearing a name which became well known to all. But neither in the Manusmriti nor in the Buddhist literature is there any mention of the

Mahars as a community. Not only is there mention of the Mahars in this ancient lore but even the later Smritis of quite modern times make no reference to the Mahars as a community. Indeed upto the advent of the Muslims, one does not meet with the word Mahar. One finds it mentioned only once in the Dnyaneshwari which is 1100 A.D. Before him the name Mahar is simply non-existent. What are we to suppose? Was there no such community as the Mahars in the ancient times before Dnyaneshwari? Or, are we to suppose that there existed a community but then it was known by some other name? Whichever the case is the non-existence of the name Mahars militates strongly against the view of Mr. Wilson. If the term Mahar was not known, much less could it become the basis of a name given to the country.

The second reason which leads me to reject the view of Mr. Wilson is based upon the considerations arising out of the totems which one finds existent in the Mahar community. Mr. Wilson's hypothesis if taken to be correct must necessarily lead to the conclusion that the Mahars are an aboriginal race inhabiting the country before the entry of Aryans in the country now known as Maharashtra. I feel certain that such a conclusion is untenable for reasons which I am sorry to say, have not been fully appreciated by those who allege that the Mahars belong to the aboriginal classes of this Province. As a first step in the chain of reasoning, I am depending upon in support of my view, I would like to point out one notable fact and it is this—there are no Marathas where there are no Mahars and wherever there are Mahars there are Marathas also. This link is not a mere matter of accident, that the link is integral, is supported by another piece of evidence which is also usually overlooked by students of ethnology. Now it is well known that the Marathas have a clan organisation. They have what they call their 'Kuls': and they have also what is called a totem. The importance of the 'Kul' and the totem will be obvious to every student of ethnology. A common 'Kul' and a common totem are indicative of kinship. Bearing this in mind a comparison of the 'Kul' among the Mahars and the Marathas yields a very significant result.

(The Table mentioned below is not found in the M. S. - Editors)

A glance at the table would show that there is no 'Kul' among the Mahars which does not exist among the Marathas and there is no 'Kul' among the Marathas which is not to be found among the Mahars. If an-

thropology can be relied upon in support of the proposition that the common 'Kul' is indicative of kinship then the Mahars and the Marathas form a kindred community and the Mahars could not be rejected as an aboriginal community unless one is also prepared to go to the length of saying that the Marathas also are an aboriginal community. Whether the Marathas are an Aryan or a Non-Aryan community is a question on which there is no unanimity. Risley held the view that the Marathas were not Aryans: and he rested his conclusions mostly on anthropometric measurements. Others have challenged this view and concluded that the Marathas are Aryans and have sought to meet the anthropometric objections of Risley by the argument that there were two waves of the Aryan invaders and the Marathas belonged to the Second. That is the reason why their anthropometric measurements do not tally with those taken as standard by Risley. The second hypothesis seems to derive some support from the fact that in ancient times Maharashtra was called 'Ariake'

on the ground that the Aryans formed the predominant population and also because in the Karnatak the Maratha is still called 'Arer Mated' (The Aryan Man). Be that as it may, there is no question that the Mahars are not an aboriginal people. In addition to what has been stated in support of this proposition there are other landmarks and survivals which can be relied upon in support of this view. The first thing to which attention must be drawn is the fact that a great number of the 'Kul' which indicate the status of a Rajput are also to be found among the Mahars. In the quarrels that have taken place between the Brahmins on the one hand and the Marathas on the other on the issue whether the latter were Kshatriyas or not, the test sought to be applied was whether the 'Kul' of the claimant was one of the 96 'Kuls' which were admittedly belonged to the Rajputs in whose status as Kshatriyas was beyond question. Now if this test was applied to the Mahars, there could be no question that the Mahars would have to be pronounced as belonging originally to the Rajput that is to say to the Kshatriya class. It is suggested that the Mahars have been appropriating the 'Kuls' of the Rajputs since very recently with the idea of improving their social standing. That evidently is a mistake. There is a long tradition among the Mahars that they belong to what is called the 'Somavansh' which is one of the two branches of the Kshatriyas, that the Mahars have had these 'gotras' from

long past and have not appropriated to them in recent times is clear from the fact that as long ago as the Court of Enquiry held by the Brahmins into the status of the last Maratha King of Satara, namely Pratapsing whom the Brahmins refused to recognise as a Kshatriya. One party of the Brahmins who favoured the side of Pratapsing contended that as the Bhonsale Kul was one of the 96 Kuls of the Rajputs, and as the Rajputs were recognised as Kshatriyas, Pratapsing must be propounded as a Kshatriya. The other side in reply to this contention propounded a conundrum. It contended that if that argument was sound, all the Mahars would have to be pronounced as Kshatriya because they too had 'Kuls' like those of the Rajputs. Apart from the validity of the view as a test, the fact remains that the Kuls which the Mahars have appropriated is no new phenomenon. This is one consideration in support of the view that the Mahars are not aboriginals.

The second consideration in support of this view is the word of salutation which is peculiar to the Mahars. The word of salutation used by the Mahars is Johar. This word is undoubtedly a corrupt form of the Sanskrit word 'Yoddhar'. It is well-known that in ancient Vedic times the Brahmins and the Kshatriyas had adopted separate words of salutation. The Brahmins said 'Namaskar': the Kshatriyas said 'Yoddhar'. It is difficult to conceive that the Mahars should have been allowed to use the term 'Yoddhar' as a word of salute if they were a body of low class; or if they were aboriginals particularly because the word of salute among the Chamars and the Mangs is quite a different word having not the remotest connection with the status of the Kshatriya. The Mangs used the word 'Furman' which seems to be a corruption of the word 'Farman' meaning 'command'. The Chamars used the word 'Duffarao' a word of which I am unable to give the derivative: but the fact remains that only the Mahar Community uses as its word of salutation the word 'Johar' which as I have stated above was a word which was in exclusive use by the Kshatriyas as a word of salutation. There is no doubt that the Marathas too at one time used the term 'Johar' as a word of salutation. It was in vogue during apart of Shivaji's rule; and even Shivaji in the one and the only letter admitted to have been signed by him in his own hand and addressed to Maloji Ghorpade has used the word 'Johar' as the word of salutation. It is well-known that the Marathas since after Shivaji began to use 'Ram Ram' in place of 'Johar' as a word of salutation. It is curious that the Mahars did not follow suit. Why the Mahars continued to use the word 'Johar' even when the Marathas had given it out and why

(Contd. on next page)

THE MAHARS: WHO WERE THEY AND HOW THEY BECAME THE UNTOUCHABLES?

(Continue from page 8)

were they allowed by the State to continue 'Johar' when the State enforced 'Ram Ram' on all others, are questions which require some elucidation. But the fact remains that 'Johar' is indicative of the status of a Kshatriya.

There is one other matter to which attention must be drawn because it militates against the view which I am supporting namely that the Mahars are not aboriginals and that they really belonged to the Maratha community and at one time were reckoned as Kshatriyas. The fact is the custom prevalent among the Mahars of burying the dead body when as a matter of theory and practice the Marathas and the Kshatriyas have the custom of burning the dead. The existence of this custom of burying the dead must be admitted but to admit the existence of the custom is not to admit the form of the conclusion that is sought to be derived from it. In the first place, there are indications that this custom of burying the dead is not original. But the original custom among the Mahars was to burn the dead seems to be supported by the fact that even though the Mahars bury the dead they still carry with them to the cemetery cinders and burning coal in an earthen pot along with the corpse.

There must have been some purpose for such an act and there could be no conceivable purpose except to use the fire for burning the dead. Why the custom of burning the dead gave place among the Mahars to the custom of burying the dead, it is difficult to give a precise reason. But it seems that the burying of the dead was a custom which was enforced upon the Mahars at some later date when the Mahars had become fallen in the status and classed as Untouchables. Considerable support can be found for this view from what the Padma-Puran contains. It is stated in the Padma-Puran that certain communities were prevented from burning their dead because burning the dead was a privilege of the three regenerate classes. If this is correct then the custom of burying the dead could not outweigh the overwhelming evidence which goes to show that the Mahars are not aboriginals and they might as well have been in times past part of the Marathas by race and Kshatriyas by status.

II. Why do they live outside the Village?

It is notorious that the Mahars live outside the village. This is a fact which it is difficult to sense at any rate for foreigners for the reason that the village is generally built on an open site without any indication of its boundaries. But two things demonstrate incontrovertibly that the Mahars are reckoned as being outside the village. Every villager makes a distinction between the village as such and the Maharwada meaning thereby

that the Mahar-Wada, that is to say the settlement of the Mahars is not within what is meant by the village. A more ocular demonstration is afforded wherever village has its wall. Wherever a village has had a well known in vernacular as 'Gavkus' it will be noticed that the settlement of the Mahars is always outside the wall. Now this fact read in the light of what has been said in this paper in connection with the first question gives considerable significance to the second question. If the Mahars are not an aboriginals race why are they treated as the reject of the society, and made to live outside the village community. The most natural answer which strikes one as being a true answer is what one finds in the injunctions contained in the code of Manu. Speaking of the Chandal, Manu lays down that he should be compelled to live outside the boundary of a village. Generalising from what Manu has said about the Chandal it might be guessed that what was said by him of the Chandals was imposed upon all similar classes by the Hindu Rulers in all its rigour. On a deeper consideration I find that this cannot be the answer to the question raised. What Manu has stated is not so much the original command of the law-giver. What Manu has done in my judgment is to recognise what had happened as a result of the forces operating during the historical period and made the real his ideal because it suited the purpose he had in mind. The answer to the question must be looked for in quite a different direction. The direction in which a true answer can be found lies in my view in the field of study which relates to the period when a pastoral Community became a settled community. It must be a matter of common knowledge to all students of the growth of civilization that the form of the wealth of the community was the chief determining factor in determining the habits. The pastoral people never settled anywhere but lived a nomadic life migrating from place to place because their wealth consisted in sheep and cattle and the sheep and cattle moved from place to place those owned it also moved whenever their wealth carried them. A community which had learned the art of cultivating the land and valuing its produce gave up their nomadic life and settled at one place undoubtedly because their wealth consisted of immovable property namely land. Now this process whereby nomadic life gave place to a settled life has been a long drawn out process : A process in which some roamed about and some were settling down. It must also be well known to students of early history of human civilization that all social life in those early days was organised into tribes and these tribes were often at war with one another. Now in the light of these considerations one must reach back to the be-

ginning when communities or tribes began to cease to be nomadic and became settled and imagine what must be the needs which they must have felt as the most supreme needs of the earth. Here was a tribe which had settled down and formed a settlement now spoken of as village. It is possessed of gray com. It is possessed of sheep and cattle. On the other hand, it is surrounded by tribes which are nomadic and which are casting covetous eyes on the grain and the cows and the sheep which it owns. Obviously the first and the foremost question to such a settled tribe would be to protect itself against the raids and invasions of the nomadic tribes. How could they protect themselves? How could they provide this protection? Obviously they themselves cannot engage in constant warfare whether defensive or offensive for the protection either of their corn or of their cattle. For their energy is all absorbed in the pursuit of agriculture, an occupation to which they are new and for which they have to depend upon their own manual labour. The only way they could protect themselves is to look to their tribal chief. But how could the tribal chief protect his tribe which is settled and engaged in tilling the soil assiduously that it can find neither time nor men from its own who would take up arms on its behalf. The tribal chief must, therefore, look to some other source for raising a force to act under his command in defence of his tribe against the invasions of the nomads. From what quarters can the tribal chief secure recruits for his defence force. Obviously from one source. Here not very far there are tribal wars going on. One tribe waging a war against another tribe. In this warfare a tribe is routed and the men belonging to one tribe are broken up by defeat and parties of them small disheartened and fearful of their own safety are moving about in search of a safe place. How excellent would it be both for the chief of the settled tribe and the broken men of a defeated tribe if destiny would bring them together. The chief of the settled tribe would get the force he needs to protect his tribe without disturbing the occupation of the tribe. The men of the broken tribe would get an assured subsistence in return for service to the village community and also get the chieftain's protection. But having got the men from the broken tribe next question for the tribal chief to consider is where to settle these men. They could not be allowed to settle in the midst of the settled community because they belonged to a different tribe, and were not kindred. Only kindred could live within the settlement of the tribe.

Obviously the only way by which the chieftain could settle the broken men of another tribe whom he needs as a force to be employed in defence of the settled community

was to settle them beyond the limits of the settlements made by his tribes. This is the process which alone can explain in my judgment why the Mahars live outside the limits of the village. The Mahars are broken men of tribes which in primitive times were warring with one another. They were taken hold of by the chief of the settled community namely the Patil of the village and were allowed to settle on the confines of his village. They did for him the duty of watch and ward, and were given in return certain sites. There is nothing strange in the Mahars living outside the village limits. There is nothing in that fact which can signify that they belonged to a lower status and that on that account they were made to live outside the village limits, that they were brought to the village by the village headman for the defence of his community and that they were made to live outside their village limits not because they were of a low status but because they belonged to another tribe is a conclusion which can be supported by reference to what has happened in Wales or Ireland. A study of the Brehon Laws of Ireland which gives the tribal organisation of the Irish discloses that the Irish too had their village community which was a settled community and on the borders of the settlement of the community there lived a body of people who were known as Boairs. The Boairs were remnants of a broken tribe which were brought by the village chieftain for service under him and in the interest of the protection of the community. Exactly the same state of affairs existed in the Wales villages known as Gwelleys. Every Gwelly had a body of strangers settled on his confines. They were called Alltud. They too were parts of a broken tribe brought by the chieftain of the Gwelly for the protection of the Gwelly. This is in my judgement the only satisfactory answer to the question. The question, however, remains as to why the Mahars continued to live as a separate community when in Ireland and in Wales the Alltuds and the Boairs in course of time ceased to remain distinct communities, and became absorbed in the general mass of the village population. The answer to this question is not difficult. It is that, it was the development of the system of caste and Untouchability which has prevented this fusion. But this of course raises by anticipation the third and the last question which is raised for discussion in this paper.

III. Why are the Mahars classed as Untouchable?

The origin of Untouchability is to be sought in the struggles of Brahminism against Buddhism. This is a strange answer to the question but there is no doubt that it is the true answer. In order to make matters clear it is necessary to explain the

(Contd. on next page)

THE MAHARS: WHO WERE THEY AND HOW THEY BECAME THE UNTOUCHABLES?

(Continue from page 9)

principles for which Buddhism stood. It is unnecessary to go into all the details. It would be sufficient to state that one of the things which Buddha opposed most strenuously was Yajnya which was the chief and principal form of religion of the Aryans. The Yajnya involved the sacrifice of the cow. The cow was the most important animal in the Aryan economy. The whole system of agriculture depended upon the cow. The cow gave milk which formed the chief sustenance of the people and the cow gave birth to bullocks which served as animals necessary for the cultivation of the land. Although the Buddha's objections to the Yajnya were based on philosophical grounds the common mass of the people whose intellect could not travel beyond the realities of life gathered round the banner of Buddhism because they could see that it was intended to save the cow from the incessant slaughter to which that animal was subjected by the Brahmins for sacrificial purposes. The cow, therefore, became at first an object of special consideration and lastly of veneration. The Brahmins whose supremacy was seriously jeopardised by the people refusing to consent to the sacrifice of the cow had to devise some means whereby they could win back the heart of the masses who had gone over to Buddhism. How did the Brahmins do this?

The reverence of the cow created by the Buddhist religion had gone so deep down into the minds of the people that it was impossible for the Brahmins to do anything else to do except to give up their Yajnya and begin instead to reverence and worship the cow as the Buddhists did. But that was not enough. The Brahmins in their struggles against Buddhism were not actuated by any pious motive of religious consideration. They were actuated by a purely political motive namely to regain the power and prestige they possessed over the masses and which had been transferred to the Buddhist Bhikkhus. They knew that if they were to gain any ascendancy over the Buddhist, they must go a step further than the Buddhists had gone, and they did go a step further, and proclaimed that not only they shall kill the cow but they shall not kill any animals or destroy any living creature. The origin of the vegetarianism prevalent among the Brahmins is to be found in the strategical move which the Brahmins of the past took as a means of out-bidding the Buddhists.

Along with this, one other thing must be borne in mind. Before the Buddhist times and upto the period of Asoka beef was a food common to all classes, the Brahmins, the Kshatriyas, the Vaishyas and the Shudras. There is nothing repugnant in that. The cow was just an animal as the sheep or the goat or the deer was. Consequently, although the population was divided into four classes, the four classes did not differ in the

matter of their food, and particularly all ate beef. The only difference probably was that some ate meat of animals that were slaughtered. This was possible for those who could afford to buy. The rest who were poor were used to eat the flesh of dead animals either because the well-to-do did not care to use it as food. It is quite conceivable also that the village chieftain gave the carcasses of dead cows and dead animals to the men belonging to the broken tribes who had settled on the confines of the village by way of remuneration for the services which they rendered to the settled community. Without doing any violence to truth, one could say that, before the Asoka period so, far as the eating of the cow's flesh was concerned, there was no difference whatsoever. All ate cow's meat. The only difference that existed was this namely that the village people ate slaughtered meat while those living outside the village ate the flesh of the dead cow. This difference must be noted, it had no religious or social significance. It was just the difference of the rich and the poor connotation. After the Buddhist times and especially in the period of Asoka an important change takes place. Cowkilling was either given up voluntarily or was stopped by the State. The result was a sharp difference arose. The villages ceased to eat beef because they lived on slaughtered meat and as the slaughter being stopped they ceased to eat beef. The broken tribe-men who lived on the border continued to eat the flesh of the dead cow. It was unnecessary to prohibit them because it did not involve the Himsa of the cow. Now, this division namely those who did not eat beef at all and those who did was not a mere economic difference. It was a difference which gave rise to religious considerations. The killing of the cow had become a notion which from the point of view of religion has become repugnant. And a class which dealt with the dead cow also became a repugnant class. Untouchability has its origin in this notion of repugnance. And that notion of repugnance is based upon the reverence or irreverence to the cow. The Brahmins who out of consideration of their own self-interest agreed to reverence the cow and worship it. It went so far as to treat any class which had anything to do with the cow in a manner incompatible with reverence to the cow, Untouchable are not worthy of association.

That, this is the origin of Untouchability and that this is the reason why Mahars have come to be regarded as Untouchables can be seen if any one who cares to prove into the subject and to find out what are the special pursuits of these communities in India who have misfortune of being treated as Untouchable communities. An enquiry into the subject would show that all-over India the Untouchables perform certain duties which are common to them. These duties relate to the carrying of the dead cow, skinning the carcass,

eating the flesh, selling the bones etc. There is no exception to this proposition. It applies in all cases and to all provinces. Why there should be such close association between the dead cow and Untouchability?

Why do the two go together? My answer is they go together because one is the cause of the other. Untouchability has arisen out of the repugnance of the Hindu community, which as a result of Buddhism developed a reverence of the cow, towards those who have not ceased to eat the cow. The Mahars had not ceased to eat the dead cow and consequently became the object and victims of this repugnance.

* * *

The three questions pro-founded in this paper have now been answered. There, however, remains one more question and it is this: Why were the Mahars called Mahars? Many have attempted to give a definition but of all the definitions the one given by Doctor Bhandarkar seems to be the correct one. According to Dr. Bhandarkar, the word Mahar is a corruption of the word Mrut Ahar—those who live on dead meat. It accords with what has been stated above in discussing the question of the origin of Untouchability. But in this connection there arise two other subsidiary questions. One is why was this particular feature of the Mahars, life taken as a basis for so designating them. The answer to this has already been given but it may be summarised here because it goes to strengthen the correctness of the derivation of the term Mahar. As I have already said the eating of the cow's flesh was at one time so universal that nobody ever cared to note the fact. Even when some ate slaughtered meat and some ate dead meat the difference had only economic significance but no religious or social significance. But when all had given up eating cow's meat those who continued to eat presented a difference which was noticeable to the naked eye and significant to the religious mind. It is, therefore, natural that the difference so obvious and so significant should have been made by the rest of the population a basis of designating that class. But this derivation of the term Mahar creates a difficulty which must be grappled with. If this is the correct definition of the term and if these are the reasons why it came into vogue, it must have come into operation when the difference became sharp and significant. What was the name by which the Mahars were known in history before they began to be called as Mahars? That the name Mahar is a new name admits of no doubt because it does not occur anywhere either in literature or history before the time of Dnyaneshwar. This, however, makes the other question more important namely what was the name by which they were called before the name, Mahar became their common name. Now, it is well-known that the Mahars are also called Parwari. This name has

never gone out of name, and has continued to exist side by side with their name Mahar, although the name Mahar became more prominent. But in times past the name Parwari was more prominently used than the name Mahar. For instance, during the time of East India Company, Mahars were very largely employed in the Company's army as soldiers and officers. In their caste columns they were all designated as Parwaris. There is, therefore, no question that the Mahars had this their other name. And I venture to say that this was the name by which the Mahars were called before the name Mahar came into being.

That this name Parwari is a very ancient name is proved by the fact that it occurs in Ptolemy's. He uses the word 'Pauravardi' which probably is a misspelling or mispronunciation of the word Parwari*. What does the word Parwari mean? It is, of course, a difficult question to answer. For all that one knows it means dependence which is the root meaning of the word 'Pariwar' of which 'Parwari' appears to be corruption. The broken tribes even undoubtedly dependent for their means of livelihood upon the village community and the village community might very appropriately designated by the descriptive name 'Parwari' those broken tribe men who were strangers to the community but were dependent upon it. It might be mentioned here that the term 'Parwari' which was in vogue was not confined to what is known as the Mahar community. It was used in a general sense. As there is documentary evidence to show that at any rate it included also the community which is now known as the Mang community. The term 'Parwari', therefore, seems to have been applied to all men who came and settled as strangers to the village community. Not only the term 'Parwari' is a composite term but the term Mahar is also a composite term and does not connote a common origin. The Mahar community appears to be composite community and includes within it a strata which is high in origin and a strata which is low in origin. This is indicated by the different 'Kuls' of the Mahars. Those whose 'Kuls' fall within the 96 belong to the higher strata, those whose 'Kuls' do not fall within them fall in the lower strata. But a common name Mahar which has been in existence for the last so many hundred years has produced in them a consciousness of kind which has destroyed any notions of high or low. But it is just as well for students of ethnology that what is now known as Mahar community is in its origin a conglomeration of broken parts of different tribes who had nothing in common except that they were the 'Parwaris', that is, the dependents of the village community.

Source Courtesy: Dr. Babasaheb Ambedkar Writings and Speeches, Vol.17 Part-2

FROM THE NEWS ARCHIVES

BSP government's rise and fall exposes differences between Kanshi Ram and Mayawati

The BSP government's rise and fall has, for the first time, exposed differences between Kanshi Ram and Mayawati.

Those were the days: BSP insiders claim that, of late, the tension between Kanshi Ram and Mayawati is palpable. After her fall, she did not even go to meet him.

Na Maya mili na Ram, goes the popular saying. For many in Uttar Pradesh, it sums up the BJP predicament. But it is not only the BJP which suffered a loss. The BSP government's rise and fall has, for the first time, exposed differences between Kanshi Ram and Mayawati.

But there are those who maintain that Mayawati's downfall was less of BJP'S handiwork than her political mentor Kanshi Ram's doing. Kanshi Ram, insiders say, had become sceptical about supporting Mayawati. According to a senior IAS official, believed to be close to Kanshi Ram, Mayawati had not only begun taking important decisions independently but also developing her own faction within the BSP. This made Kanshi Ram suspect a dubious design to abandon him.

At the very outset, it was Kanshi Ram's failing health which had dramatically catapulted Mayawati to power in Uttar Pradesh. The manner in which the BJP initially propped up Mayawati and accorded a civic reception to her when Kanshi Ram was away in Japan for medical treatment could have only added to the BSP chief's distrust.

Then, Mayawati's attempts to cut to size and even publicly ridicule Kanshi Ram's coterie, especially men like Jayant Malhoutra, Uttar Pradesh chief secretary Mata Prasad, and higher education secretary Rai Singh, who was the first senior official to be suspended by the BSP government, must have convinced Kanshi Ram about her intentions to carve out an independent place for herself. Interestingly, most of the victims of Mayawati's ambition had played a crucial role in bringing about the earlier alliance between the BSP and Mulayam Singh's SP.

Though no outsiders or even senior party leaders were allowed when the two top BSP leaders would closet themselves either at the Uttar Pradesh chief minister's official residence on Kalidas Marg, or at the airport VIP lounge in Lucknow, sources reveal that, of late, the tension between the two had become palpable. In fact, at the Kanpur rally on September 28, Kanshi Ram asked Mayawati to deliver a drafted speech, as he was certain that she was planning to go soft on the BJP. Reading out from the speech, she declared that she would continue to oppose Gandhi and Ram.

The timing of the speech was significant - just a few hours earlier on the same day, BJP president Kalraj Misra had declared: "Let them utter a word against Lord Ram or Gandhi now and they will see the results." In

her heyday before she became chief minister, Mayawati would hardly have needed a prepared text to help her pick up the BJP gauntlet. That she needed one at the Kanpur rally tells its own tale.

This was not the only occasion when Kanshi Ram bulldozed Mayawati into going against her wishes. For instance, Mayawati had decided against participating in the Periyar mela. But Kanshi Ram is said to have convinced her to attend it. In her speech at the mela, Mayawati even attempted a clarification: "I am not attending this mela as the chief minister, but as the party general sec-

retary." After a few months in office, the anti-Manuvad fires were obviously cooling.

According to insiders, Mayawati was displeased when a Lucknow daily published an interview with Kanshi Ram on October 17 in which he had declared: "If they (BJP) want to withdraw their support, they should do it today." And the BJP obliged. Said she: "This man is out to ruin things for me. Who told him to go in for all this bakwaas."

After her government fell, Mayawati did not rush to Delhi to meet her mentor - a clear indication of the distance now separating her and Kanshi Ram. She stayed on in Lucknow, and it was Kanshi Ram who flew down to the Uttar Pradesh capital some days later. Clearly, Mayawati was telling Kanshi Ram that she does not need his shoulders to cry on anymore.

India Today | November 15, 1995
Conversion only after Delhi is won,
says Mayawati

It was all blue here on the occasion of the golden jubilee of late

Babasaheb Ambedkar's conversion to Buddhism but history wasn't repeating itself.

The two Dalit rallies in the city today turned out to be antitheses of each other. While Bahujan Samaj Party (BSP) leader Mayawati refused to convert to Buddhism and justified inclusion of Brahmins in the party fold, the All India Confederation of SC/ST Organisations and All India Christian Council (AICC) converted 500-odd people from different "lower" Hindu castes to Buddhism and Christianity. One of the oaths administered on the occasion asked them to shun Brahmins.

Yet, the day belonged to Mayawati, her first public rally after Kanshi Ram's death. Roads were choc-a-bloc with BSP flags fluttering atop streams of vehicles speeding to the venue. At the rally, Qawwali singer Rahul Anwikar charged up the atmosphere with his renditions, mocking everyone from Rahul and Sonia Gandhi to Advani and Vajpayee.

Speaking before the mammoth gathering on "Buddhism - its current status and direction", Mayawati declared that, "in keeping with Kanshi Ram's thinking on the matter", she had put on hold the plan to convert to Buddhism till the BSP came to power at the Centre. "Honourable late Kanshi Ramji had said that only that religion gets an impetus which is in power," she told the crowd. "So, when we will be in Delhi, I will convert to Buddhism and will spread Buddhism to every corner of the country by using the political master key...Till then, we will conduct everything as prescribed in Buddhism. We performed Kanshi Ram's last rites as per Buddhist prescriptions." The speech was a reaching out of sorts, considering most in the crowd were converted Buddhists.

"Manuwadi Congress and BJP projected Hinduism all these years. Ashoka could spread Buddhism when he became the emperor," she said, to justify her decision. She, however, hastened to add: "When we were in power in UP, who gave Buddha's name to many districts and towns? When we will be in Delhi, we will turn the whole India Buddhamay (imbued in Buddhism)."

Mayawati also came down heavily on the Republican Party factions in Maharashtra, saying "those who claim to be the followers of Ambedkar have actually become subservient to Manuwadi parties for power".

The BSP chief defended her decision to include Brahmins and upper castes in the party fold, this time, taking a leaf out of Ambedkar's teachings. "Some people try to malign us on this. But it was Ambedkar who had taught us that we must take all castes, including the upper castes along for social harmony."

On the recent controversy with Shiv Sena in Mumbai over a meeting venue, she urged her followers to ignore Balasaheb Thackeray, who now was an "old man".

Indian Express | October 15, 2006
Mayawati makes Kanshi's dreams
her own

The dalit leader makes it amply clear that she is the anointed heir to carry on the legacy of Kanshi Ram, her mentor, and Ambedkar, writes Saroj Nagi.

BSP chief Mayawati on Monday promised to complete the task "left unfinished" by BR Ambedkar and her mentor Kanshi Ram -- of politically empowering the dalits and the disadvantaged sections of the population -- as 42 Buddhist monks, who performed the seventh-day rites of the dalit leader's death, projected her as the country's future prime minister.

"I will try to fulfil the dreams of Kanshi Ram and Ambedkar at the earliest. I am sure we will reach our destination in a few years," she told the gathering which consisted of bhikshus (monks), mediapersons and some relatives of the deceased dalit leader.

There was no representation from other parties. But the political message Mayawati delivered was loud and clear -- that she was the anointed heir to carry on the legacy of Kanshi Ram, her mentor, and Ambedkar who framed the country's Constitution. And the monks reinforced it -- urging Mayawati's relatives to help her in her task.

After Kanshi Ram suffered a stroke in December 2003, Mayawati has been managing the BSP's affairs alone. But she got the first indication of the sympathy the BSP mascot's death could evoke at the huge rally in Nagpur last week. She expects a "massive" turnout on October 18 when she takes the urn containing Kanshi Ram's ashes to the BSP office in Lucknow, as Uttar Pradesh gears up for next year's assembly polls.

In a way, on Monday, Mayawati kicked off the election campaign for the poll-bound state where she would occupy the chief minister's chair "if the people want me to."

She reached out to the growing community of Buddhists by performing Kanshi Ram's last rites in
(Contd. on next page)

FROM THE NEWS ARCHIVES

(Continue from page 11)

accordance with the Buddhist traditions and sent them off by giving the monks a "dakshina" of clothes, blankets, toiletry and Rs 10,000.

"He wanted his last rites to be observed according to the Buddhist rituals," she told newsmen later, with Kashi Ram's photograph and the five candles placed before it providing the backdrop.

In keeping with the Buddhist tradition that celebrates the freedom of the soul, the white canopy on the lawn where the press conference was held, was bedecked with strings of marigolds and bunches of roses while the strains of Buddhist chants floated in.

Kanshi Ram did not convert to Buddhism. Nor does Mayawati intend to. "We had decided that we will embrace Buddhism along with millions of dalits once we get an absolute majority on our own at the Centre and in several states," she said, asserting that political power was the "master key" for effecting social transformation.

Though she heralded a new tradition of social change by lighting Kanshi Ram's pyre, Mayawati pointed out that it was because Ashoka was an emperor that he could give a boost to Buddhism.

She recalled that Kanshi Ram had once visualised that by the time the 50th anniversary of Ambedkar's conversion to Buddhism was observed on October 14, 2006, there would be BSP governments at the Centre and in states. "That dream has remained unrealised so far," she said. To achieve that objective, the BSP chief is also trying to reach out to the upper castes in her bid to build a grand alliance of dalits-muslims-upper castes that once formed the bulwark of the Congress support base.

Mayawati acknowledged that the upper castes would be suitably accommodated in the ticket distribution for the 2007 assembly polls. But she does not want to expend her en-

ergy in the local body elections in November where she has allowed her workers to contest without a party symbol. Her decision is based on the logic that giving a party nomination to person would create several rebels ahead of the assembly polls -- a possibility she wants to rule out.

Hindustan Times. October 16, 2006

Athawale irks Mayawati by asking her to convert

BSP chief Mayawati on Saturday came down heavily on Union Minister Ramdas Athawale for challenging her to convert to Buddhism if she claimed to be a true Ambedkarite, saying that venal, selfish and "slave-minded" leaders like him had harmed Babasaheb's social movement.

Ms. Mayawati said Mr. Athawale was "playing into the hands" of a BJP "conspiracy" to divide Dalit votes in poll-bound Uttar Pradesh by raking up religion. She was, however, provoked to justify why she had not converted to Buddhism yet.

She said the Republican Party of India (A) chief's remarks reflected his "ignorance" about B.R. Ambedkar's movement and suggested he do some research on why the Dalit icon took to Buddhism towards the end of his life in spite of declaring it much earlier. In an interview to an English daily, Mr. Athawale, while calling upon Dalits to embrace Buddhism, wondered why Ms. Mayawati had not done so even as she strongly spoke against Manuvad and endorsed conversions.

He argued she was not willing to convert to Buddhism simply for Hindu votes. In a statement to a news agency later, Mr. Athawale suggested that Ms. Mayawati change the name of her party from Bahujan Samaj Party to Sarvjan Samaj Party."

Ms. Mayawati said that through its outreach programmes and speeches, the BJP led by Prime Minister Narendra Modi was trying to divide Dalit votes, which would result

in making them slaves of other parties. "It was under this strategy that some slave-minded leaders were incorporated into the Ministry," she said referring to Mr. Athawale, who was recently appointed Minister of State for Union Social Justice and Empowerment.

In a bid to explain why she had not yet converted to Buddhism, Ms. Mayawati said she was merely following the strategy of her icons, Ambedkar and Kanshi Ram, who had adopted Buddhism only towards the end of their life in spite of having announced it many years before the actual event.

"Babasaheb had stated that though he was born a Hindu he would not die a Hindu. But it was only on 14 October, 1956, a few days before his death that he took deeksha of Baudh Dharm. He showed no hurry in renouncing Hinduism and kept preparing people along the way. So when he adopted Buddhism, he had lakhs of followers," Ms. Mayawati said. She said Kanshi Ram had also adopted a similar strategy, to record the conversion as a "historic moment."

The former UP chief minister also said Dr. Ambedkar's movement had died in Maharashtra as after his death it fell into the hands of "selfish and venal" parties like the RPI. In contrast, her guru Kanshi Ram led the BSP to power in U.P.

The Hindu | July 31, 2016

Mayawati threatens to embrace Buddhism

She said that Dr Ambedkar had to urged saints and seers to change the system in Hinduism which alienated the deprived sections of society.

Bahujan Samaj Party president Mayawati on Tuesday warned that if the BJP did not change its anti-dalit and anti-OBC mentality, she and her supporters would be forced to convert to Buddhism like Bhimrao Ambedkar.

She said that Dr Ambedkar

had to urged saints and seers to change the system in Hinduism which alienated the deprived sections of society. "But this did not happen and Dr Ambedkar gave up Hinduism and adopted the Buddhist faith," she said.

Addressing a rally in Azamgarh on Tuesday, Ms Mayawati lashed out at the BJP for pursuing the RSS agenda of caste politics and blamed the party for the suicide of Rohith Vemula in Hyderabad and the Una killings.

"It was the BJP that is responsible for the caste riots in Saharanpur. When I tried to raise the issue in the Rajya Sabha, I was not allowed to speak and that is why I resigned from the Upper House," she explained.

"The BJP is promoting caste politics and the Prime Minister is misleading the people by talking of New India. We will not allow them to succeed in their designs and the BSP will emerge stronger in the municipal elections," she stated.

Taking a dig at UP chief minister Yogi Adityanath, the BSP president said, "He can look after the development of the state only if he gets time from his religious duties and temple visits in Gorakhpur, Ayodhya and Chitrakoot".

She alleged that despite being a representative from the backward Purvanchal area, the chief minister has not been able to give attention to its development.

She claimed that the BJP leaders can go for prayers to temples in Ayodhya, Mathura and Varanasi to hide their shortcomings but the people will no longer be misled by their "religious card".

"The previous Samajwadi Party government was not good, but the present government is worse and is even lagging behind them", Ms Mayawati said.

The Asian Age. October 25, 2017

Indian prisons in dire straits: 7 in 10 undertrials, 1 in 3 Dalit or tribal

(Continue from page 6)

while in India most undertrials will get bail and may not be in jail for more than six months, the problem is of "over-arresting and over-policing". So even if people are getting bail, there is also a "constant inflow of people into jails". Nearly three in five undertrials were confined for upto six months in jail, according to 2019 prison data.

A high undertrial population in prisons defies the primary function of prisons--correction of convicted offenders of law--and strains resource allocation and impacts the services of prison staff, said Lamba.

Delayed investigations

At 151 police persons for 100,000 population, India has one of the lowest police to population ratios in the world. But delays in investigations and longer incarceration of undertrial prisoners can often be traced

to poor quality of investigation, according to Sonavane.

The percentage of undertrial prisoners confined for more than three years has increased by 140% since 2000 while the percentage share of undertrial prisoners confined for less than 1 year has decreased by 7.5%, according to CHRI analysis. "This evidently shows that trials are taking longer than before and the number of people awaiting completion of their trial in prisons for long periods is increasing unabated," said Lamba.

Serious crimes require in-depth investigations compared to victimless crimes that may not need as much human resource. "Delays in investigation are an outcome of lack of adequate professionally trained staff in the police. It is a systemic problem, may not necessarily be due to bias," said Raghavan. The 154th Law Com-

mission report (1973) and Supreme Court (2006) had recommended a need to separate law and order and investigation wings of the police department.

Need for better disaggregated data Although the majority of the undertrials are from the marginalised caste groups and Muslims, sub-groups within these tend to be targeted more due to entrenched prejudices. The NCRB does not release disaggregated data on sub-groups and this affects the search for trends in incarceration which could result in improvements in the justice system, experts said.

"A detailed data on the demographics and socio-economic profile of prisoners is crucial in identifying incarceration patterns," said Lamba. While the NCRB releases data on religion and caste, the economic status of prisoners is not recorded, which is "a significant factor behind the qual-

ity of legal representation a person is able to seek".

The classification of communities like Pardhis varies across states. In some, they are considered ST, but in Bhopal they are classified as "general category", said Sonavane, and this creates challenges in understanding how laws impact them and formulating appropriate reforms.

Sonavane feels that the incomplete data do not allow researchers to establish the disparate impact of laws on targeted communities within caste groups. "The NCRB only provides cumulative numbers but not all of them (marginalised castes) are equally profiled and arrested for crimes," she said. "This makes it difficult to establish how the law is being misused.

***Names of the undertrials have been changed to protect their identity.**

**Source Courtesy: Business-Standard
September 7, 2020**

SKY TRANSPORT SOLUTIONS
 ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਕਾਈ
 ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਾਲਿਊਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ
PHONE: 209-855-6938

ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ

Postal Address
Desh Doaba
 5101 Doe Hollow Pl., Antelope, CA-95843

www.deshdoaba.com
www.ambedkartimes.com

VOL - 9 ISSUE - 22
September 9, 2020

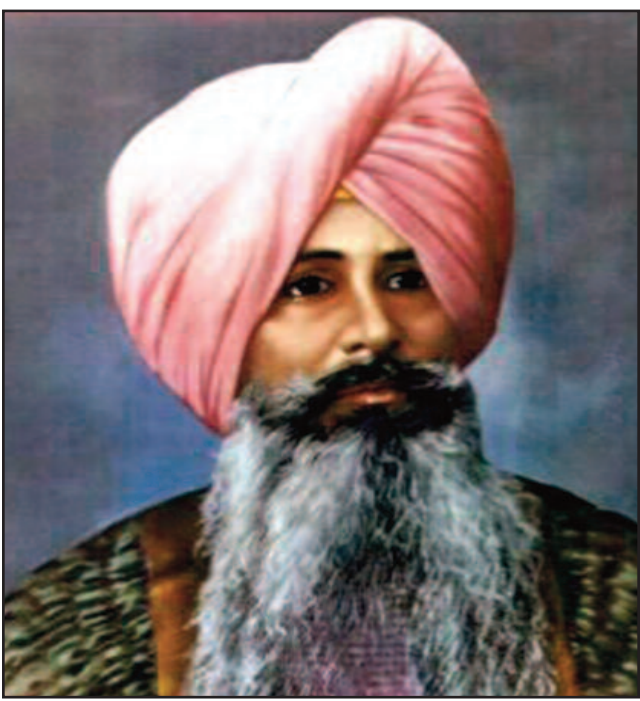
Golden State Truck Sales Inc.

ਟਰੱਕ-ਟਰੇਲਰ
 ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਿਲੇ
 ਸਸਤੀਆਂ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਤੇ ਟਰੱਕ
 ਦਾ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ
 ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ

Call : Dharminder Singh
Cell : 530-870-6600
 Email: myfuturetruck@gmail.com

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰੋਮ ਕੁਮਾਰ ਚੰਬਰ ਸੰਪਾਦਕ : 916-947-8920 ਫੈਕਸ : 916-238-1393 E-mail : deshdoaba@yahoo.com ਸੰਪਾਦਕ : ਤਰਸੇਮ ਜਲੰਧਰੀ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ, ਪੰਥ ਰਤਨ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਰਸੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਸੀ. ਐਲ. ਚੰਬਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਗੋਆਣੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ ਦੇਖੋ ਸਫ਼ਾ 11 ਅਤੇ 24 'ਤੇ।

ਬਾਇਡਨ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਤੇਜ਼ ਕੀਤੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ (ਬਿਊਰੋ)— ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 'ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ' ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮੌਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋਆ ਬਾਇਡਨ ਵੱਲੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ 'ਚ ਮੀਡੀਆ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬਾਇਡਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਮੇਰੀ ਰਾਇ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ 'ਬੇਵਕੂਫ਼' ਵੀ ਆਖਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਈਕ ਪੈਂਸ ਨੇ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿੱਚ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ।

ਹੈਰਿਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਵਾਇਤੀ ਚੋਣ ਗਤੀਵਿਧੀ ਆਨਲਾਈਨ ਹੀ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਬਲੈਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ
 ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਆਹਾਮ ਜੈਕਬ ਬਲੈਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਬਲੈਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਟਾਰਨੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਕਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਮਿਲਵਾਕੀ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੁੱਜਣ ਮੌਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਹੈਰਿਸ ਨੇ 29 ਸਾਲਾਂ ਬਲੈਕ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਹੈਰਿਸ ਕਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ: ਟਰੰਪ
 ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਜੋਆ ਬਾਇਡਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੈਨੇਟਰ ਕਮਲਾ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 5 ਤੇ)

'ਅਕਾਲੀ ਪ੍ਰਤਿਕ' ਦੇ ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਰਸ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਵਾਨਾ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਲੇਖ ਦੇਖੋ ਸਫ਼ਾ 19-20 'ਤੇ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਨਾ ਮਿਲੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਛਾਪੇਮਾਰੀ

ਐਸ.ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ (ਮੁਹਾਲੀ)— ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਅਤੇ ਸਿਟਕੋ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਇੰਜਨੀਅਰ (ਜੇਈ) ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨੂੰ 29 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਭੇਤ-ਭਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਾਪਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀਜੀਪੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਣੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਮਟੌਰ ਬਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧਕ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੁੱਢੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਸੈਣੀ ਦੀ ਭਾਲ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਣੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਧਾਰਾ 302 ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਬੁਹਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਫਤਹਿਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਜ ਸੈਣੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਸੈਣੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 29 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਕੇਸ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਉਧਰ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਟਰ ਸਰਤੋਂਜ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਪਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੇ ਸੈਣੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੈਣੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਨਰੂਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲੀਸ ਮੁਖੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਮੁਹਾਲੀ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 5 'ਤੇ)

Indian Grill
 Indiagrillsanleandro.com
 Pal343@yahoo.com
 510-878-2704, 510-332-1074 Mobile

We do Outdoor & Indoor
 Catering for all your Events
 1600 Washington Ave.
 San Leandro, CA 94577

Open 7 days a week
 Lunch Buffet : 11:00 AM - 2:30 PM
 Fine Dining: 4.30 PM - 9:30 PM

GINNY WALIA
 Law Offices, Inc
 Ginny H. K. Walia

Experienced Jury Trial Lawyer
 Featured as a legal analyst on
 Fox News, MSNBC and Kron 4

Tel: (408) 724-9200
 Fax: (408) 724-9202
 Toll Free: 1 (800) 379-9330

ginny@waliafirm.com
 www.waliafirm.com

**FAMILY LAW,
 CRIMINAL
 DEFENSE
 AND CIVIL
 LITIGATION**

BAGGA JEWELERS
 916-912-8842, 916-329-8772
 jewelers.Bagga@gmail.com

SINCE 1996

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿੱਚ 22 ਅਤੇ 24 ਕੈਰੇਟ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦਾ ਸਟੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੋਨੇ, ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸੋਨਾ ਵੇਚਣ, ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਦਲੇ ਨਵਾਂ ਸੋਨੇ ਤੇ ਕੈਸ਼ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇੱਥੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਬਰਤਨ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸਟੋਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Sandeep Jony Bagga

6930 65TH STREET # 115 SACRAMENTO CA 95823

MAJESTIC HOMES

Office (925) 779-1234
 Direct (925) 366-3618
 Fax (905) 219-3918
 DRE Licence- 00871752

RAMESH SUMAN
 Broker Realtor
 RCS-D TM

www.majestichomes.us ramesh@rameshsuman.com
 P.O. Box 3434, Antioch, CA 94531-3434

SAROAY INVESTMENT REALTY

Ram Saroay
 Broker/Realtor
 Business License 031035
 ramsaroay@hotmail.com

39039 Paseo Padre Parkway Suite # 205 Fremont, CA 94538
 Office: (510) 742-8120, Cell: (510) 368-3983

Amrik Chand (CPA)

Phone : 510-490-8200
 Fax : 510-490-8202
 Email : achand@pacbell.net

Income Tax Preparation
 (Individual, Corporation & LLC)
 Payroll Services & Bookkeeping Services
 * We are in this business since 1989.
 Your satisfaction is our goal.

* Please call us for Professional & reliable services at reasonable rates.

959 Corporate Way, Fremont, CA. 94539

ਸੋਹ

SHRI GURU RAVIDASS SABHA (CA)
 2150 Crestview Drive, Pittsburg CA 94565
 Tel : (925) 439-2355

DHAN DHAN SRI GURU RAVIDASS JI
 Bole' So Nirbhay! Guru Ravidass Maharaj Ki Jai!

Guru- Piari Sadh Sangat Ji,

Sri Guru Ravidass Temple Pittsburg- Committee has decided to open the Gurudwara Sahib on Sundays, from 10:00 AM to 1:00 PM, starting September 6, 2020. Kitchen and Langar hall will remain closed until the conditions improve. Sangat is requested to follow Contra Costa County's COVID-19 health and safety guidelines. Everyone must wear a face mask and wash hands before entering Darbar Hall and maintain 6 feet distance from others to avoid the spread of CORONA Virus. If you are not feeling well, please pray at home but do not come to Gurughar as a precaution.

Committee is taking applications for new SEWADARS (board members) applications were sent to members last month. However, the election date has been postponed due to CORONA Virus. Sangat will be notified once the election date is re-scheduled.

Gurughar members are requested to renew their membership by paying their annual renewal fee. Your donations are greatly appreciated.

For any special needs, please contact the managing committee. We pray to Waheguru ji for the safety and good health of the entire Sangat.

"NANAK NAM CHARDI KALA TERE BHANE SARBAT DA BHALA"

Chairman Jagtar Bhatia	President Shinder Paul Narabut	Sangat De Sewadar	General Secretary Dharam Pal Chonkria	Treasurer Vinod Kumar
---------------------------	-----------------------------------	----------------------	--	--------------------------

ਡੈਮੋਕਰੈਟਸ ਵੈਕਸੀਨ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ-ਟਰੰਪ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)- ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਵੈਕਸੀਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਡੈਮੋਕਰੈਟਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਬਾਈਡੇਨ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਟਿੱਪਣੀ ਲਈ ਡੈਮੋਕਰੈਟਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਵੈਕਸੀਨ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਡੈਮੋਕਰੈਟਸ ਤੁਰੰਤ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ। ਟਰੰਪ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁੱਦੇ ਲਈ ਡੈਮੋਕਰੈਟਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਦੀ ਉਸ ਟਿੱਪਣੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੈਕਸੀਨ ਬਾਰੇ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨ ਉਪਰ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਟਰੰਪ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੈਟਸ ਆਗੂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਵੈਕਸੀਨ ਬਾਰੇ

ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਵੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਰਖਿਆ ਸਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਫੌਜ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਨਿਕ ਪੈਂਟਾਗਨ ਵਿਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਹੁੰਦੇ ਕੇਵਲ ਜੰਗ ਲੜਨਾ ਚਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੰਬ ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਵਧਣ।' ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਹ ਅਣਕਿਆਸੀ ਟਿੱਪਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਪੈਂਟਾਗਨ ਵਿਚਾਲੇ ਸਬੰਧ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਰਬ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਕੋਰੋਨਾ

ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਗਰ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੈਕਸੀਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਰਾਜਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ ਕਿ ਵੈਕਸੀਨ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵੈਕਸੀਨ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੈਕਸੀਨ ਆਉਣ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲੈ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਤੇ 4 ਪਿਛੇ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਵੈਕਸੀਨ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ। ਇਹ ਸਰਵੇ ਯੂ ਐਸ ਏ ਟ੍ਰੈਡੇਅਕਸੂਫੋਲਕ ਪੋਲ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਭਿਆਨਕ, ਲੱਖਾਂ ਏਕੜ ਰਕਬਾ ਸੜਿਆ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)- ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ 20,94,955 ਏਕੜ ਵਿਚ ਖੜੇ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਸਾੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਨੀ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਫਾਇਰ ਕੈਪਟਨ ਰਿਚਰਡ ਕੋਰਡੋਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਇਰ ਸੀਜਨ ਅਕਤੂਬਰ ਤੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਵੀ ਏਨੀ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਅੱਗ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਕਰੀਬ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅੱਗ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਤੇ ਮਾਡੇਰਾ ਕਾਉਂਟੀਆਂ ਨੇੜੇ 45000 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵਧ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਾੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੁਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਸੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ ਵਿਚਲੇ ਸੀਏਰਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਸਾੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਗ ਵੱਲੋਂ ਸੜਕੀ ਰਸਤਾ ਰੋਕ ਲੈਣ ਕਾਰਨ 224 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਗ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਕਟ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਸਲੀ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੋਰਟਲੈਂਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਥਮ ਰਿਹਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੋਹ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 50 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)- ਮਈ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਰਜ ਫਲਾਇਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੋਹ ਥਮ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੋਰਟਲੈਂਡ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 50 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਉਪਰ ਫਾਇਰ ਬੰਬ ਤੇ ਪਟਾਕੇ ਸੁੱਟੇ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੋਰਟਲੈਂਡ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੈਨਟੂਰਾ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰਚ ਕੱਢਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਲੇ ਕਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਢਾਲਾਂ ਫੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

SKY TRANSPORT SOLUTIONS

STRIVE FOR MORE

WE PROVIDE
ALL TRUCKING
RELATED
PERMITS AND
SERVICES

ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਲਈ
ਸਕਾਈ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਾਲਿਊਸ਼ਨ
ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ

SPECIAL BIT INSPECTION AND DOT AUDIT COMPLIANCE:

NOTARY PUBLIC SERVICES.
ON THE SPOT VIN VERIFICATION SERVICES.
DOT OUT OF SERVICES??
AUTHORIZED IRS E- FILE PROVIDER.
WE HAVE COMPLETE SOLUTIONS
FOR OUT OF SERVICE DOT.

SPECIAL DOT COMPLIANCE
FOR SAFETY, AUDITS AND
RECORD KEEPING.

PLEASE CONTACT US FOR MORE INFORMATION

PHONE: 209-855-6938, FAX: 209-762-6540

Email: skytransportsolution@gmail.com Give us a chance to provide you best services

2680 N TRACY BLVD, SUITE 4, TRACY, CA 95376

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਬੱਚੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)— ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਬੱਚੇ ਸਰਕਾਰੀ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਇਮੀਗਰੈਂਟ ਐਂਡ ਸਿਵਲ ਰਾਈਟਸ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਾਚਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਹੈ। ਟੈਕਸਸ ਸਿਵਲ ਰਾਈਟਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕਾਰਲਾ ਮੈਰੀਸੋਲ ਵਰਗਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ " ਇਹ ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬੰਦ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹਨ

ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ, ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਹਰ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲ-

ਘਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਕਸਟਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਰਖਣਾ ਆਮ ਵਰਤਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਜਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ, ਟੈਕਸਸ ਤੇ ਲੁਇਸਿਆਨਾ ਦੇ 25 ਹੋਟਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਰਖਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫਲੋਰੀਡਾ ਵਿਚ ਕਈ ਘੰਟੇ ਕਾਰ 'ਚ ਬੰਦ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ ਨਵ ਜੰਮੀ ਬੱਚੀ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)— ਫਲੋਰੀਡਾ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵ ਜੰਮੀ ਬੱਚੀ ਕਈ ਘੰਟੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰਹਿਣ ਉਪਰੰਤ ਗਰਮੀ ਨਾ ਸਹਾਰਦੀ ਹੋਈ ਆਖਿਰ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ। ਕੌਮੀ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ 21ਵਾਂ ਬੱਚਾ ਹੈ। ਕਿਡਜ਼ ਐਂਡ ਕਾਰਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਫਲੋਰੀਡਾ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਦਮ ਘੁੱਟ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਦੂਸਰੀ ਨਵ ਜੰਮੀ ਬੱਚੀ ਹੈ। ਬੇਅ ਕਾਊਂਟੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਕੇ ਉਪਰ ਪੁੱਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਸਭ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਉਪਰ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਛੱਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ

ਸਿਆਟਲ (ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ)— ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੱਚਾ ਮਾਰਗ ਐਬਰਨ ਵਿਚ ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 10 ਸਾਲ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੂੰ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਕਰਨਾਲ ਵਿਚ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਜਿਹਨਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ।

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਕਾਰਨ ਇਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੇ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਛੁੱਟੀ, ਸਕੂਲ ਹੋਇਆ ਬੰਦ

ਨਿਊਯਾਰਕ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)— ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਗਈ ਸਮੂਹਿਕ ਛੁੱਟੀ ਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਬੁਫਾਲੋ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਸਥਿਤ ਇਕ ਸਕੂਲ ਨੂੰ 5 ਤੋਂ 12 ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਆਨ ਲਾਈਨ ਪੜਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਵਿਲਿਆਮਜ਼ਵਿਲੋ ਸੈਂਟਰਲ ਸਕੂਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸਕਾਟ ਮਾਰਟਨਜ਼ਲੋਫ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 90 ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਤੇ 111 ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਆਨ ਲਾਈਨ ਪੜਾਈ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ 2361 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਨ ਲਾਈਨ ਪੜਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 1375 ਬੱਚੇ ਅਠਵੀਂ ਤੇ ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਹਨ। ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟਾਫ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਕੂਲ ਅਗਲੇ ਨੋਟਿਸ ਤੱਕ ਬੰਦ ਰਹੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਟਾਫ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 4 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਲੋਕ ਮਰ ਸਕਦੇ ਹਨ-ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)— ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਤੇ ਦਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਆ ਜਾਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੈਕਸੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੇ ਅਸਰਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉਪਰ ਵੈਕਸੀਨ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਥੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਰੂਸ ਨੇ ਵੈਕਸੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਇਸ ਵੈਕਸੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਸਬੰਧੀ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਹੈਲਥ ਮੈਟਰਿਕਸ ਐਂਡ ਈਵੈਲਯੂਏਸ਼ਨ ਵੈਸਿੰਗਟਨ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਆਈ ਐਚ ਐਮ ਈ) ਨੇ ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਾਸਕ ਨਾ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਇਹਤਿਆਤ ਵਰਤਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 4,10,000 ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਵਰਗੇ ਇਹਤਿਆਤੀ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿੱਲ ਦੇਣੀ ਜਾਰੀ ਰਖੀ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਘੱਟ ਚੌਕਸੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 3000 ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਡਿਸੀਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ 26 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ 2,11,000 ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਲੇਬਰ ਵਿਦਵ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੌਤਾਂ ਵਧਣ ਦੇ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਰੱਖਣੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਸਕ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਥੇ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਬਾਈਡੇਨ ਦਾ ਮਾਸਕ ਪਹਿਣਨ ਕਾਰਨ ਮਖੌਲ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਸਕ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੋ ਬਾਈਡੇਨ ਨੇ ਮਾਸਕ ਪਾਉਣ ਤੇ ਹੋਰ ਇਹਤਿਆਤੀ ਕਦਮਾਂ ਉਪਰ ਜੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਵਿਡ-19 ਟੈਸਟ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਡੈਨੀਅਲ ਪਰੂਡ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਗਰੈਂਡ ਜਿਊਰੀ' ਕਰੇਗੀ-ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)— ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਲੈਟੀਟੀਆ ਜੇਮਜ਼ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡੈਨੀਅਲ ਪਰੂਡ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਝੜਪ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ 'ਗਰੈਂਡ ਜਿਊਰੀ' ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਡੈਨੀਅਲ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਰੋਚੈਸਟਰ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਡੈਨੀਅਲ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਇਕ ਬੈਲੀ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗਰਦਨ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਢਕ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨੱਪ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰੂਡ ਨੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਸਾਹ

ਲੈਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਡੈਨੀਅਲ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰੂਡ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਰੋ-ਚੈਸਟਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ।

ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਨਿਵਾਸੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਦੀ ਟਰੱਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ!

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਨੀਟਾ ਮਾਡੀਕੋ/ ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆ— ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਅਮੈਰਿਕਨ ਟਰੱਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਬੜੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਗਸਤ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਟਰੱਕ ਐਕਸੀਡੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਹ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਕੱਲ ਜਾਣੀ 5 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਨਿਊ-ਮੈਕਸੀਕੋ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਹਾਈਵੇਅ 40 ਈਸਟ ਬਾਂਡ ਮੀਲ ਮਾਰਕਰ 112 ਦੇ ਲਾਗੇ ਭਿਆਨਕ ਟਰੱਕ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਨਿਵਾਸੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ (45) ਦੀ ਬਾਂ ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਫਰੀਵੇਅ 40 ਤੇ ਰੋਡ ਵਰਕ ਕਾਰਨ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਰੁਕਿਆ

ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਤੇ ਅੱਗੇ ਖੜੇ ਟ੍ਰੇਲਰ

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਪਿਛਲੇ 18-19 ਸਾਲ ਤੋਂ ਟਰੱਕਿੰਗ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ

ਛੋਟੀ ਕੰਪਨੀ "ਜੋਤ ਟਰੱਕਿੰਗ" ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਖੁੱਦ ਟਰੱਕ ਤੇ ਲੋਡ ਲੈਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ। ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣਾ ਬੁੱਢੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਪਤਨੀ, ਦੋ ਬੇਟੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੇਟੀ ਛੱਡ ਗਏ ਨੇ। ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛੇਕੜ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਹੀਮਪੁਰ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ 'ਤੇ ਉਹ ਪਿਛਲੇ 25-26 ਸਾਲ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਮੰਦਭਾਗੀ ਖ਼ਬਰ ਕਾਰਨ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਏਰੀਏ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਗਹਿਰੇ ਸਦਮੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੁਰ (559) 681-0020 ਜਾਂ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨਾਲ 559-260-3445 ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਪੰਨੂ ਅਤੇ ਨਿੱਝਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮਗਰੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹਰਕਤ 'ਚ ਆਇਆ

ਜਲੰਧਰ— ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਮਾਤ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ (ਐੱਸਐੱਫਜੇ) ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ (ਕੇਟੀਐੱਫ) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਅਟੈਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਧਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਅਜਨਾਲਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਪੰਨੂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਐੱਸਐੱਫਜੇ ਲਈ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਪੰਨੂ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖਾਨਕੋਟ ਵਿਚ 46 ਕਨਾਲ ਤੇ ਪਿੰਡ ਭੈਣੀਵਾਲ ਵਿਚ 11 ਕਨਾਲ 13.5 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ

ਨੂੰ ਅਟੈਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਪੰਨੂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਧਰ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਕੇਟੀਐੱਫ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭਰਸਿੰਘਪੁਰਾ

(ਫਿਲੋਰ) ਵਿਚ 11 ਕਨਾਲ 13 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਟੈਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਅਪਰਾ (ਫਿਲੋਰ) ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐੱਨ ਆਈ ਏ) ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ

ਨਿੱਜਰ ਨੂੰ ਸੱਤ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਯੂਏਪੀਏ (ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਚੋਕਸ਼ਮ ਕਾਨੂੰਨ) ਤਹਿਤ ਅੱਤਵਾਦੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ। ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹਰਕਤ 'ਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖਾਨਕੋਟ ਵਿਚ 46 ਕਨਾਲ ਤੇ 11 ਕਨਾਲ 13 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪਿੰਡ ਭੈਣੀਵਾਲ ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਫਿਲੋਰ ਵਿਚ ਨਿੱਝਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ 11 ਕਨਾਲ ਤੇ 13 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕੁਸ਼ਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਦੁੱਖ

ਸਿਆਟਲ (ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ)- ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਤੇ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਰਹੇ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ, ਚਹੋਤਿਆਂ ਤੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਗਹਿਰਾ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਕੁਸ਼ਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਟਰੀ ਪੀ. ਆਰ. ਸੋਧੀ, ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਾ, ਕੈਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਹਾਕੀ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਸਿਆਟਲ ਤੋਂ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਹੋਰਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਬਹੁਤ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਲਈ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਦੋ ਲੜਕੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਸਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੋਤੇ ਸਾਹਿਬਨੂਰ, ਰਸਨੂਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਗਰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ 10 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਸਿਆਟਲ ਤੋਂ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਹੋਰਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਬਹੁਤ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਲਈ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਦੋ ਲੜਕੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਸਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੋਤੇ ਸਾਹਿਬਨੂਰ, ਰਸਨੂਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਗਰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ 10 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਨਾ ਮਿਲੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ

(ਸਫਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ) ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਯਤਨ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੰਡੀ ਸਥਿਤ ਘਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਾਇਓਨ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਤੇਜ਼ ਕੀਤੀ

(ਸਫਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ) ਹੈਰਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਟੀਕੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟੀਕੇ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਹ ਟੀਕੇ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਖਾਤਮੇ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ/ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ): ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅੱਜ ਉਥੋਂ ਦੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਡੋਗਰੀ, ਉਰਦੂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਕੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਉਂਦੇ ਕਥਨ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾ ਤੋਂ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਉਥੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਲਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਫੌਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆਂ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲਾ ਵਾਂਗ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੱਜੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਜਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ' ਵੱਲੋਂ ਉਸਤਾਦ ਸ਼ਾਇਰ, ਕਵੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ, 'ਧਾਲੀਆਂ ਐਂਡ ਮਾਛੀਕੇ ਮੀਡੀਆ ਯੂ.ਐਸ.ਏ.' ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ, ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗਾਇਕ ਗੋਗੀ ਸੰਧੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਨੁਮਿੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਆਦਿਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੁੱਧੀ-ਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਡਿਸਟਿਸ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਫੋਨ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚਾਰਾ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਜਦ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਲੈ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਐਸਟਰਾਨੋਨੋਕਾ ਤੇ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੋਵਿਡ ਵੈਕਸੀਨ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)- ਐਸਟਰਾਨੋਨੋਕਾ ਤੇ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਵੱਲੋਂ ਟਰ-ਇਲ ਦੌਰਾਨ ਜਬਰਦਸਤ ਰਿਐਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਉਪਰ ਅਮਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਸਟਰਾਨੋਨੋਕਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵੈਕਸੀਨ ਦੇ ਕਲੀਨੀਕਲ ਟਰਾਇਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਰ ਪਏ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕੀਲੀਨੀਕਲ ਟਰਾਇਲ ਕਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੇ।

ਵਾਪਰੀ ਇਕ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਵੈਕਸੀਨ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਸਮੇਂ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਅਸਰ ਨਾ ਪਵੇ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਪਰਖ ਐਸਟਰਾਨੋਨੋਕਾ ਕੰਪਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਟਰਾਇਲ ਦੀ ਸ਼ੁਧਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।' ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਹੋਰ ਕੋਵਿਡ-19 ਵੈਕਸੀਨ ਉਪਰ ਟਰਾਇਲ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਕ ਜਰਮਨ ਕੰਪਨੀ ਪਫਾਈਜ਼ਰ ਤੇ ਇਕ ਮਾਡਰਨਾ ਕੰਪਨੀ ਬਾਈਓਨਟੈਕ ਟਰਾਇਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਵੈਕਸੀਨ ਬਣਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟਰ ਨੂੰ ਮਾਸਕ ਲਾਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)- ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟਰ ਨੂੰ ਮਾਸਕ ਲਾਹ ਕੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਰਿਪੋਰਟਰ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸਵਾਲ- ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਬਾਈਡੇਨ ਦੀ ਸਖਤ ਅਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ

ਲੀਹ ਉਪਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਈਟਰ ਦਾ ਰਿਪੋਰਟਰ ਜੈਡ ਮੈਸਨ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕਈ ਫੁਟ ਦੂਰ ਹੋ ਇਸ ਲਈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮਾਸਕ ਲਾਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਮੈਸਨ ਨੇ ਮਾਸਕ ਲਾਹਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉੱਚੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਲਾਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੌਖੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ।

AAA

AUTO AND BODY WORKS

ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਰਿਪੇਅਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੇਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਟੋ-ਟਰੱਕ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

We Do Complete Engine Transmission, Body and Paint Work We Sell Used Cars at a Good Price

**Free Estimates
Free Towing**

510-733-2222

1421 Industrial PKWY West#F Hayward, CA 94544

**Prop. Jasbir Singh Takhar
510-755-2132**

Harmandeep Singh

L.A. MERCHANDISE

Whole Sale +Retail

500 N. Palora Ave. Yuba City, CA 95991

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

Loose Fabrics, Groceries, Blankets, Vegetables

New folding bed verities

ਭਾਰਤੀ ਗ੍ਰੋਸਰੀ, ਕੱਪੜੇ, ਪੱਗਾਂ, ਰੁਮਾਲੇ, ਬਰਤਨ, ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, 220 ਅਤੇ 110 ਵੋਲਟ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਸਮਾਨ

ਕੈਰੀ ਬੈਗ ਵਧੀਆ ਤੇ ਸਸਤੇ ਰੁਟਾਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ

Toilet Water Pressure (Elite 2 Bio Bider) A budget Friendly solution for your desire to feel exceptionally clean and reduce toilet paper waste Only \$ 42.99 + Tax

ਇੱਥੇ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਆਰਗੈਨਿਕ ਦਾਲਾਂ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

Baksho Kaur Bisla Hardev Singh Bisla

ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ Matterss ਸਸਤੇ ਰੇਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ

ਭਾਰਤੀ ਗ੍ਰੋਸਰੀ, ਕੱਪੜੇ, ਪੱਗਾਂ, ਰੁਮਾਲੇ, ਬਰਤਨ, ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ

530-671-0439, Fax 530-822-0439 Cell- 530-844-3250

ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ॥

ਲੜੀ ਨੰਬਰ-149

ਚਾਰ ਵਰਨ ਆਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ
510-432-5827

Labour Day Celebrations & Babasaheb Dr Ambedkar's Contributions for Labourers in India

Prem Kumar Chumber

Editor-In-Chief: www.ambedkartimes.com

Bharat Ratan Bodhi Satav Babasaheb Dr Bhimrao Ramji's contribution towards the emancipation and empowerment of the working class in India both during the freedom struggle as well as after India's independence is worth remembering on the historic May Day: celebrated worldwide as International Workers' Day, also known as Workers' Day and Labour Day. It was chosen to be International Workers' Day at the International's second congress in 1891 to commemorate the 1886 Haymarket affair in Chicago wherein on 1 May workers of various industrial units observed general strike for the eight-hour workday. On 4 May when the Chicago police tried to disperse a public assembly in support of the general strike an unidentified person threw a bomb, which led to police firing resulting in the death of seven police officers, at least four civilians and wounding of sixty police officers and unknown number of civilians. This was led to the arrest of hundreds of labour leaders and their sympathizers. Later on, four of the arrested ones were executed by hanging.

It was coincidence that Babasaheb Dr Ambedkar was born in 1891 and came to acquire higher education in the United States of America in 1913. What he learnt during his three years (1913-16) stint at Columbia University in New York City in the class room sessions of his great professors - John Dewey, James Shotwell, Edwin Seligman and James Harvey Robinson - made him struggle for the emancipation and empowerment of the labourers on his return in his own country during the British as well as after India's independence. During his tenure as a Labour Minister and as the Labour Member of the Viceroy's Executive Council between 1942 and 1946, he worked hard for the reduction of working hours from 12 to 8 Hrs a day. His contributions towards granting the rights of the labourers are manifold: establishment of Employment Exchange, Employees State Insurance (ESI), Indian Statistical Law, Compulsory Recognition for Trade Union, Indian Factory act, Dearness Allowance (DA), Paid Holidays, Health Insurance, Extra pay for Overtime, Legal Strike Act, Provident Fund (PF), Labour Welfare Fund, Technical Training Scheme, Mines Maternity Benefit Act, Women Labour Welfare Fund, Women and Child-Labour Protection Act, Maternity Benefit for Women Labour, Equal Pay for Equal Work irrespective of the Sex, Restoration of Ban on Employment of Women on Underground Work in Coal Mines.

As far as the public domain of working class activism is concerned, Dr Ambedkar was always acted as front soldier for the rights of workers. His contribution in highlighting the plight of Dalit workers access in the highest paid textile mill weaving departments is well known. Dalits were not allowed to work in these textile mills for the fear of pollution caused by their saliva to wet the thread during the weaving process to tie the knot, each time the weft bobbin required a replacement. Dr Ambedkar brought this issue in the public during the famous 1928 Bombay Textile Strike. He threatened to dissuade Dalit workers from joining the strike if his demand for Dalits' access to all kind of jobs in the mills was accepted. His contributions towards the bill to abolish the Mahar Watan and Khoti abolition bill were among the several prominent labour welfare measures undertaken by him. Abolition of Punjab Land Alienation Act of 1900 was yet another legal relief to the non-agriculture classes, including Dalits, to overcome their exclusion from the land ownership rights.

Ambedkar Times & Desh Doaba Weekly newspapers congratulate all on the Labour Day Celebrations the world over and also fondly remember the rich contributions made by Bodhi Satav Bharat Ratan Babasaheb Dr Bhimrao Ramji Ambedkar towards the emancipation and empowerment of workers in India!

ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ/ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਜਾਂ ਖਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਨਾਂ, ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਐਡਰੈਸ ਤੇ ਤਸਵੀਰ ਭੇਜਿਆ ਕਰਨ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲੇਖ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਵਾਂਗੇ। ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ/ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਨਰੇਰੀ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਬਦਲੇ ਕੋਈ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਲਈ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਵਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਰੂਪ, ਸ਼ਕਲ, ਰੰਗ, ਜਾਤ, ਅਬਰਨ, ਅੱਖਰ, ਉਸਤਤਿ, ਵਡਿਆਈ, ਸਿਧਾਂਤ, ਵਰਣਨ, ਕਥਨ, ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਜਲਪਤਿ ਆਦਿਕ ਹਨ। (ਮਹਾਨਕੋਸ਼) ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਮੂਲ ਅਧਾਰ ਵਰਣ ਅਤੇ ਆਸ਼ਰਮ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਵਰਣ (ਰੰਗ) ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵੰਡ ਹੋਈ। ਆਰੀਆ ਲੋਕ ਜੋ ਭਾਰਤ 'ਚ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਗੇਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੇਰੇ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਲਾਲ ਵਾਲੇ ਖੱਤ੍ਰੀ, ਪੀਲੇ ਵਾਲੇ ਵੈਸ਼ ਤੇ ਕਾਲੇ ਵਾਲੇ ਸੂਦਰ ਪਰ ਇਕ ਵਰਨਵੰਡ ਇਵੇਂ ਹੋ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੱਤ੍ਰੀ, ਖੇਤੀ ਵਾਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਆਦਿਕ ਸਖਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੂਦ੍ਰ। ਇਹ ਵਰਨਵੰਡ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੋ ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਚ-ਨੀਚ ਕੁਲ ਬਣ ਗਈ। (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼)

ਡਾ. ਰਾਜਬਲੀ ਪਾਂਡੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਵਰਨਵੰਡ ਦਾ ਅਧਾਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣ ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ ਸਰਲ ਤੇ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਆਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਲੋਕ ਸਮਾਜ 'ਚ ਵਧਦੇ ਗਏ ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਦ੍ਰਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਸਥਿਤੀ ਡਿਗਦੀ ਗਈ। ਜਿਹੜਾ ਵਰਗ ਆਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਸੂਦ੍ਰਾਂ ਦੇ ਵੱਧ ਨੇੜੇ ਰਿਹਾ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਪੱਧਰ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ-ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੰਡ ਨੇ ਮਾਨਵ ਵਿਰੋਧੀ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਮਨੁੱਖ-ਮਨੁੱਖ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖਤ੍ਰੀ, ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਸੂਦ੍ਰ ਬਣ ਗਏ। (ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੋਸ਼)

ਗੁਰਮਤਿ-ਮੱਧ-ਯੁੱਗ ਦੇ ਰੱਬੀ ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਕੋਝੀ ਵਰਨਵੰਡ ਦਾ ਕਰਤਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਕਬਿਤ ਚਹੁੰ ਵਰਨਾਂ ਚੋਂ ਉਹ ਹੀ ਮਹਾਨ ਜੋ ਹਰਿ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚਲਦੈ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਖਤ੍ਰੀ ਸੂਦ੍ਰ ਵੈਸ਼ ਚਾਰਿ ਵਰਨ ਚਾਰਿ ਆਸ੍ਰਮ ਹਰਿ ਜੋ ਹਰਿ ਧਿਆਵੈ ਸੋ ਪਰਧਾਨੁ॥ ਜਿਉ ਚੰਦਨ ਨਿਕਟਿ ਵਸੈ ਹਿਰਭੁ ਬਪੁਤਾ ਤਿਉ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਪਤਿਤ ਪਰਵਾਣੁ॥੩॥ ਓਹੁ ਸਭ ਤੇ ਉਚਾ ਸਭ ਤੇ ਸੂਚਾ ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਵਸਿਆ ਭਗਵਾਨੁ॥ ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸ ਕੇ ਚਰਨ ਪਖਾਲੈ ਜੋ ਹਰਿ ਜਨੁ ਨੀਚੁ ਜਾਤਿ ਸੇਵਕਾਣੁ॥੪॥(ਮ:੪-੮੬੧) ਵਰਨਵੰਡ ਦੀ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਰਸਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ-ਚਾਰ ਵਰਨ ਚਾਰ ਮਝਗਥਾਂ ਜਗ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਣੇ॥ ਖੁਦੀ ਬਕੀਲੀ ਤਕੱਬਰੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਕਰੇਨ ਪਿਛਾਣੇ॥ ਗੰਗ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂਆਂ ਮੱਕਾ ਕਾਬਾ ਮੁਸਲਮਾਣੇ॥ ਸੁੰਨਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਤਿਲਕ ਜੰਝੂ ਹਿੰਦੂ ਲੋਭਾਣੇ॥ ਰਾਮ ਰਹਿਮ ਕਹਾਇੰਦੇ ਇਕ ਨਾਮ ਦੁਇ ਰਾਹ ਭੁਲਾਣੇ॥ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਭੁਲਾਇਕੇ ਮੇਰੇ ਲਾਲਚ ਦੁਨੀ ਸੋਤਾਣੇ॥ ਸੱਚ ਕਿਨਾਰੇ ਰਹਿ ਗਯਾ ਖਹਿ ਮਰਦੇ ਬਾਮਣ ਮਉਲਾਣੇ॥ ਸਿਰੋਂ ਨ ਮਿਟੇ ਆਵਣ ਜਾਣੇ॥ (੧-੨੧) ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਨੇ ਚਹੁੰ ਵਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਚਾਰੇ ਪੈਰ ਧਰਮ ਦੇ ਚਾਰਿ ਵਰਣਿ ਇਕੁ ਵਰਣੁ ਕਰਾਇਆ॥ (ਵਾਰ ੧-ਪੌੜੀ ੨੩)

ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਆਸ਼ਰਮ-ਬ੍ਰਹਮਚਾਰਜ, ਗ੍ਰਿਹਸਤ, ਬਾਨਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਸੰਨਿਆਸ ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼-ਗਾਵਤ ਸੁਨਤ ਜਪਤ ਉਧੈਰ ਬਰਨ ਅਬਰਨਾ ਸਭਹੂੰ॥ (ਮ:੫-੫੨੯) ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਨੇਹੀ ਤਉ ਮਿਲੈ ਦੇ ਨਉ ਬਰਨ ਗਵਾਇੰ॥ (ਕਬੀਰ-੧੩੬੭) ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਖਤ੍ਰੀ ਸੂਦ੍ਰ ਵੈਸ਼ ਚਾਰਿ ਵਰਨ ਚਾਰਿ ਆਸ੍ਰਮ ਹਰਿ ਜੋ ਹਰਿ ਧਿਆਵੈ ਸੋ ਪਰਧਾਨੁ॥ ਜਿਉ ਚੰਦਨ ਨਿਕਟਿ ਵਸੈ ਹਿਰਭੁ ਬਪੁਤਾ ਤਿਉ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਪਤਿਤ ਪਰਵਾਣੁ॥੩॥ ਓਹੁ ਸਭ ਤੇ ਉਚਾ ਸਭ ਤੇ ਸੂਚਾ ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਵਸਿਆ ਭਗਵਾਨੁ॥ ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸ ਕੇ ਚਰਨ ਪਖਾਲੈ ਜੋ ਹਰਿ ਜਨੁ ਨੀਚੁ ਜਾਤਿ ਸੇਵਕਾਣੁ॥੪॥(ਮ:੪-੮੬੧) ਭਾਵ ਹੇ ਮਨ! ਸਾਡੇ ਦੇਸ 'ਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖਤ੍ਰੀ, ਵੈਸ਼, ਸੂਦਰ ਇਹ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਰਨ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮਚਰਜ, ਗ੍ਰਿਹਸਤ, ਵਾਨਪ੍ਰਸਤ, ਸੰਨਿਆਸ-ਇਹ ਚਾਰ ਆਸ਼ਰਮ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਆਦਿਕ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਭੀ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਦੇ ਉਹੀ ਸਰਬਸ੍ਰੇਸ਼ਠ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਚੰਦਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਿਚਾਰਾ ਅਰਿੰਡ ਵੱਸਦੇ ਤੇ ਸੁਗੰਧਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਿਵੇਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ 'ਚ ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਕਾਰੀ ਭੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋ ਕੇ ਕਬੂਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਮਨ! ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਪ੍ਰਭੂ ਆ ਵੱਸਦੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਚਾ-ਸੂਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਚਰਨ ਧੌਂਦੇ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਭੂ-ਸੇਵਕ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਭਗਤੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਾਤੀ ਵਲੋਂ ਨੀਚ ਹੀ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧਿਆਨਯੋਗ-ਮੰਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਤੀ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ ਅਤੇ ਵਰਣਵੰਡ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਚਲਾਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਵਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖਤ੍ਰੀ, ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਸੂਦ੍ਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਕਈ ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ ਕੱਢ ਮਾਰੀਆਂ। ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਬਾਮਣ-ਭਾਉ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਰਬਸ੍ਰੇਸ਼ਠ ਅਤੇ ਪੁਜਣਯੋਗ ਹੈ। ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪਠਨ ਪਾਠਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਤਮ ਸ੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਾਵੇਂ ਲੁੱਚਾ ਲੰਡਾ ਲਵਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਪੁਜਣਯੋਗ ਅਤੇ ਸੂਦਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿਨਾਂ ਧਰਮਾਤਮਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਦੁਰਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੇਵੀਐ ਗਿਆਨ ਗੁਣਹੀਨ॥ ਸੂਦਰ ਨਾਂ ਸੇਵੀਐ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੀਨ॥ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਵਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਹੀ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ ਭਾਵ ਜਨਮ ਤੋਂ ਮਰਨ ਤੱਕ ਅਤੇ ਲੋਕ ਤੋਂ ਪੁਲੋਕ ਤੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਖਤਰੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਦੇ ਡੌਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਜੰਗ ਯੁੱਧ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਵਤਨ ਦੀ ਖਾਤਰ ਲੜਨਾ ਮਰਨਾ ਇਸ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਭਾਉ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਰਹਿਣਾ ਖਤਰੀ ਦਾ ਹੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਵੈਸ਼ ਭਾਵ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੰਨੇ ਗਏ। ਕਿਰਤੀ ਪਹਿਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਪੇਟ ਭਰੇ

ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਸੂਦ੍ਰ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੂਦਰ ਉਪਰਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਰਨਾਂ ਦਾ ਗੰਦ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਕਰੇ। ਭਾਵ ਬਾਕੀ ਗੰਦ ਦੇ ਢੇਰ ਖਿਲਾਰਣ ਅਤੇ ਸੂਦਰ ਵਿਚਾਰਾ ਸਾਫ ਕਰੇ।

ਵਾਹ! ਕੈਸਾ ਸ਼ਾਤਰ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ? ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵੀ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਜੱਟ ਜਿਮੀਦਾਰ, ਨਹੂੰ-ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਬੁੱਤੀਆਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਨਾਈ, ਲੋਹੇ ਦੇ ਸੰਦ ਬਨਾਉਣ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੁਹਾਰ, ਮਰੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਚੰਮ ਲਾਹ ਕੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਚਮਾਰ, ਸੋਨੇ ਆਦਿਕ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਘੜਨ ਵਾਲਾ ਸੁਨਾਰ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਸਾਜਣ ਵਾਲਾ ਘੁਮਾਰ, ਮਾਸ ਕੱਟਣ ਵਾਲਾ ਕਸਾਈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਆਦਿਕ ਭਰਣ ਵਾਲਾ ਮਹਿਰਾ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਿਰਤੀ ਕੋਹਲੂ ਦੇ ਬੈਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਹਲਤ ਅਧੋਤੀ ਉਚ-ਜਾਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਭਾਉ ਲਈ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਭਗਤਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੁੱਚੀ ਵਰਣ-ਵੰਡ ਅਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਹੁੰ ਵਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਚਾਰ ਵਰਨ ਇਕ ਵਰਨ ਕਰਾਇਆ॥(ਭਾ.ਗੁ) ਭਾਵ ਇਨਸਾਨ ਵਿੱਚ ਚਾਰੇ ਹੀ ਵਰਨ (ਗੁਣ) ਹਨ। ਜਦ ਮਨੁੱਖ ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਜਦ ਧਰਮ, ਵਤਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖਿਆ ਖਾਤਰ ਜੂਝਦਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਖੱਤਰੀ, ਜਦ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਭਾਵ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ, ਪ੍ਰਵਾਰ ਦਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪੇਟ ਪਾਲਦੇ ਤਾਂ ਵੈਸ਼, ਜਦ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਦੂਜਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਸੂਦਰ ਹੈ।

ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਕਿ ਸਭ ਇਨਸਾਨ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਾਨ ਹਨ ਕੋਈ ਉਚਾ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਮਣ-ਭਾਉ ਦੇ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਵਰਨਵੰਡ ਵਾਲੇ ਜੁਲੇ ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲੰਗਰ, ਪੰਗਤ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿੱਥੇ ਹਰੇਕ ਮਾਈ ਭਾਈ ਇਕ ਥਾਂ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਭੋਜਨ ਖਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਸਕਦੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨੀਵੇਂ ਵਰਨਾਂ ਦੇ ਲੋਗ ਹੀ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਰੱਬੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਤਮਾਂ ਬਲਵਾਨ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਭੋਜਨ ਖਾ ਕੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਬਲਵਾਨ ਕਰ ਲਏ। ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਕਾਰਜ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸ਼ਸਤਰ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡ-ਖੇਡ ਕੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਹੋ ਗਏ। ਅਨੇਕਾਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਖੂ ਖਾਰ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕੀਤਾ। ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਅਖਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਫਖਰ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ।

ਸਾਡੀ ਬਦ-ਕਿਸਮਤੀ ਅੱਜ ਜੱਟ, ਭਾਏ ਅਤੇ ਚਮਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕ ਵੰਡੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਡਾਂਗਾਂ ਸੋਟੇ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਬਾਮਣ-ਭਾਉ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਭਾਵ ਰਾਸ਼ਟਰੀਆ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹਾਂ-ਏਕੁ ਪਿਤਾ ਏਕਕ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ. (੬੧੧) ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੂਦਰ ਜਾਂ ਦਲਤ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਨਾਈ, ਫੀਬੇ, ਮਾਹਰੇ, ਘੁਮਾਰ, ਚੂੜੇ, ਜੱਟ ਜਾਂ ਚਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ ਜੋ ਬਾਮਣ-ਭਾਉ ਦੇ ਭੜਕਾਏ ਬਹਿਕਾਏ, ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੜੀ ਮਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਵਿਹਾਨਾ ਦਾ ਕਾਂਚ ਵੀ ਇਸੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਦੇਣ ਸੀ। ਜੇ ਰੱਬੀ-ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਕੀਤਾ, ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਇੱਕ, ਗ੍ਰੰਥ ਇੱਕ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਇੱਕ, ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਇੱਕ ਅਤੇ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਵਰਣ-ਵੰਡ ਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਤੇ ੫% ਬਾਮਣ-ਭਾਉ ਹੀ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਵਰਨ-ਆਸ਼ਰਮ ਵਾਲੀ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਵਰਨਵੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟ ਕਰਦੇ ਤੇ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਢੇਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਇਸ ਵਰਨਵੰਡ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਬਾਮਣ ਭਾਉ ਦੇ ਕੰਨ ਖਿਚਦੇ ਹਨ ਕਿ-ਗਰਭ ਵਾਸ ਮਹਿ ਕੁਲੁ ਨਹੀ ਜਾਤੀ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਦੁ ਤੇ ਸਭ ਉਤਪਾਤੀ॥੧॥ ਕਹੁ ਰੇ ਪੰਡਿਤ! ਬਾਮਨ ਕਥ ਕੇ ਹੋਏ॥ ਬਾਹਮਣ ਕਹਿ ਕਹਿ ਜਨਮੁ ਮਤ ਖੋਏ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੋ ਤੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਜਾਇਆ॥ ਤਉ ਆਨ ਬਾਟ ਕਾਰੋ ਨਹੀ ਆਇਆ॥੨॥ ਤਮ ਕਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਮ ਕਤ ਸੂਦ੍ਰ॥ ਹਮ ਕਤ ਲੋਹੁ ਤਮ ਕਤ ਦੂਧ॥੩॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮੁ ਬੀਚਾਰੈ॥ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਹੀਅਤ ਹੋ ਹਮਾਰੈ॥੪॥ (੩੨੪) ਭਾਵ ਤੁਸੀਂ ਬਾਮਣ ਕਦੇ ਬਣ ਗਏ, ਮਾਂ ਦੇ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਬਾਮਣੀ ਨੇ ਜਨਮ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਪਦਾਇਸ਼ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵੱਖਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਲਹੂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਮੂਰਖਾ! ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੈ ਨਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਉਚ-ਜਾਤੀ ਮਨੁੱਖ। ਵਰਨ-ਆਸ਼ਰਮ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਬਾਮਣ ਭਾਉ ਦੀ ਇਸ ਕਾਈ ਤੇ ਕੋਝੀ ਵਰਨਵੰਡ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕੋਵਿਡ 19- ਪੰਜਾਬ 'ਚ 67 ਮੌਤਾਂ, 1964 ਨਵੇਂ ਕੇਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਕਾਰਨ ਲੰਬੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 67 ਹੋਰ ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸੂਬੇ 'ਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1923 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕਰੋਨਾ ਦੇ 1964 ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਦਕਿ 2307 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਤੇ ਇਕ ਦਿਨ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 13 ਮੌਤਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ 11, ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ 8, ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ 7, ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਮੋਗਾ 'ਚ 4-4, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ 'ਚ 3-3, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਤੇ ਮੁਕਤਸਰ 'ਚ 2-2, ਬਰਨਾਲਾ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਮਾਨਸਾ, ਮੁਹਾਲੀ ਅਤੇ ਰੋਪੜ 'ਚ ਇਕ-ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰੋਨਾ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ 1964 ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ 'ਚ 311, ਜਲੰਧਰ 'ਚ 265, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ 236, ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ 206, ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ 168,

ਮੁਹਾਲੀ 'ਚ 127, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 'ਚ 126, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ 'ਚ 104, ਫਰੀਦਕੋਟ 'ਚ 83, ਤਰਨਤਾਰਨ 'ਚ 39, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ 'ਚ 36, ਸੰਗਰੂਰ 'ਚ 32, ਬਰਨਾਲਾ 'ਚ 30, ਮੋਗਾ 'ਚ 28, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਮਾਨਸਾ 'ਚ 25-25, ਕਪੂਰਥਲਾ 'ਚ 24, ਮੁਕਤਸਰ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 'ਚ 23-23, ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ 'ਚ 22, ਰੋਪੜ 'ਚ 16 ਅਤੇ ਪਠਾਨਕੋਟ 'ਚ 15 ਨਵੇਂ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਕੇਸ ਆਏ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤਕ 12,41,120 ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 67,547 ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਦਕਿ 49,327 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ 16,230 ਸਰਗਰਮ ਕੇਸ ਹਨ।

ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸੁਲਹਾਣੀ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪੰਜਾਬ) - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭੈਣ ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਜੀ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ੍ਰੀ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਬੇਨਿਵਾਲ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਪੁਲ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਪੰਜਾਬ ਬਸਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੱਖ-ਵਾਲਮੀਕੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵੈੱਬੀਨਾਰ ਰਾਹੀਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵੈੱਬੀਨਾਰ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਪੰਥਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹੀ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ,

ਕੈਸਾ, ਅਵੱਲ ਅੱਲਾ ਨੂਰ ਉਪਾਇਆ ਕੁਦਰਤ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ, ਇਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਆ ਕੌਣ ਭਲੇ ਕੇ ਮੰਦੇ", ਆਦਿ ਉਹ ਸਭ ਲੋਕ, ਪੰਥ ਦੇ ਨਕਲੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਢੋਂਗ ਕਰਦੇ ਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਸਿਰਮੌਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦੱਲ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ

ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਲਮੀਕੀ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਛਾੜਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਬੈਠੇ ਪੰਥ ਦੇ ਨਕਲੀ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 34% ਹੋਵੇ ਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕਿਤੇ ਮਿਲਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਾਂਗਰਸ/ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਵਿੱਸ਼ਨ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਭਰਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੱਕ 'ਰਵਿਦਾਸੀਏ' ਖਾ ਗਏ ਜਾਂ ਹੱਕ 'ਮਜ਼੍ਹਬੀ-ਵਾਲਮੀਕੀ ਖਾ ਗਏ। ਜਦੋਂਕਿ ਹੱਕ ਹਕੂਕ ਦੇਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ+ ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੀ ਜਾਤੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ, ਸਗੋਂ ਰਾਜ ਕਰ-ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਖਾਧਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਕਾਲੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ

ਭਵਿੱਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਗ਼ਲਤ ਪਰਚਾਰ ਤੋਂ ਸਮੂਹ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਥਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਗੜਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਹੁਣ ਰਾਜ ਲੈਣ ਲਈ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ 'ਚ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਕੋਊ ਕਿਸੇ ਕੋ ਰਾਜ ਨ ਦੇਹ ਹੈ ਜੇ ਲੋਹ ਹੈ ਨਿਜ ਬਲ ਸੇ ਲੋਹ ਹੈ ਫਾਰਮੂਲੇ ਤਹਿਤ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਬਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਬਸਪਾ ਹਰ ਜਾਤੀ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਾਇਮ ਕਰੇਗੀ। ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਪਿੰਡਾ, ਮੁਹੱਲਿਆ, ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰੱਥਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਇਕੱਠ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲਾਈਵ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਮਰੀਕਾ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਕਲੇਰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਕਮਲੇਸ਼ ਅਹੀਰ, ਅਮਰ ਦਰੋਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਨੂਰੀਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਵੀਰ, ਡਾਕਟਰ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਗੋਗੀ, ਮਾਸਟਰ ਰਾਮ ਪਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਜੇਪੀ ਭਗਤ, ਸ੍ਰੀ ਡੀਪੀ ਭਗਤ, ਸ੍ਰੀ ਜੀਤ ਰਾਮ ਬਸਰਾ, ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੀਰ ਔਲੀਆਪੁਰ, ਸ੍ਰੀ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹੀ, ਸ੍ਰੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਹਰਾ, ਸ੍ਰੀ ਪਰਵੀਨ ਬੰਗਾ, ਭੈਣ ਨੀਲਮ ਸਹਿਜਲ, ਸ੍ਰੀ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕੌਥ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਬੁੱਧੀ-ਜੀਵੀ ਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਰੰਘਰੋਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਤਰਨਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ), ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹੰਸ ਫਹਧ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੜੌਂਦਾ), ਭਾਈ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਕੀਰਤਨੀਏ (ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਭਾਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਭਰਾ), ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਸੋਢੀ ਕੁੱਲ ਦੇ ਗੁਰੂ ਵੰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ), ਸ. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸੁਲਹਾਣੀ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਡਾਕਟਰ ਨਛੱਤਰ ਪਾਲ ਨਵਾਂਸਹਿਰ, ਸ. ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਛੱਜਲਵੱਡੀ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ, ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸ੍ਰੀ ਰੋਹਿਤ ਖੋਖਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੀਰਾ ਜੀਰਾ (ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ) ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹੀ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਕਿ "ਨੀਚਾ ਅੰਦਰ ਨੀਚ ਜਾਤ ਨੀਚੀ ਹੁ ਅਤਿ ਨੀਚੁ, ਤੇਹੀ ਮੋਹਿ ਮੋਹਿ ਤੇਹੀ ਅੰਤਰ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਵਧਾਈ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਸਾਡਾ ਚੌਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਦੱਸੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਕੀਤੀ ਭੁੱਲ ਨਾ ਜਾਈਏ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਤਹਿਤ ਬਸਪਾ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਧਰੁ ਤਾਰੇ ਵਾਂਗ ਚਮਕਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 1675 ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਚੁੱਕਕੇ ਲੈਕੇ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਰੰਘਰੋਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ' ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇੰਨਾ ਕੁੱਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅੱਜ ਵੀ ਮਜ਼੍ਹਬੀ-ਵਾਲਮੀਕੀ ਭਾਈ-ਚਾਰੇ ਲਈ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਵਿ-ਦਾਅ, ਨੌਕਰੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਸੀਂ

ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਦੇ 1100 ਕਰੋੜ ਦਾ ਬਜਟ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਲਾਹਨਤ ਤੋਂ ਘਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਪਾਤਸਾਹੀ ਦੇਣੀ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਏ ਗੁਰੂ-ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਇਹਨਾਂ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰਗੜਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਸਾਹਿਬ ਕਾਂਸ਼ੀਰਾਮ ਖੜੇ ਹੋਏ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ 2001 ਵਿਚ ਅੰਦੋਲਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਸੀਰੀ ਪ੍ਰਥਾ ਬੰਦ ਕਰੋ, ਪਾਤਸਾਹੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ'।

Law Office of NIRWAN & ASSOCIATES

www.nirwanlaw.com

Jagdip S. Nirwan, Esq

**Business
Incorporation**

Articles of Incorp
Dissolution

501 © Non-Profit

IMMIGRATION LAW

- * Adjustment of Status
- * Citizenship
- * Employment
- * Appeals-1J/
- * Family & Finance Visa
- * Board /Federal Ct
- * Labor Certification
- * Asylum
- * Removal & Deportation Defense

TAX LAW

- * Offer in Compromise
- * Payment Plans
- * File Back Taxes
- * Tax Preparation
- * Audits, Appeals
- * Tax Court Rep
- * IRS/EDD/FTB Representation
- * Personal & Business
- * Income Tax Filing 1040/1020

916-832-3144

1104 Corporate Way Sacramento, CA 95831

A & S

Auto Repair & Services

Specializing in Brakes & Axles

**Mon-Fri
9:00 AM
to 6:00 PM
Saturday
9:00 AM to
5:00 PM**

Free Tire Rotation and Brake
Inspection with purchase of
Oil Service for most cars

**Diagnose check Engine light pre-buyers
inspection tune-ups and more**

Dealer Recommended Service Shocks/Struts A/C Services

Ph: 916-238-4431

649 W. Elkhorn Blvd. Suite B2
Rio Linda, CA 95673

Amarjit Sandhu

ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ

ਇਟਲੀ (ਬਿਊਰੋ)— ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ ਵੱਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹੋਣਹਾਰ ਲੜਕੀ ਵੱਲੋਂ ਇਟਲੀ ਦੀ ਲੋਕਲ ਪੁਲਿਸ 'ਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਟਲੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵੈਰੋਨਾ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਵਾਗੋ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਅੰਬੇਡਕਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਧੀ ਸਰੇਨਾ ਮੱਲਣ ਜੋ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਵੈਰੋਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਲੋਕਲ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। 1500 ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸਰੇਨਾ ਮੱਲਣ ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੋਣਹਾਰ ਧੀ ਸਰੇਨਾ ਇਟਲੀ ਦੇ ਉਘੇ ਅੰਬੇਡਕਰੀ ਹਰਦਿਆਲ ਮੱਲਣ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੱਲਣ ਦੀ ਧੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ 2017 ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵਿਚੋਂ 100 ਵਿਚੋਂ 100 ਅੰਕ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵੀਰ ਬੰਸੀਆ ਤਹਿਸੀਲ ਫਿਲੋਰ (ਜਲੰਧਰ) ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਹਾਰ ਲੜਕੀ ਨੇ ਇਟਲੀ ਦੀ ਲੋਕਲ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀਤਾ। ਮੱਲਣ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਮੱਲਣ ਮਲਿਕ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਮੱਲਣ ਸਰੇਨਾ ਤੇ ਮੱਲਣ ਜੈਸਿਕਾ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਸਰੇਨਾ ਮੱਲਣ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸਰੇਨਾ ਮੱਲਣ ਤੇ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਮੱਲਣ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਟਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ

ਫਗਵਾੜਾ— ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗਲਤ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਗਲਤ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਲੈਕੇ ਬਲੱਡ ਬੈਂਕ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ। ਲੇਖਕਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ: ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ, ਤਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਿੰਨੜਾ, ਹਰੀਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਰਵਿੰਦਰ ਚੋਟ, ਪਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਮਿਤ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ,

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬੇਰੁਖੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਫੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, "ਮੈਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਲਤ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹਾਂ"....। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦੁਕਵੀਂ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਬੇਰੁਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿੰਡ ਪਲਾਹੀ ਵਿਖੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀਡੀਆ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰਾਸ਼ਨ

ਫਗਵਾੜਾ— ਪਿੰਡ ਪਲਾਹੀ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਸ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰਾਸ਼ਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਪਲਾਹੀ ਅਤੇ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਰਾਸ਼ਨ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਰਪੰਚ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ ਵਸਦੇ ਪਲਾਹੀ ਨਿਵਾਸੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਰਾਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾ, ਸਿੰਦਾ ਵਿਰਕ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੱਲ, ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇ ਮਾਇਕ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਇਹਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ 'ਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭ ਹਨ। ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪਾਈਪ ਪਿੰਡ 'ਚ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਐਲ ਡੀ ਲਾਈਟਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਪੰਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੱਲ, ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੱਗੂ ਪੰਚ, ਰਵੀਪਾਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਰਾਮਪਾਲ ਪੰਚ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੱਲ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੱਲ, ਮਦਨ ਲਾਲ ਪੰਚ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਜਰ, ਬਿੰਦਰ ਫੁੱਲ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਪਾਬੀਆਂ

ਪਸ਼ੂ ਖੇਤ ਜੱਟ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਸੱਜਣਾ ਹੁੰਦਾ ਪਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨ ਨਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਸੱਜਣਾ ਤੈਨੂੰ ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਵੇਖਦੀ ਹੈ ਕੋਠੇ ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਪਾਣੀ ਸਿੰਧ ਨਾ ਤੂੰ ਦੇਵੀਂ ਪੈਰ ਬੋਚ ਕੇ ਧਰੀ।

ਪਾਬੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਰ ਮਰ ਕੇ ਨਿੱਤ ਗੋਹਾ ਕੂੜਾ ਕਰਾਂ ਉਨ ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ ਕੋਈ ਵਿਹਲੀ ਕਹਿ ਕੇ ਵੇਖੇ ਗੱਲ ਜਾਂਦੀ ਨਾ ਜਰੀ ਪਾਬੀ ਸਿੰਧ ਨਾ ਤੂੰ ਦੇਵੀਂ ਪੈਰ

ਕੋਈ ਸਿੰਧ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਤੈਨੂੰ ਦੇਣਗੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀਰ ਮੇਰੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪੰਗਾ ਲੈਣਗੇ ਉਹ ਤਾਂ ਲੱਭਦੇ ਬਹਾਨਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਾਵਾਂ ਵੇ ਡਰੀ ਪਾਬੀ ਸਿੰਧ ਨਾ ਤੂੰ ਦੇਵੀਂ ਪੈਰ

ਸੋਚਦਾ ਤੂੰ ਹੋਵੇਂਗਾ ਸੁਭਾਅ ਮੇਰਾ ਭੈੜਾ ਵੇ ਧੇਲੇ ਦੀਆਂ ਪਾਬੀਆਂ ਤੇ ਛੱਡਦੀ ਨਾ ਖਹਿੜਾ ਵੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਿੱਧਣ ਮਧਾਉਦ ਪਿੱਛੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲੜੀ ਪਾਬੀ ਸਿੰਧ ਨਾ ਤੂੰ ਦੇਵੀਂ ਪੈਰ

'ਦੇਵ ਆਪ ਤੂੰ ਸਿਆਣਾ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਦੀ ਨਾ ਲੋੜ ਵੇ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪੀ ਜਾ ਦੱਸ ਭਾਲਦਾ ਕੀ ਹੋਰ ਵੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲ ਤਾਂ ਸਹੀ ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਤਾਂ ਫੜੀ ਪਿੰਡ 'ਘੋਲੀਏ' ਦੇ ਲੋਕ ਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੀ ਪਾਬੀ ਸਿੰਧ ਨਾ ਤੂੰ ਦੇਵੀਂ ਪੈਰ ਬੋਚ ਕੇ ਧਰੀ।

- ਗੀਤਕਾਰ ਦੇਵ ਘੋਲੀਆ ਖੁਰਦ (ਫਰਿਜ਼ਨੋ)
559-232-7764

‘ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ’
ਹਰ ਹਫਤੇ ਛਪਣ ਵਾਲਾ ਅਖਬਾਰ
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ-ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?
ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ “ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ” ਵਿਚ ਲਗਵਾਓ।

ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ

ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਲੇਖ 14 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਖਬਰ ਐਤਵਾਰ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਲੇਖ ਸਿਰਫ ਅਣਛਪੀ ਹੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ। ਖਬਰਾਂ, ਲੇਖ ਜਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨੀਆਂ ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਜਾਂ ਟਾਈਪ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਹਰੇਕ ਹਫਤੇ ਐਤਵਾਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਭੇਜ ਦੇਣ।
E-mail : deshdoaba@yahoo.com
(ਸੰਪਰਕ) 1-916-947-8920, (ਫੈਕਸ) 1-916-238-1393
www.deshdoaba.com www.ambedkartimes.com

BERKSHIRE HATHAWAY
Home Services
Shangara Ram ELITE REAL ESTATE
Realtor CalBRE# 01969522
Cell: 916-479-5587
Fax # 916-721-2373
Office: 916-681-5112
shangararam2@gmail.com

* ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਿੰਨੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਘਰੇਲੂ, ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਅਤੇ ਲੈਨ ਸਮੇਤ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਕਾ ਦਿਓ

7412 Elsie Ave., Sacramento, CA 95828

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ

ਫਗਵਾੜਾ (ਬੀ ਕੇ ਰੱਤੂ)- ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ (ਭਾਈ ਜੈਤਾ) ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰ. ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਰੰਗਰੇਟਾ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਤੇ ਫੁੱਲਮਾਲਾਵਾਂ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ

ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਵਲੋਂ 'ਰੰਗਰੇਟਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬੇਟਾ' ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਖਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖਿਆਂ ਅਤੇ ਯੋਧਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਲਈ ਜਾਨ ਤਲੀ ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਹੀਰੋ, ਧਰਮਵੀਰ ਸੇਠੀ, ਸਤੀਸ਼ ਸਲਹੋਤਰਾ, ਸਤਪਾਲ ਮੱਟੂ, ਮੋਨੂੰ ਚੌਧਰੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਨਿੰਨ ਸੇਵਕ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਨੌਵੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੁਗਲਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ

ਸਤੀਸ਼ ਸਲਹੋਤਰਾ, ਸਤਪਾਲ ਮੱਟੂ, ਮੋਨੂੰ ਚੌਧਰੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

2021 ਦੀ ਜਨ ਗਣਨਾ ਲਈ ਸੀਤ ਸਮਾਜ ਕੋਲੋਂ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਰਹੀਐ ਮਾਧਉ, ਜੈਸੇ ਮਧੁ ਮਖੀਰਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਮਧੁ ਮੱਖੀਆਂ ਵਾਂਗ ਇਕੱਠੇ ਅਤੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਗਰੁੱਪ ਆਫ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਾਧੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਸਾਧੂ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਮੰਚ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ 2021 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਧਰਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ

ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਜੀ. ਸੀ. ਕੌਲ, ਰੂਪ ਲਾਲ ਰੂਪ, ਐਕਸੀਅਨ ਜਸਵੰਤ ਰਾਏ, ਡਾ. ਬਲਵੀਰ ਮੰਨਣ, ਸ੍ਰੀ ਲਹਿੰਬਰ ਰਾਮ, ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਡੋਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ

ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਾਧੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਚ ਤੇ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਲਦ ਹੀ ਸਾਧੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ੋਕ ਸੱਲਣ, ਸੂਰਤੀ ਲਾਲ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਾਰੋਬਾਦ, ਰਣਜੀਤ ਪੌਲ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਬੈਂਸ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਚਰਨਜੀਤ ਬਿਨਪਾਲਕੇ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਗੋਹਲਤਾਂ, ਚਮਨ ਲਾਲ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਸ੍ਰੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਗਰੁੱਪ ਆਫ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਤੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਲਈ ਘਾਤਕ- ਸ਼ਿਵ ਗੋਪਾਲ ਮਿਸ਼ਰਾ

ਫਗਵਾੜਾ- "ਤਜਰਬਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ, ਅਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਸਮੇਤ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਜਿਸ ਵੀ ਮੁਲਕ 'ਚ ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਥੋਂ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਇਸ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਲਾਭ ਲਈ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਜਿਦ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 150ਵੇਂ ਕਰੀਬ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਕਈ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਿੱਜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ

ਨਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੁਧਾਰ, ਇਸ ਚ ਸਰਮਾਏਕਾਰੀ ਵਧਾ ਕੇ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਟਾਫ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਰੇਲਵੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਫਰ ਤੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਵੱਧਾ ਢੁਆਈ ਸਹੂਲਤ ਮਹੁਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਉਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਵਿੱਖੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 143 ਤੋਂ 19ਸਤੰਬਰ ਤਕ, ਰੇਲ ਬਚਾਓ ਦੇਸ਼ ਬਚਾਓ ਸੰਕਲਪ

ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦਾ ਲੋਕ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸੋਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਸਫਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ।", ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀਜਨਕ ਸੰਕੇਤ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਲਵੇਮੈਨਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਜੁਆਇੰਟ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਐਕਸ਼ਨ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਗੋਪਾਲ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੰਚ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ "ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤ" ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਕਰਵਾਏ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵੈੱਬਨਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੇ ਕਿਫਾਇਤੀ ਰੇਲਵੇ ਕੋਚ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਜੇ ਸਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਲਲਚਾਈ ਨਜ਼ਰਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਮੁਲਕ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ ਉਥੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੀ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਵੀ ਜ਼ਖਮ ਚ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਤੇ ਨਿਭਾ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਲਕ ਚ ਸਭ ਕੁਝ ਬੰਦ ਸੀ ਤਾਂ ਰੇਲਵੇ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਪੈਰਾ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ, ਦਵਾਈਆਂ ਤੇ ਸਾਜੇ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਸਮੇਤ ਢੁਆਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੀਡੀਆ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਪਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਵਰਕਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਰੋਕਣ ਦੇ

ਹਫਤਾ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਵੈੱਬਨਾਰ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਅਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਡਾ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਵਰਿੰਦਰ ਸਰਮਾ ਐਮ ਪੀ ਯੂ ਕੇ, ਪ੍ਰੋ ਰਣਜੀਤ ਧੀਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਮਚਾਕੀ, ਜੀ ਐਸ ਗੁਰਦਿੱਤ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਡਾ ਐਸ ਪੀ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ, ਕੇਹਰ ਸ਼ਰੀਫ ਜਰਮਨੀ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੋਟ, ਕੇ ਜਵੰਦਾ ਕਨੇਡਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਤੇ ਐਸ ਕੇ ਤਿਆਗੀ ਨੇ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ ਜੋੜੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਤੱਤ ਸੀ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਜਾਂ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਨਤਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੀਤੀਘਾਤਿਆਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਚ ਹੀ ਲੜਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਬੰਧਾਂ, ਬੰਦਸ਼ਾਂ -ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਤੋੜ ਕੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਇਕ ਨੁਕਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਮਰਪਿਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਚ ਡੋਲੂਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਵੈੱਬਨਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਡਾ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਰਿਟਾਇਰਡ ਡੀ ਪੀ ਆਰ ਓ, ਡਾ ਗੁਰਚਰਨ ਨੂਰਪੁਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੰਤੋਖ ਲਾਲ ਵਿਰਦੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਿਆਜ, ਸੀ ਐਸ ਬਾਜਵਾ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਕੁਲਦੀਪ ਚੰਦ ਨੇ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਵੈੱਬਨਾਰ ਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਸੰਚਾਲਨ ਪਰਵਿੰਦਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਡੇਹਲੋਂ (ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੇਰਕ)- ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਬਿਮਾਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਏ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੇ ਡਾ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਰਾਏ ਐਮ.ਪੀ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜਗਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ, ਕਾਮਿਲ ਬੋਪਰਾਏ ਇੰਚਾਰਜ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹਲਕਾ ਰਾਏਕੋਟ, ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਸੰਗੋਵਾਲ ਇੰਚਾਰਜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਹਲਕਾ ਗਿੱਲ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ, ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜਰਖੜ, ਬਾਬਾ ਭਿੰਦਾ ਸਿੰਘ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਆਲਮਗੀਰ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਕੈਨੇਡਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਸ.ਪੀ ਸੋਫ਼ਤ, ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਡੇਹਲੋਂ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਣੀਆਂ

ਪੱਤਰਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੈਲੋ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ, ਜਤਿੰਦਰ ਭੰਬੀ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘਵੱਦੀ, ਸਰਪੰਚ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੁਲ, ਸਰਪੰਚ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀਲੋਂ, ਸਰਪੰਚ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਕਰ, ਸਰਪੰਚ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ, ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ ਕੈਨੇਡਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੈਹਿਲ ਯੂ.ਐਸ.ਏ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੈਹਿਲ ਕੈਨੇਡਾ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਚੈਹਿਲ, ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੀਟੂ ਮੁੱਲਾਪੁਰ, ਹਰਮਨ ਲਹਿਰਾ, ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਡੇਹਲੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਡਾ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਨੰਬਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਪੰਚਾਂ ਸਰਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਹਿਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਦਾ ਭੋਗ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸਰਕਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਲਮਗੀਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਹਿਰਾ ਸਰਕਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਘਵੱਦੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ ਡੇਹਲੋਂ, ਦੀਪਕ ਗੋਇਲ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਿੱਟੂ ਘਵੱਦੀ, ਅਰਦਾਸ ਮਿਤੀ 9 ਸਤੰਬਰ ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਨੰਗਲ ਨੇੜੇ ਡੇਹਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਤੋਂ 1 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗੀ।

**NIRMAL SINGH
BADHAN**

for Insurance Call:
NIRMAL SINGH BADHAN
707-228-2020
Lic #0144676

**NSB
Insurance**

HEALTH INSURANCE	RETIREMENT
LIFE INSURANCE	COLLEGE PLANNING
LONG TERM CARE INS	AUTO * HOME
FUNERAL EXPENSE	BUSINESS

Call: 707-228-2020, Fax: 707-260-2813

www.nsbinsures.com

1519 Gary CT., Rohnert Park, CA 94928

ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ 'ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀਆਂ' 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਨੌਜਵਾਨ ਉਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਸੰਸਥਾ ਇੰਨਲੈਕਚੁਅਲ ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਂਬਰ ਆਫ ਕਮਰਸ ਵੱਲੋਂ 'ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀਆਂ' ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਡਿਜੀਟਲ ਕੋਫੀ ਟੇਬਲ ਬੁੱਕ' ਵਿੱਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨਾਂ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਘੜ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਨਾਮ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ 'ਕੋਫੀ ਟੇਬਲ ਬੁੱਕ' ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਵਪਾਰਕ, ਅਕਾਦਮਿਕ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਨਾਮ ਰੌਸ਼ਨਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਣਕੇ ਉਭਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੋਫੀ ਟੇਬਲ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਨਾਮਵਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਬੁੱਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਡੀਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਭਾਰਤੀ ਅੰਬੈਸਡਰ ਮਨਜੀਵ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇੰਟੈਲੈਕਚੁਅਲ ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਂਬਰ ਆਫ ਕਮਰਸ (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਸੀ) ਇੱਕ ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜੋ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਉਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਲਕ, ਸਨਅਤਕਾਰ, ਨੌਜਵਾਨ ਉਦਮੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਸੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਪਾਰਕ ਨੈਟਵਰਕਿੰਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ

ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਦਮਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਧ-ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਇਹ ਵਕਾਰੀ ਰੁਤਬਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਗਦਾਨਾਂ ਬਦਲੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਧੂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੇਤਨ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਤੱਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੇ ਹਨ। ਸੰਧੂ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ

ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਐਕਸੀਲੈਂਸ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਲੇਰ ਅਤੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸਥਾਨਾਂ ਜਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਦੱਖਣੀ ਸੂਬਿਆਂ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਢਾਂਚਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦੇ 29 ਸੂਬਿਆਂ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ 40 ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਗੁਗਲ, ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਾਫਟ, ਐਮਜ਼ੋਨ ਵਰਗੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਲਈ ਕੈਂਪਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸ. ਸੰਧੂ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਤ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਈ

ਕਾਰਜ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਸੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਕੋਫੀ ਟੇਬਲ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੋਚ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਡੀਜੀਟਲ ਇਕੋਸਿਸਟਮ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਜਾਜ (ਕੰਟਰੀ ਹੈਡ ਏਅਰਬਬ), ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਜ਼ੁਅਲਾਈਜ਼ਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਸਥਾ ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਏਸ਼ੀਆ ਖੇਤਰ ਦੇ ਐਮ.ਡੀ ਸ. ਅਮਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲ ਚੈਨਲ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਏਡ ਮਿਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕੋਨਰ, ਯੂਨਾਇਡਡ ਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੀਫ ਰਿਸਕ ਅਫਸਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਚੀ, ਪ੍ਰੋਪਰੀਟੇਟਰ, ਦਿ ਆਰਮੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਠੀ, ਐਮ.ਡੀ, ਗੁਗਲ ਕਲਾਊਡ ਇੰਡੀਆ, ਕਰਨ ਬਾਜਵਾ ਆਦਿ ਦਾ ਨਾਮ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਪਾਰਕ, ਉਦਯੋਗਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਦਿ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਨਾਮ ਰੌਸ਼ਨਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਸੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵਕਾਰੀ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜਿਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਯੋਗ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਰਹੇਗੀ।

ਡਾ. ਦਰਿਆ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਦਰਿਆ ਦੇ ਅਚਨਚੇਤ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਦਨ ਵੀਰਾ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਰਾਏ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਾ. ਦਰਿਆ ਦਾ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਬੀਲਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਪੱਖ ਰਸਾਲਿਆਂ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਯੂਮ ਐਪ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ

ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਧਾ ਤੇ ਬੜੇ ਮੁਲਵਾਨ ਵਿਚਾਰ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਲਈ ਰਾਹ ਦਿਸੇਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਰ ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਦਰਿਆ ਦਾ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਸਮੁੱਚੇ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਲਈ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੁਖ ਦੀ ਇਸ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਗਹਿਰੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਭਾ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਡਾ. ਕਰ-ਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ

ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨਾਲ ਸ਼ਰੇਆਮ ਧੱਕਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡੋਗਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਪਰ ਇੱਥੇ ਡੋਗਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਹਿੰਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਈਆਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਫੁਟਪਾਊ ਨੀਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ

ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕੁਲਤਾਰ, ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੀਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗਵੀ, ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਕੇ. ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਸਮਸ਼ੇਰ ਮੋਹੀ, ਪ੍ਰਿੰ. ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਕਲੋਟੀ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਓਠੀ, ਡਾ. ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੱਲੂਣ, ਦਾਸ ਭਾਰਤੀ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਫੁੱਲ, ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਰਾਮ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੂਹਾਨੀ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਰਿਪੋਰਟ- ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਰਾਏ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ 91-98158-25999

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ 'ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ' ਮੌਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਡਾ. ਸਰਵਪਾਲੀ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਜ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਘੜ੍ਹਿਆਂ ਵਿਖੇ ਵਰਚੁਅਲ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਵਰਚੁਅਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਿਆਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ 'ਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਭਾਸ਼ਾਲੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ

ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ 'ਬੈਸਟ ਟੀਚਰ' ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ

ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਐਂਡ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ 18 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਮਨੈਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਹੋਟਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ 6, ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਫਾਰਮੇਸੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ 8 ਅਤੇ ਲਿਬਰਲ ਆਰਟਸ ਅਤੇ ਡੀ.ਸੀ.ਪੀਡੀ ਦੇ ਕੁੱਲ 12 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ 16 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ 'ਕਲੱਸਟਰ ਕੋਲੈਬੋਰੇਟਿਵ ਸਟਾਰ ਐਵਾਰਡ' ਭੇਂਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਲੀਗਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਪ੍ਰੀਆ ਸਰੋਜ, ਅਧਿਆਪਕ ਸੁਮੀਤ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਨਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 'ਓਵਰਅਲ ਸਟੂਡੈਂਟ ਬੈਸਟ ਟੀਚਰ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਚੰਗੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਨਾਲ ਨਿਰਮਾਣ 'ਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ 18 ਅਧਿਆਪਕਾਂ

ਨੂੰ 'ਰੋਲ ਇੰਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਨਾਲ ਬਿਲਡਿੰਗ' ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਟੀਮ ਇੰਚਾਰਜ ਵਜੋਂ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ

ਮੈਕਾਟ੍ਰਾਨਿਕਸ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਸੰਦੀਪ ਸਲਹੋਤਰਾ ਨੂੰ 'ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਲੈਕਬੋਰਡ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਪਰਾਗ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਬੜੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਜਿਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ

ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਚੰਗੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਸਾਜਰਤਾ ਦਰ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ

ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੋਸਤ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ, ਬੌਧਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ 'ਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨਿਰਮਾਣ

ਵਿੱਚ, ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੁਨਿਹਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਦੀ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਚੇਤਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਉਪਜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ।

ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਚਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੱਲਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ

ਇਸ ਮੌਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਪਲੈਨਿੰਗ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਬੈਸਟ ਟੀਚਰ ਐਵਾਰਡ ਜੇਤੂ ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਵਿਡ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀ-ਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਵਿਦਿਅਕ ਢਾਂਚੇ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਨਿ-ਰਵਿਘਨ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ 'ਬਲੈਕਬੋਰਡ' ਆਨਲਾਈਨ ਅਧ-ਾਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਫੈਕਲਟੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਵਿਡ ਸਥਿਤੀ

ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਵਰਚੁਅਲ ਕਲਾਸਰੂਪ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕਾ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸਿ-ਰਜਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੈਰੀਅਰ ਪਲਾਨਿੰਗ ਅਤੇ ਡਿਵੈਲਪ-ਮੈਂਟ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰੋ. ਕ੍ਰਿਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਦਿਅਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ, ਪਰ ਨਵੇਂ ਲਰਨਿੰਗ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਬਲੈਕ-

ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਉਤੇ ਕੋਈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਕੀਨਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਮਹੌਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਇੱਕ ਸਫਲ ਕਰੀਅਰ ਲਈ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਟੀ-ਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਇੰਸ ਐਂਡ ਫਾਰਮੇਸੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਜੈਸ਼ੀ ਕਰਨਵਾਲ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਰਹਿਣ

ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀਡਿਓ ਅਤੇ ਵਰਚੁਅਲ ਕਲਾਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਨਲਾਈਨ ਲਰਨਿੰਗ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਲੈਕਬੋਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਅਸੁਖਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਸੇ ਕਲਾ ਅਤੇ ਰੁਚੀ ਨਾਲ ਆਨਲਾਈਨ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨੇ ਉਹ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਉਰਫ ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ

ਸੀ. ਐਲ. ਚੰਬਰ

ਅੱਜ ਤੋਂ 156 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ 1850 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਲੋੜ ਦੇ ਸ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਦੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਕੁੱਖੋਂ ਇਕ ਬਾਲਕ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਰਾਮ ਜਾਂ ਰਾਮ ਦਿੱਤ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਚਮੜੇ ਰੰਗਣ ਦਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਬਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਿ: ਐਚ. ਏ. ਰੋਜ. ਏ ਗਲੋਸਰੀ ਆਫ ਦਾ ਟਰਾਈਬਲ ਐਂਡ ਕਾਸਟਸ ਆਫ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਨੌਰਥ ਵੈਸਟ ਫਰੰਟੀਅਰ ਪ੍ਰਾਵਿੰਸ ਹਿੰਸਾ ਤੀਜਾ ਸਫਾ 307 ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਮਾਰਾਂ ਨੇ ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਪਾਦਕ ਪੁਸਤਕ 'ਦੱਸ ਸਪੇਕ ਅੰਬੇਦਕਰ' ਹਿੰਸਾ ਚਾਰ ਸਫਾ 183 ਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਜੀ ਨੂੰ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੱਖ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਸ਼ੀਰੀ ਫਰਹਾਦ ਕ੍ਰਿਤ ਸੰਤ ਦਿੱਤਾ ਰਾਮ ਉਰਫ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ, ਸਫਾ 3, ਪੰਜਵੀ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਸਾਲ 1970 ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ)।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬਾਲਕ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਨੂੰ ਘਰੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਦਿੱਤ ਰਾਮ 9 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤਿਉੜ ਤੋਂ ਦੋ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਬੰਨੇ ਸਥਿਤ ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਬ ਦਾਸੀਏ ਦੇ ਡੇਰੇ ਪੜ੍ਹਨ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਦੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਜੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਗਲ, ਵੈਦਿਕ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਵੱਲੋਂ ਉਰਦੂ ਫਾਰਸੀ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਡੂੰਘੇ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਿਦਵਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਲਾਬ ਦਾਸੀਏ ਮਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਨੇ ਵੀ ਮਾਤੀ, ਮਸਾਣੀ, ਦੇਵੀ, ਦੁਰਗਾ ਪੂਜਾ, ਜਾਤਪਾਤ, ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਸੰਤ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਰਚਨਾ ਸ਼ੀਰੀ ਫਰਹਾਦ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਗੁਲਾਬ ਦਾਸ ਨੂੰ ਧਿਆ ਕੇ ਇਉਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ:

(ਮੰਗਲਾਚਰਣ)

ਅੱਵਲ ਹਮਦ ਗੁਲਾਬ ਤਾਈਂ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਾਰਿਆ ਕੁਲ ਪੰਜਾਬ ਆਹਾ।
ਸਾਰੇ ਜੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਵਾ ਨਸ਼ਰ ਹੋਏ,
ਗੋਯਾ ਹੋਰ ਦੂਜਾ ਆਫ਼ਤਾਬ ਆਹਾ।
ਲੁਠਫ ਕਰਮ ਦਾ ਪਾਏ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ,
ਸਾਰੇ ਜੰਗ ਤੇ ਆਹ ਦਨਾਵ ਆਹਾ।
ਕਰੇ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਤੇ,
'ਦਿੱਤਾ ਰਾਮ' ਗੁਲਾਬ ਜਨਾਬ ਆਹਾ।

ਨੌਜਵਾਨ ਸੰਤ ਦਿੱਤਾ ਰਾਮ ਗੁਲਾਬਦਾਸੀਏ ਦੇ ਡੇਰੇ ਚੱਠਿਆਂਵਾਲੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਕਸੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਗੁਲਾਬਦਾਸੀ ਮੱਤ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਬਹਿਸ ਮੁਬਾਹਿਸਿਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਅਛੂਤਾ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਲਾਬਦਾਸੀ ਮੱਤ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸਾਧੂ ਗੁਲਾਬ ਦਾਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਪੋਤਰੇ ਦਾ ਵਿਦਿਅਕ ਗੁਰੂ ਹੋਣਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ। ਜੂਨ 1872 ਵਿਚ ਸੰਤ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੰਤ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਬਡਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਬਿਸ਼ਨ ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਵਾਪਸ ਚੱਠਿਆਂ ਵਾਲੀ ਆ ਗਏ।

ਗੁਲਾਬਦਾਸੀ ਤੋਂ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ

ਕਾਠੀਆਵਾੜ (ਗੁਜਰਾਤ) ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾਤੀ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਮੂਲ ਸ਼ੰਕਰ ਸੰਨ 1875 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ। ਇਹ ਮੂਲ ਸ਼ੰਕਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੁਆਮੀ ਦਇਆ ਨੰਦ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਏ। ਮਹਾਂਗੋਬਿੰਦ ਰਾਨਾਡੇ, ਦੇਸਮੁੱਖ, ਸੇਵਕ ਲਾਲ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾਸ, ਪਾਨ ਚੰਦ, ਆਨੰਦ ਜੀ ਪਾਰੇਖ, ਗਿਰਧਰ ਲਾਲ, ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਕੋਠਾਰੀ ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ 28 ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ 10 ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਹਨ।

ਇੱਧਰ ਸੰਤ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਦੇ ਗੁਲਾਬਦਾਸੀ ਗੁਰਭਾਈ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਦਾ ਮਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਗੁਲਾਬਦਾਸੀ ਮੱਤ ਤੋਂ ਫਿਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਬਣ ਕੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਬਣ ਗਏ। ਸੰਤ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਬਣ ਗਏ।

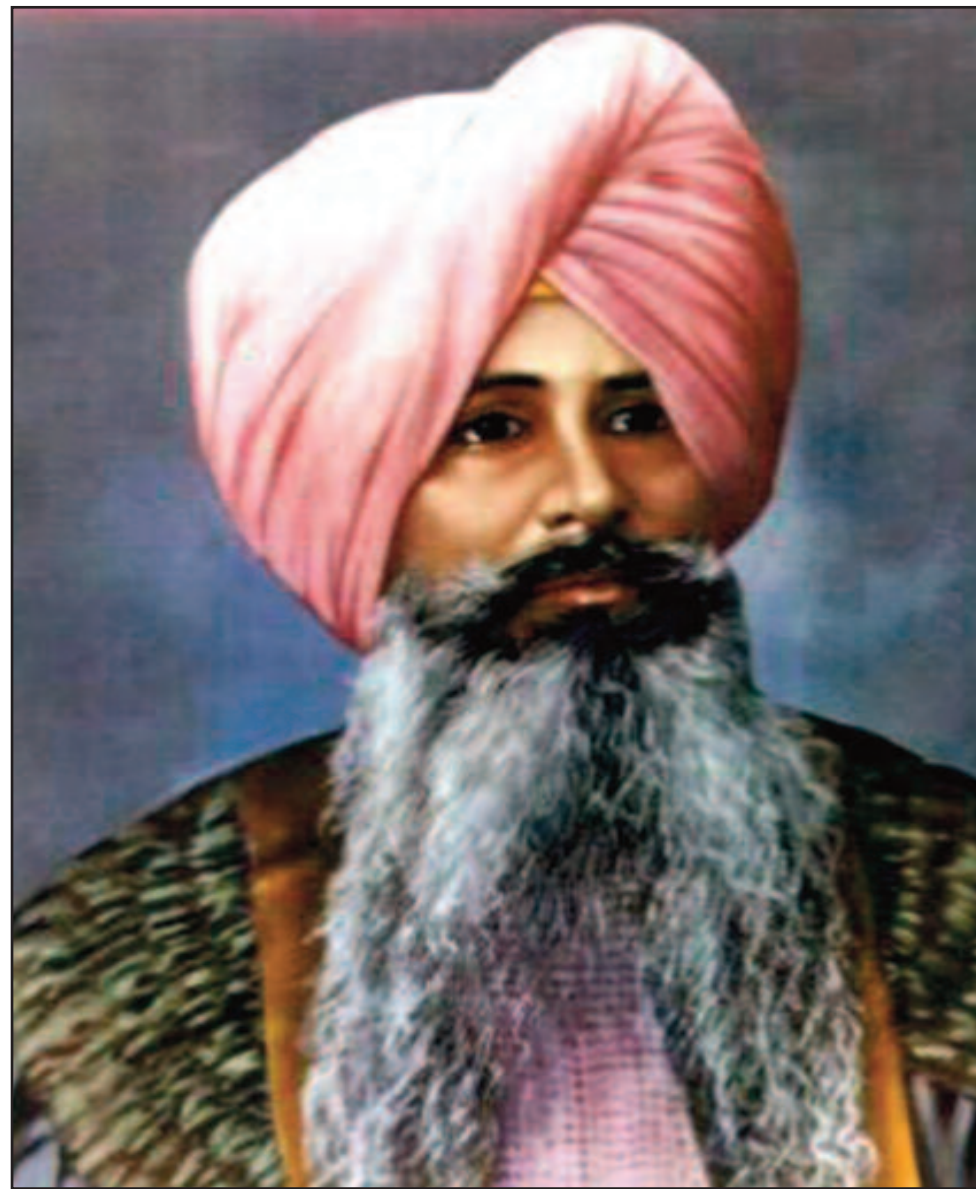
ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਤੋਂ ਸਿੰਘ ਸਭੀਏ

19 ਅਪ੍ਰੈਲ 1887 ਈ. ਨੂੰ ਸੰਤ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਰੋਡੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਸ. ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਸੁਆਮੀ ਦਇਆ ਨੰਦ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਨ ਗਏ। ਸੰਤ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਜੋ ਬਹਿਸ ਮੁਬਹਿਸਿਆਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਘੁਲਾਟੀਏ ਸਨ ਨੇ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ ਜਗਤ ਕਰਤਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਵੇਦ ਈਸ਼ਵਰੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਹਰਾ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਤਰਬੱਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਛੂਤ ਰਹਿਨੁਮਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਮਦੇਵ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਬਹਿਸ ਸੀ,

ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਅਛੂਤ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਿਦਵਾਨ ਨੂੰ ਭੁਆਂਟਣੀਆਂ ਦੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸੰਤ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਨੇ 'ਸਾਧੂ ਦਯਾ ਨੰਦ ਤੇ ਮੇਰਾ ਸੰਵਾਦ' ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇ। ਸੁਆਮੀ ਦਇਆ ਨੰਦ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 'ਸਤਿਆਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' 'ਚ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੱਤੀ ਕੱਪੜੀਂ ਅੰਗ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ।

ਅਛੂਤਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਪ੍ਰੋ: ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਓਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ, ਨੇ ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਨੂੰ ਓਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 1878 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ

ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਅਛੂਤਾਂ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣੇ।

ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵੱਲ ਝੁਕ ਗਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਰਾਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਬਣ ਗਏ। ਕੈਪਟਨ ਧਰਮ ਸਿੰਘ 1882 ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ 1888 ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਇਹ ਘਟਨਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ

ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਲਈ 1873 ਈ: ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਬਣੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਰਾਂਚ 1879 ਈ: ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹੀ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨੇ 1880 ਈ: ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਛਾਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੰਪਾਦਕ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ ਤੱਕ ਰਹੇ।

ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਜੇ ਬਾਗੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ? ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਦੀਆਂ ਸੋਢੀਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਡੰਮ ਖਿਲਾਫ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਧਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੇਦੀ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਨੇ 1887 ਵਿਚ ਹੱਤਕ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਅਖਬਾਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ 1890 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਥੀ ਪ੍ਰੋ: ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਬਜ਼ ਮਸੰਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1887 ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ' ਵਿਚ 'ਸਵਧਨ ਨਾਟਕ' ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਛਾਪਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਬਾ

ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਸਮਝ ਕੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੱਤਕ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 51 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਇਆ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਲੜਨ ਵਜੋਂ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ

ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜਿੰਨੀਆਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦਰਜਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਪ੍ਰੋ: ਜੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸਤਾਬਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਛਾਪੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਕ ਅਨਮੋਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਕਾਰਨ ਅਣਗੌਲੀਆ ਸਨ। ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਆਦਮੀ ਦਾ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਜੀਵ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਲਗਾਓ ਘਾਤਕ ਵੀ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਵਾਪਰਿਆ।

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਮ ਖਿਆਲ ਜੋਟੀਦਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕੰਵਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ, 1887 ਈ: ਸ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਭਦੌੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਹੌਰ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ 1896 ਈ: ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ 1898 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। 17 ਜੂਨ 1901 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਡਲੀ ਪੁੱਤਰੀ ਵਿਦਿਆਵੰਤੀ ਵੀ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਈ। ਇਸ ਆਖਰੀ ਸੱਟ ਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਜੀ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਪੈ ਗਏ।

ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਇਕ ਗੁੰਮਨਾਮੀ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਲੱਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਹਾਲਾਤ ਸ: ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸਫਾ 110-111) ਅਨੁਸਾਰ ਇਉਂ ਸਨ "ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਦਿਨ ਬੜੇ ਦੁਖਦਾਈ ਸਨ। ਆਹ ਬੇਕਦਰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ! ਤੇਰਾ ਮਹਾਂ ਪੰਡਤ ਮੌਤ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਲਾਜ ਲਈ ਉਸ ਪਾਸ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੈਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਂਦਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸ ਵੱਲ ਅੱਖ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੀ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਮਹਾਨ ਪੰਡਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਤਦ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੁੱਖ ਕਦੇ ਨਾ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ।

ਪ੍ਰੋ: ਜੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਤੇ ਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸਗੋਂ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਡਾ: ਰਹੀਮ ਖਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਇਲਾਜ ਖੁਣੇ ਪਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਜੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮੁਫਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਪ੍ਰੋ: ਜੀ ਦਾ ਤਨ ਅਤੇ ਮਨ ਸਾਥੀਆਂ, ਧੀ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਅਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਿਰਪਾਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ 6 ਸਤੰਬਰ 1901 ਈਸਵੀ ਦੀ ਸਵੇਰ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੇ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਏ। ਪ੍ਰੋ: ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਯਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਕਵੀ ਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਟ ਬਸਿੱਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਸੁੱਤਾ ਪੰਥ ਜਗਾ ਗਿਆ ਕਲਮ ਦੁਹਾਈ ਫੇਰ
ਹਾ ਹਾ ਪੰਥ ਵਿਸਾਰਿਆ, ਐਸਾ ਦੁਲਾ ਸ਼ੇਰ।

ਪ੍ਰੋ: ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਲੜਕਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਚਿਆ ਸੀ ਜੋ 1905 ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ (ਸ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ) ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਐਮ. ਡੀ. ਕਰਨ ਗਏ। ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਛੁਆ ਛਾਤ ਕਾਰਨ ਡਾ: ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੋ ਅਛੂਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਡਾਕਟਰ ਸਨ, ਛੁਆ ਛਾਤ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਡਾਕਟਰੀ ਡਿਗਰੀ ਉਹ ਵੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤ ਪਾਤ ਕਾਰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੈਲਥ ਅਫਸਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਅੰਤ ਨਾਭੇ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਡਾ: ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬੜੇ ਵਾਂਗ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਭੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਹੈਲਥ ਅਫਸਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਲੁਆ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਵੀ ਛੁਆ-ਛੂਤ ਕਾਰਨ ਡਾ: ਅੰਬੇਦਕਰ ਵਾਂਗ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਪਿਆ। ਡਾ: ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ। ਫਰਕ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਇਸਾਈ ਹਕੂਮਤ ਹੱਥੋਂ ਦੁਖੀ ਸੀ ਪਰ ਡਾ: ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਮੰਦਗਲੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਇਆ। ਜੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਇਸਾਈ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਇਸਾਈ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਜਦੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ, ਡਾ: ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸਾਈ ਬਣਨ, ਡਾ: ਅੰਬੇਦਕਰ ਵੱਲੋਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਜੋਗਿੰਦਰਨਾਥ ਮੰਡਲ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ) ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਦੁਰ ਵਰਤਾਓ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਨਿੱਖਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗੀ ਕਿ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਲਿਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ। ਮਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਲਿਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਹੱਲ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਜਾਤਾਂ, ਧਰਮਾਂ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਇਲਾਕਿਆਂ, ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਗੁਲਾਮ। ਗੁਲਾਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਕਿ ਜੰਜੀਰਾਂ ਦੇ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਜ਼ਾਲਮ ਮੁੜ ਜੰਜੀਰਾਂ ਨਾ ਬਣਾ ਸਕਣ। ਸਾਨੂੰ ਡਾ: ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਇਹ ਬੋਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ 'ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾ ਦਿਓ ਫਿਰ ਉਹ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।'

ਆਓ ਅੱਜ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਗੁਆਚੇ ਆਪਣੇ ਲਾਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭੀਏ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਬਣਾਈਏ। ('ਕੌਮੀ ਉਡਾਰੀਆਂ' ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)

ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ 2020 ਦੇ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ

ਕੇਂਦਰੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਵੇਦਕਰ ਨੇ 23 ਮਾਰਚ, 2020 ਨੂੰ 2006 ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ (ਈ.ਆਈ.ਏ.) ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਖਰੜਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਖਰੜੇ ਉੱਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਮੂਹਾਂ, ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਰੜੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਉਣਤਾਈਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੁਣ ਤੱਕ 19 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ/ਸੁਝਾਅ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਤੋਂ ਹੀ 50 ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜਨਤਕ-ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 2020 ਦਾ ਖਰੜਾ 2006 ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੰਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

2020 ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਖਰੜੇ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣ ਲਈਏ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ? ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ 1969 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 1962 ਵਿਚ ਰਾਸ਼ੇਲ ਕਾਰਸਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਸਾਈਲੈਂਟ ਸਪਰਿੰਗ' ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡੀ.ਡੀ.ਟੀ. ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਉੱਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ 1972 ਵਿਚ ਸਟਾਕਹੋਮ ਵਿਚ ਹੋਈ ਪਹਿਲੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਦਸਖ਼ਤ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਵਾਹ-ਵਾਹੀ ਖੱਟੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੋ ਹੀ ਕੁਦਰਤੀ

ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਉੱਤੇ 1974 ਵਿਚ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ 1981 ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਤਾਂ 1984 ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਭੂਪਾਲ ਗੈਸ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਹਾਦਸੇ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ 1986 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ (ਇੰਨਵਾਰਨਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ) ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ 1994 ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਤਾਂਕਿ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਨ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। 1986 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1994 ਵਿਚ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 1994 ਵਿਚ ਬਣੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀਆਂ 2006 ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀਆਂ। ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2006 ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ 23 ਮਾਰਚ, 2020 ਨੂੰ ਇਕ ਖਰੜਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਵੇਦਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜੀ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਖਰੜੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਅਲੋਚਨਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਓ ਇਸ ਖਰੜੇ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈਏ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਭਾਗ ਹੀ ਸ਼ਿੱਕੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ

ਇਹ ਖਰੜਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੀ ਛਾਪਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ 22 ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਛਾਪਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 75 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜਾ, ਇਸ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 30 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਾੜੀ, ਰੇਤਲੇ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕਣਗੇ ਜਦਕਿ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਇਤਰਾਜ਼ ਤਾਂ ਖਰੜੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2020 ਦੇ ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਪੋਸਟ-ਫੈਕਟੋ ਕਲੀਰੈਂਸ ਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਚੰਗੇ ਜਾਂ ਮਾੜੇ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹੋਣ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਤਾਰੀਖ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤੋਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲੈ ਕੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਉਦਾਹਰਣ 7 ਮਈ, 2002 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਮ ਵਿਚ ਐੱਲ.ਜੀ.ਪੋਲੀਮਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਗੈਸ ਰਿਸਾਅ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਤੇਲ ਸੋਧ ਕਾਰਖਾਨਾ ਜੋ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਵਿਚ 24 ਮਈ, 2020 ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਖਰੜੇ ਅਨੁਸਾਰ 40 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ

ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦੇ ਖੂਹ ਪੁਟਣਾ, ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ, ਡੈਮਾਂ ਦਾ ਲਗਾਉਣਾ, ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਹਾਈਵੇ ਬਣਾਉਣਾ, ਸੋਲਰ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇ ਪਲਾਂਟ ਲਗਾਉਣਾ, ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੇ ਪਲਾਂਟ ਲਗਾਉਣਾ, 25 ਮੈਗਾਵਾਟ ਤੱਕ ਦੇ

ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ
001-408-493-9776

ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਗਮਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਹੋਰ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਨਾਲ 2013 ਦੀ ਤਰਾਸ਼ੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕਗਾਰ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਦਿ-ਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਰ-ਧਾਮ ਮਾਰਗ ਦੀ 900 ਕਿ-ਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਸੜਕ ਜਿਹੜੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 900 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ 53 ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ 100 ਕਿ-ਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੰਬੀ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦਾ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਉੱਥੇ ਨਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਖਰੜੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ 100 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ। ਉੱਤਰੀ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 25 'ਤੇ)

SUNSHINE AUTO CARE INC.

PHILLIPS AUTO CARE

Auto Services:

- ★ Oil Change Services
- ★ Factory Scheduled Maintenance
- ★ Transmission Repair / Replacement
- ★ 4WD Repairs Clutch Replacement
- ★ Power Door Lock & Windows Repairs
- ★ Electrical / Battery Service & Repair
- ★ Engine Diagnostic Service
- ★ Air Conditioning Service & Repair
- ★ Cooling System Service & Repair
- ★ Major Engine Repair
- ★ Brake Repairs
- ★ And Much More...

Trucks & Trailers Services:

- ★ DPF Filter Cleaning
- ★ Clutch
- ★ Transmission
- ★ New / Use Tires
- ★ Oil changes
- ★ Wheel Balancing
- ★ Truck & Trailer Repair
- ★ All Major & Minor Repairs
- ★ We Do Aluminium Welding
- ★ Computer Check
- ★ Differential
- ★ Inspections
- ★ Van/Reefer Work

We Speak English, Spanish & Punjabi

ACCEPTED HERE

We Provide All Autos, Trucks & Trailers Repair

We Provide Towing & 24/7 Mobile Road Services For All Autos, Trucks & Trailers

Open Monday to Saturday

Contact: Deep Suman: (408) 561-1846, (209) 239-1551 (24/7 Available)

Address: 1003 Moffat Blvd, Manteca CA 95336

ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਅਵਾਮ

ਕੌਮੀ ਅੰਕੜਾ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਜੂਨ 2020 ਦੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ 23.9 ਫ਼ੀਸਦ ਸੁੰਗਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ 24 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸੰਗੋਤ ਸਭ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਰਥਿਕ ਸੰਗੋਤ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 32.9, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ 20.4, ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ 13.8, ਇਟਲੀ ਵਿਚ 12.4, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ 12, ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ 10.1 ਅਤੇ ਜਪਾਨ ਵਿਚ 7.6 ਫ਼ੀਸਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੀਨ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਵਿਚ 3.2 ਫ਼ੀਸਦ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਕੁਝ ਹੁਕਮਰਾਨ ਇਸ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਸੰਗੋਤ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 9 ਫ਼ੀਸਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਜਾਣਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਉੱਨਤ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਸੰਗੋਤ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਪੈ ਰਹੀ ਮਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਹਾਰਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ, ਪਰਮਨੈਂਟ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿੱਤ ਮੰਡਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ ਨੇ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਵਿਚ ਆਏ ਸੰਗੋਤ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਕਹਿਰ ਗਰਦਾਨਣ ਵਿਚ ਭੋਰਾ ਵੀ ਸਮਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਇਹੋ ਰਾਗ ਅਲਪ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਸੰਗੋਤ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦਰ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਨਫ਼ੀ ਦਰ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦਰ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕੀਹਨਾ ਲਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤੱਥ ਜਾਣਨੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕੁਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਅਵਾਮ ਲਈ ਅਸਿਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦਾ ਵਾਧਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਾੜੇ ਤਾਂ ਵਧਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1950 ਵਿਚ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 1951 ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਜੁਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਜੁਗ 1951-80 ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੀ ਦਰ ਨੀਵੀਂ ਹੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਘਟੀਆਂ। 1991 ਤੋਂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਅਪਣਾਈਆਂ ਉਦਾਰੀਕਰਨ, ਨਿਜੀਕਰਨ, ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉੱਚੀ ਰਹੀ ਜਿਸ ਲਈ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਿਆ ਉੱਪਰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਆਪ ਬਖਸ਼ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਭੁੱਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬੁਲਬੁਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਮਹਾਨ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਬਣਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਠੋਕਣਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਆਈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗਾਂ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਨਪੀਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਰਮਾਏਦਾਰ/ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਝੁਕਾਇਆ ਅਤੇ ਝੁਗਤਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਨਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉੱਪਰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁ-ਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਨ ਇਕ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਂ ਥੱਲੇ ਰਕਬਾ ਉਸ ਦੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਦਾ ਇੱਕ-ਤਿਮਾਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁੱਧ ਰਹਿ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਫ਼ਸਲੀ-ਚੱਕਰ, ਕਾਰਬਨਡਾਇਆਕਸਾਇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਆਦਿ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਖ ਹਨ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੋਰੈਸਟ ਸਰਵੇ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 2019 ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ 21.67 ਫ਼ੀਸਦ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇਹ ਰਕਬਾ ਸਿਰਫ਼ 3.67 ਫ਼ੀਸਦ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬੇ ਦੇ ਇਸ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਲਈ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ

ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਸਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬੇ ਅਤੇ ਫ਼ਸਲੀ-ਘਣਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। 1960ਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਬੁੜ੍ਹ ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜੁਗਤ', ਜੋ ਵੱਧ ਝਾੜ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੀਜਾਂ, ਯਕੀਨੀ ਸਿੰਚਾਈ, ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦਾਂ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਨਦੀਨ-ਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਉੱਲੀਕਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਹੋਰ ਰਸਾਇਣਾਂ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪੁਲੰਦਾ ਸੀ, ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਮਾਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਇਸ ਜੁਗਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਮਾਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੀ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਅਮੀਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਧਰਤੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਦੀ ਉੱਚੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਦਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਅਨਾਜ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਠੂਠਾ ਫਤਨ ਵਰਗੀ ਨੌਬਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਤਾਰਨ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁੱਟਿਆ। ਕਣਕ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ

ਜਿਨਸਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਉਣੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਿਨਸਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੱਖਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਕੇ ਇਹ ਫ਼ਸਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣੀ ਪਈ ਅਤੇ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਉਣੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। 1960-61 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ਼ 7445 ਸੀ ਜੋ 2019 ਦੌਰਾਨ ਵਧਕੇ 15 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੇ 75 ਫ਼ੀਸਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਕਾਸ ਖੰਡਾਂ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਇੰਨਾ ਥੱਲੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਮੋਨੋਬਲਾਕ ਮੋਟਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਛੱਡਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਮਰਸੀਬਲ ਮੋਟਰਾਂ ਲਵਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਟਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰ ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਟਰਾਂ ਦੇ ਮੋਨੋਬਲਾਕ ਮੋਟਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬਦਲਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਥੱਲੇ ਆਏ ਅਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਲਈ ਛੱਪੜ-ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੀਥੇਨ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਕਾਰਬਨਡਾਇਆਕਸਾਇਡ ਗੈਸਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਗੰਧਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਰ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਉੱਪਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਮਾਰ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇ ਰਹੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਉੱਪਰ ਬੋਝ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ 'ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜੁਗਤ' ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਵਿਚ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦਾਂ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਨਦੀਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਉੱਲੀ ਨਾਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਅਣਕਿਆਸੇ ਵਿਗਾੜ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮੀ ਸਿਹਤ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੀਮੈਂਟਲ (Piemental) ਦੇ ਇਕ ਖੋਜ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਫ਼ਸਲਾਂ ਉੱਪਰ ਸਪਰੇਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਲਿਟਰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ

ਕੀਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ 999 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਿਨਸਾਂ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਰਾਹੀਂ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੋਲ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦਾਂ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਨੀਦਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਉੱਲੀ ਨਾਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਭੂਮੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਚ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਭੂਮੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬੰਜਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਬੰਜਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ 'ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜੁਗਤ' ਦੇ ਅਪਣਾਉਣ ਸਦਕਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਅਥਾਹ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਅਨਾਜ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਠੂਠਾ ਫਤਨ ਵਰਗੀ ਨੌਬਤ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਤਾਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁੱਟਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਜੁਗਤ ਦੀ ਰੂਹ ਦੇ ਨਛੇ ਵਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜੁਗਤ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਉੱਥੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰਾਂ ਉੱਪਰ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਵਟਾਈ, ਵਿੜ੍ਹੀ, ਆਵਤ, ਸੀਰੀ, ਸਾਂਝੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮਦਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਾਲਾ ਸੁਭਾਅ ਬਚਾਉ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

1950-51 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਅਬਾਦੀ ਵਿਚੋਂ 82 ਫ਼ੀਸਦ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ

ਖੇਤਰ ਉੱਪਰ-ਨਿਰਭਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚੋਂ 55 ਫ਼ੀਸਦ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘਟਕੇ 50 ਫ਼ੀਸਦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਹਿ ਗਈ, ਪਰ ਇਸ ਅੱਧੀ ਅਬਾਦੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚੋਂ 15 ਫ਼ੀਸਦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਮਨ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾੜੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਨਦੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤਾਰ ਵਧਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਉੱਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਕਾਰਾਤਮਿਕ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਜਾੜਿਆ ਹੈ। ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਔਰਤ ਅਤੇ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਪੀਤਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ।

ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੋਜ ਅਧਿਐਨ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਏ ਹਨ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਨਿਮਨ ਕਿਸਾਨ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਔਖੀ ਦਿਨਕਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਅਸਿਹ ਕਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਘੋਰ ਗਰੀਬੀ ਛੱਡਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਭਰੇ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸਤਾ ਦਾ ਆਲਮ ਇਸ ਕਦਰ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਇਹ ਰਾਹ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਐੱਨ.ਸੀ.ਆਰ.ਬੀ. ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ 2017 ਤੋਂ 2019 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਘਟਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰੁਝਾਨ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਈ.ਸੀ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਆਰ. ਵੱਲੋਂ ਸਪਾਂਸਰ

ਡਾ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ
ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ, ਅਰਥ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ,
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
91-99156-82196

ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੋਜ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ 2014-15 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 86 ਫ਼ੀਸਦ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ 80 ਫ਼ੀਸਦ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਥੱਲੇ ਸਨ। ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਝ ਖੇਤ

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਇਹ ਬੋਝ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ਾ ਤਾਂ ਕੀ ਮੌਤਨਾ, ਇਹ ਵਰਗ ਤਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਉੱਪਰਲਾ ਵਿਆਜ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ-ਡੰਗਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਕਰਜ਼ਾ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਅਕਿਹ ਅਤੇ ਅਸਿਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਪਲ ਸਰਵੇ ਦੇ 66ਵੇਂ ਗੇੜ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 2009-10 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁੱਲ ਕਾਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 84.17 ਫ਼ੀਸਦ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ 15.83 ਫ਼ੀਸਦ ਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਦੁਖਦਾਈ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 92.8 ਫ਼ੀਸਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ 7.2 ਫ਼ੀਸਦ ਮਜ਼ਦੂਰ ਰਸਮੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਸਮੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਫ਼ੀਸਦ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕੁਹਾੜਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ, ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੱਤੇ/ਸਹੂਲਤਾਂ ਤਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੰਗਣ ਉੱਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੋਸ਼ਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪਾਠ/ਪਰਚਾਰ ਦਾ ਪਾਠਿਯ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਏ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ 1500 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਪੈਦਲ ਤਹਿ ਕਰਦੇ, ਭੁੱਖੇ-ਪਿਆਸੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਦੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਂਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਅਕਿਹ ਅਤੇ ਅਸਿਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਵੱਸ ਹੰਦਾਉਂਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਾਲੇ-ਮਾਲ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ/ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਣੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ 15 ਦਿਨ ਲਈ ਦੋ-ਡੰਗਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਤਰੱਕੀ ਬਹੁਤ ਅਸਾਵੀਂ ਹੈ। ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਫ਼ਲਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਘੂ, ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਆਮ ਕਰਕੇ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਮਸਨੂਈ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਜਾੜਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਭੋਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਤਾਰਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝਕੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਿਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖੋਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੀਵਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਨੂੰ ਹਰ ਪਲ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਦਾ ਤੱਤਵਰ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉੱਪਰਲੇ 1 ਫ਼ੀਸਦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ 99 ਫ਼ੀਸਦ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨ-ਤਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਐਕਸਫੋਰਮ, ਹੋਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰ ਜਾਂ ਨਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਾਵਾਂ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ)

ਵੋਟ ਹਮਾਰਾ ਰਾਜ ਤੁਮਹਾਰਾ, ਨਹੀਂ ਚਲੇਗਾ ਨਹੀਂ ਚਲੇਗਾ -2

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸੁਲਹਾਣੀ
91-98721-55120

ਸਤਾਧਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਬਾਜਪੁਰ ਕਸਬੇ 'ਚ ਜਲਸਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂਆਂ ਸਮੇਤ ਉਤਰ ਪਰਦੇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਕੁਰ ਵੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਤਿਰੰਗੇ ਝੰਡੇ ਤੇ ਝੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਲਹਨ ਵਾਂਗ ਬਜਾਰ ਸਜਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸਾਡੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰਾਤ ਰਾਤ ਬਰਾਬਰ ਨੀਲੇ ਝੰਡੇ, ਹਾਥੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀਲੀਆਂ ਝੰਡੀਆਂ ਲਟਕਾ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਾਡੇ ਪੱਟਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਬਾਜਪੁਰ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਹਾਥੀ ਉਲੀਕ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਬਸਪਾ ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਪਾਂ ਰੰਗ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੁਭਾਹ ਜਲਸਾ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਤੇ ਉਕਰੇ ਬਸਪਾ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਾਥੀ ਦੇ ਝੰਡਾਂ ਦੇ ਝੰਡ ਅਦਭੁੱਤ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਵੇਰੇ ਸੱਤ ਕੁ ਵਜੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦਫਤਰ ਆ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਹਾਥੀ ਮਿਟਾਏ ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਤੋੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਰਾਤ ਭਰ ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਅਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਭਾਸਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਭਰਿਆ ਪੀਤਾ ਫੌਜੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘਾਲੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਵੱਲ ਵਾਹੋ-ਦਾਹੀ ਭੱਜ ਉਠਿਆ ਤੇ ਹਾਥੀ ਮਿਟਾ ਰਹੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਰੋਅਬ ਨਾਲ ਕਿਹਾ--

'ਆਪ ਹਮਾਰੇ ਹਾਥੀ ਕਿਉਂ ਮਿਟਾ ਰਹੇ ਹੋ?'

'ਯੇਹ ਹਮਾਰੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ।'-- ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ। 'ਮਾਨਾ ਯੇਹ ਤੋਂ ਆਪ ਕੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ ਇਧਰ ਉਧਰ ਕੇ ਕੈਸੇ ਮਿਟਾ ਦੀਯੋ। ਪਕੜੋ ਸਾਲੋਂ ਕੇ ਅਰ ਦਫਤਰ ਲਿਜਾ ਕਰ ਨਿਪਟੋਗੇ ਇਨਸੇ-ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਰੋਅਬਦਾਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਖਿਆ।

ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਬਸਪਾ ਦਫਤਰ ਲੈ ਆਏ। ਦਫਤਰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਚੰਗੀ ਰੌਣਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਆਕਾਸ਼ ਗੂੰਜਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਮੁੰਡੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਰ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? ਡਾਂਟ ਡਪਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਗਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਠਾਣੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਕਾਲੇ ਜਾਦੂ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਡਰ ਭਉ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਸੈਂਕੜੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰਦੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋ ਤੁਰੇ। ਸਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਲੋਕ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਇਧਰ ਸਰਗਰਮ ਹਨ ਜੋ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਠਾ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਸਥਾਨਕ ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਫਸਰ ਬੜਾ ਠਰੰਠੇ ਵਾਲਾ, ਪਰੋਤ ਤੇ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਸਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਤੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਆਗੂ ਕਾਰਕੁਨ ਹਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾਡੇ ਝੰਡੇ ਪਾੜੇ ਗਏ ਹਨ, ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਤੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਾਥੀ ਮਿਟਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਜੇ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਂ ਪਾੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਝੰਡਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

ਉਹਨੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਜਾਣਕੇ ਸਮਝਾ ਬੁਝਾ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਝ ਬੁਝ ਨਾਲ ਮਹੌਲ ਵਿਗੜਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਿਆ।

15 ਮਾਰਚ ਕਾਸ਼ੀ ਪੁਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਜਪੁਰ ਵਿਚ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਬਾਜਪੁਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਸਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਢਾਣੀਆਂ, ਡੋਰਿਆਂ ਜਾਂ ਆਬਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਰੈਲੀ ਚ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਰਹੇ।

ਰੈਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਲ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਬੋਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਾ ਕਹਿ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਈ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ਸਾਂ। " ਆਪ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਤੇ ਰੈਲੀ ਮੈਂ ਜਿਆਦਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਤੇ-- ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ।

"ਹਾਂ ਸਰ ਸਰਦਾਰ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਈ ਬੜੇ ਨੇ। ਉਹ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰੇਗੀ ਸਰਕਾਰ --ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ।"

ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ--"ਹਮਾਰਾ ਆਦਿਵਾਸੀ ਸਾਥੀ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਭੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਪਾਇਆ ਕਿਉਂ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬਰਸੋਂ ਸੇ ਹਮਾਰੇ ਸਮਾਜ ਕੇ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਗੁੰਗੇ ਅਰ ਬਹਿਰੇ ਬਨਾ ਕਰ ਰਖਾ ਗਯਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਭੀ ਆਜ ਕੁਝ ਲੋਗ ਬੋਲਨੇ ਲੱਗੇ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਬੋਲਨੇ ਕੇ ਸਾਥ ਸਾਥ ਹਮੇਂ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਭੀ ਹੋਗਾ।"

ਮੇਰੇ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ-- "ਹਮਾਰੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਹਮੇਂ ਅਭੀ ਅਭੀ ਬੜਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਮਾਰੀ ਰੈਲੀ ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਲੋਗ ਆਨੇ ਸੇ ਇਸ ਲੀਏ ਕਰਤਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਨਕੇ ਅਸਲੇ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੇਗੀ। ਮੈ ਪੁਛਨਾ ਚਾਹਤਾ ਹੂੰ ਕਿ ਕਯਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਡਰਪੋਕ ਖਾਲਸਾ ਬਨਾਇਆ ਥਾ। ਉਨਹੋਂ ਨੇ ਕੌਨ ਸੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੀਏ ਥੇ ਕਿਸੀ ਸਰਕਾਰ ਸੇ। ਸਰਦਾਰ ਕਾ ਮਤਲਵ ਤੋਂ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਨਿਰਭੈ ਅਰ ਬਹਾਦਰ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕੀ ਕਾਣ ਨਹੀਂ ਰਖਤਾ। ਯੇਹ ਕੈਸੇ ਸਰਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਡਰ ਡਰ ਕਰ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਤੇ ਹੈ, ਭੈਅ ਭੀਤ ਹੈ। ਆਜ ਸਭੀ ਘਟ ਗਿਨਤੀ ਸਮੁਦਾਇ ਸਿੱਖੋਂ ਕੀ ਤਰਹ ਹੀ ਭੈਅ ਭੀਤ ਹੈ, ਪੀੜਤ ਹੈ ਇਸ ਕਾ ਕਾਰਨ ਹਮਾਰੀ ਨਾ ਸਮਝੀ ਹੈ।"

ਬੁਗਸਾ ਅਰ ਬਾਰੂ ਜਨ ਜਾਤੀਆਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਸਪਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ "ਜਿਨ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਮਨੁਵਾਦੀ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਢਕੋਲਕਰ ਜੰਗਲੋਂ ਮੇਂ ਪਹੁੰਚਾ ਦੀਆ ਆਜ ਵੇਹ ਹਮਾਰੇ ਸਾਥ ਹੈ ਮੁਝੇ ਅਪਾਰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਬ ਸਾਹਿਬ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸੇ ਦਲਿਤਾਂ ਸੋਸ਼ਤਾਂ ਕੇ ਹਕ ਸਕੂਲੋਂ ਕੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਥੇ ਤਬ ਉਨ੍ਹੀ ਨੇ ਕਹਾ ਥਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਮੇ ਹਮਾਰੇ ਆਦਿ ਵਾਸੀ ਭਾਈ ਕਾਫੀ ਸੰਖਿਆ ਮੇਂ ਹੈ ਪਰ ਉਨਕੇ ਮੁਨਾਸਿਬ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ ਹੈ। ਆਜ ਬੁਗਸੇ ਅਰ ਬਾਰੂ ਭਾਈਓ ਕੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਜ ਵੇਹ ਭੀ ਅਪਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪਾਨੇ ਕੇ

ਲੀਏ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਬੈਠੋਗੇ। 1952 ਸੇ ਆਜ ਤਕ ਏਕ ਭੀ ਕੁਮਹਾਰ ਐਮ ਐਲ ਏ/ ਐਮ ਪੀ ਨਹੀਂ ਬਨ ਸਕਾ। ਹਮ ਨੇ 15 ਮਹੀਨੇ ਪੂਰਵ ਹੀ ਕਾਸ਼ੀ ਪੁਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੇ ਲੀਏ ਅਪਨਾ ਪਰਤਿਆਸ਼ੀ ਤੈਯ ਕਰ ਦੀਆ ਥਾ ਅਰ ਉਸੇ ਟਿਕਟ ਭੀ ਦੀਆ ਗਯਾ।"

ਕਾਸ਼ੀ ਪੁਰ ਸੀਟ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਗੀਰ ਬਣਾ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਭਾਂਪ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਰਿਜ਼ਵੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਸ਼ੀ ਪਰ ਚ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਹਿਬ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 40 ਸਾਲਾ ਸਾਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਗਰੀਬੀ ਬੇਹੱਦ ਵਧੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਇਕ ਹੀ ਬੈਲੀ ਦੇ ਚੱਟੇ ਵੱਟੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਸ਼ਨ ਪਰਸਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਣ। ਅੱਜ 436 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 250 ਪੰਡਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਸਿਰਫ 4-5 ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 52% ਹੈ ਇਹ ਪਿਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਘੁਮਾਰ, ਗਡਰੀਆ, ਸੈਣੀ ਆਦਿ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਗਤਬਤ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਹਿਬ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਲਿਤਾਂ ਪਛਾੜਿਆ, ਸਿੱਖਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਿੰਨਾਂ ਜੁਲਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਆਂ ਤੇ ਢਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੰਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੰਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਤਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 33% ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 3% ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਤਲ -ਆਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਸਮਾਜ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਭਾਸਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤ ਕੇ ਪੰਗੂ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜੁਲਮ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਰ ਘਟਕ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਸੰਗਠਿਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਮਾਜ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ "ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ" ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦਾ। ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਜੋ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਰਸਤੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਨੋਟ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਵੋਟ। ਅਮੀਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਅਤੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗਰੀਬ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕੱਚੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ ਲਾਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਫਤ ਪਿਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਦਤਾਂ ਵਿਗਾੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਰੂਪੀ ਭੱਠੀ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਡੀਆਂ

ਆਦਤਾਂ ਵਿਗਾੜੀ ਹੈ। ਆਦਿ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਹ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਗੂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਾਂ। ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਆਪਣੇ ਸ਼੍ਰੈ-ਮਾਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਜੇ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਗੁਆ ਕੇ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨਿ- ਜੰਗ ਚਿੱਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਸੋਸ਼ਿਤ ਸਮਾਜ ਦੇ 85% ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮਾਣ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਭਰੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲੈ ਸਕਣ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਰਾ ਦਿਓ ਜੋ 85% ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੁਖੀ, ਲਾਚਾਰ ਤੇ ਬੇਬਸ ਰੱਖ ਕੇ ਕੇਵਲ 15% ਸਮਾਜ ਦਾ ਈ ਹਿੱਤ ਪੂਰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਫੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਰਾਮ ਸਮੁੱਝ (ਪੱਟੀ), ਜੈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੈ (ਕਾਸ਼ੀ ਪੁਰ), ਦਿਮਾਨ ਰਘੁਨਾਥ ਸਿੰਘ ਲੋਧੀ (ਰਾਠ), ਸੀ ਐਲ ਵੰਸ਼ਕਾਰ, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਸਰਦਾਰ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਉਰਫ ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸੁਲਹਾਣੀ), ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਫਲੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਡਾਕਟਰ ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ, ਸੁੰਦਰ ਲਾਲ ਸਾਗਰ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਸਿੰਘ, ਜੈ ਪਰਕਾਸ਼ ਯਾਦਵ, ਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਵਿਮਲਾ ਕੈਸ਼ਪ, ਲਾਖਣ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਬੇਸ਼ਕ ਇਸ ਸੀਟ ਤੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਸਪਾ ਦਾ ਘੁਮਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤਾਂ ਨਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਿਆ ਪਰ ਸਾਹਿਬ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਾਅ ਪੇਚਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਅਕਬਰ ਅਹਿਮਦ ਡਿੱਪੀ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ 43213 ਵੋਟ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਜੇਤੂ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮਜਬੂਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਟ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 35062 ਵੋਟ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਹਰ ਹਰਬਾ ਤੇ ਹੱਥ ਕੰਡਾ ਵਰਤਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਈ।

ਸਿਆਸੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਧਰੀਆਂ ਧਰਾਈਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਕਬਰ ਅਹਿਮਦ ਡਿੱਪੀ ਨੂੰ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਬਸਪਾ ਦੇ ਟਿਕਟ ਤੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦਾ ਸਾਂਸਦ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਿੱਜਦਾ

ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੌਣਾਂ ਨਿਵਾਕੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ, ਗੀਦੀ ਬਣੇ ਲੋਕ, ਕੀੜਿਆਂ ਮਕੋੜਿਆਂ ਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਵਾਲੀ ਜਨਤਾ, ਲਾਗੀ-ਵਗਾਰੀ, ਸੀਰੀ- ਪਾਲੀ ਤੇ ਗੋਲੂ-ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਕੇ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰਦੀ ਲੋਕਾਈ, ਵਰਣ-ਵੰਡ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੇ ਛੂਆ-ਛਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡਿਆ ਸਮਾਜ, ਅਮਾਨਵੀ ਦੁਰਾਚਾਰਕਾਰਨ ਬੇਪਤੀ ਤੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਸਹਿੰਦਾ ਆਵਾਮ, ਅਤਿਆਚਾਰ ਤੇ ਜੁਲਮ ਸਹਿ ਸਹਿ ਕੇ ਸਾਹ

ਸਤਹੀਣ ਮੁਰਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਕੌਮ "ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ" ਦੀ ਸ਼ੇਰ ਭਬਕ ਨਾਲ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਤੇ ਜਾਗਰਤ ਹੋ ਉੱਠੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅ30 ਮਾਰਚ 1699 ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਪਵਿਤਰ ਦਿਹਾਤੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੇਸ ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁਕੱਦਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਲੱਥ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਐਸੀ ਕੌਮ; ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ" ਦੇ ਲਕਬ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ

ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਲਕਿ ਮਾਨਚਿਤਰ ਵੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ 11 ਨਵੰਬਰ 1675 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸ਼ਹਾਦਤ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਭਾਈ ਸੱਦਾ ਨੰਦ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਵਾਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਬ-ਅਦਬ ਅਨੰਦਪੁਰ ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲੇ "ਭਾਈ ਜੈਤਾ" ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਲੰਮੀ ਤਿਆਰੀ ਨੇ "ਸਿਖ ਇਨਕਲਾਬ"; ਦਾ

ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। "ਨੀਚਰੂ ਉਚ" ਕਰਨ, ਕਮੀਆਂ ਕਮੀਣਾਂ ਨੂੰ "ਸਰਦਾਰ" ਤੇ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ "ਪਾਤਸ਼ਾਹ" ਤੇ "ਸੂਦਰ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ" ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਕਲਗੀ ਸਜਾਉਣ ਵਾਲੇ "ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ" ਦੀ ਉੱਚੀ ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਸਿਜਦਾ! ਸਲਾਮ !! ਪ੍ਰਣਾਮ !!!

- ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸੁਲਹਾਣੀ

ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਅਵਾਮ

(ਸਫਾ 14 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝਕੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੋਹਟਾ-ਕਿਨਾਰੀ (ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਮਾਤ) ਤਾਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਚਾਂਦਰ (ਅਵਾਮ) ਵੀ ਸਾਬਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ। ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਚਾਂਦਰ ਵਿਚਾਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਮੋਰੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮਘੋਰੇ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਾਵੇਂ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਬਿਲਕੁਲ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭੱਠ ਪਿਆ ਸੋਨਾ ਜਿਹੜਾ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਵੇ।

ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਸੰਗੋਤ ਕਾਰਨ ਮੁਧੇ-ਮੁਹ ਗਿਰੀ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਾਤ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ 1991 ਤੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਰਥਿਕ ਮਾਡਲ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਮੁਤਕੇ ਲੀਹ ਉੱਪਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਜੂਨ, 2020 ਦੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿਚ 23.9 ਫੀਸਦ ਦੇ ਸੰਗੋਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਲਕ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਆਸ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇਕੋ-ਇਕ ਕਿਰਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਵਿਚ 3.4

ਫੀਸਦ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਵਪਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਬੋਲੋਤੇ ਮੋਹ ਨੂੰ ਤਿਆਗਦੇ ਹੋਏ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ 50 ਫੀਸਦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਬਾਦੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 15 ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸੱਤ ਲੋੜਾਂ-ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ, ਮਕਾਨ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ-ਸੰਭਾਲ, ਸਾਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਤਿਕਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਰਾਹ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਲਿਤਾਂ, ਔਰਤਾਂ, ਅਤੇ ਨਿਮਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮਵਾਰ ਇਕ-ਤਿਆਰੀ ਬਿਨਾਂ ਠੇਕਾ ਲਏ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਲਈ 99 ਸਾਲਾਂ ਪੱਟੇ ਉੱਪਰ ਦੇ ਦੇਣੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਐਗਰੋ-ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੱਲ-ਵਾਧੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਹੋਣ। ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਵਿੱਤ, ਮੰਡੀਕਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਸਹਿਕਾਰੀਆਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰ-ਪਾਣੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਉੱਪਰ ਲਕੀਰ ਫੇਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਈ. ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ. ਈ. ਆਰ.-ਓ.ਈ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ 2000-01 ਤੋਂ 2016-17 ਦੇ 17 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ 45 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੰਕੇਤਤ ਕਰਾਧਾਨ (Implicit Taxation) ਵਜੋਂ ਵਸੂਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਿਉਂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਮੁੱਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਤਕੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵੱਲ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪਸਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੋਵੇ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਘੂ, ਛੋਟੀਆਂ, ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ। ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ

ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ-ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਣੀਆਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਉੱਚਿਤ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਧਾਉਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਾਂ ਨੂੰ ਉਗਰਾਹੁਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਮੜ੍ਹੀਆਂ/ਕਬਰਾਂ ਉੱਤੇ ਉੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਘਾਹ ਅਨੇਕਾਂ ਅਕਿਹ ਅਤੇ ਅਸਿਹ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਗਾੜਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਅਬਾਦੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਨਾਲੋਂ ਬੋੜ੍ਹੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਜਿਹੜਾ ਲੋਕ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ-ਪੱਖੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਕ ਨਾਮਵਰ ਗਜ਼ਲਗੋ ਅਤੇ ਉੱਘਾ ਗੀਤਕਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਕ ਨਾਮਵਰ ਗਜ਼ਲਗੋ ਅਤੇ ਉੱਘਾ ਗੀਤਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਜਿੰਦਰ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਮਨੋਵੇਗਾਂ ਵਾਲਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਗੀਤ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਵਾਂ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਜੁਬਾਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਗੁਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਰਜਿੰਦਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਕਾਲੀ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਖਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਵਿਤਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨਕਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਸਿੰਫਨੀ 'ਚੋਂ ਕਸੀਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਨਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਲਲਿਤ ਕਲਾਵਾਂ ਇਨਸਾਨੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹਨ। ਜਦ ਸੰਵੇਦਨਾ 'ਸ਼ਬਦਾਂ' ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ 'ਸਰਗਮ' ਵਿਚ ਉਲਥਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਧੀ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੀਤ। ਇਸ ਲਈ ਗੀਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ, ਗੀਤ-ਕਾਵਿ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਗੀਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਵਾਂ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲੋਕ ਗੀਤ ਕਹਾਉਂਦੇ

ਤੇ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਤਰਾਸ਼ੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕੁਠਾਲੀ ਵਿਚ ਤਪਾ ਕੇ ਪਕਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਵਾਂ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲਥਾ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇਨਸਾਇਕਲੋਪੀਡੀਆ ਹਨ।

ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ ਦੇ ਗੀਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਹਨ? ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਇਕ ਗੱਲ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਰਲਤਾ, ਸੁਹਜ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਤਿੰਨੋਂ ਲੱਛਣ ਵਿਦਮਾਨ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਲੱਛਣ ਉਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੀਤ ਵਿਚੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਵਿਅਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ ਵੇ ਤੂੰ ਵੀ ਰੁੱਸ ਚੱਲਿਆਂ
ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਸੀ ਤੂੰ ਆਪ ਉੱਕ ਚੱਲਿਆਂ
ਜੰਗ ਦੇਖਦੈ ਤਮਾਸ਼ਾ ਗਲ ਲਾਉ ਕੱਟ ਵੇ
ਆਪਾਂ ਦੋਵੇਂ ਰੁੱਸ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਮਨਾਉ ਕੱਟ ਵੇ। ਜੇ ਆਪਾਂ....

ਤੇਰੇ 'ਨ ਨਸੀਬ ਮੈਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਾਬ ਵੇ
ਤੇਰੇ ਬਿਨਾ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਉਦਾਸ ਵੇ
ਮੈਨੂੰ ਹੰਝੂਆਂ 'ਚ ਡੁੱਬਣੋਂ ਬਚਾਉ ਕੱਟ ਵੇ... ਜੇ ਆਪਾਂ

ਇਸ ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਸੱਤਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਬੁਣਤ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ; ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਵਿਚੋਂ ਅਸਧਾਰਨਤਾ ਕਸੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸੁਹਜਮਈ ਪੱਖ ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਠਭੂਮੀ 'ਚੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਗੁਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਬਨਾਉਣੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਨੁਭਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲ ਰੋਸੇ-ਗਿਲੇ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੰਨਣਾ-ਮਨਾਉਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮੌਹ-ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਗਿਲੇ-ਉਲੂਮੇ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਉਣਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਠੇ ਮਿਠੇ ਰੋਸੇ-ਗਿਲੇ ਅਨੇਕ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਰੁੱਸੇ ਕੱਟ ਅਤੇ ਕਦੇ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਅਕਸਰ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੀਤ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਅਲੰਕਾਰ (ਰੁੱਸਣਾ, ਸੱਧਰਾਂ, ਹੰਝੂ, ਝਾਕ ਇਕੱਠੀ, ਹੌਕੇ), ਵਾਕਾਂਸ਼ (ਗਲੇ ਲਾਉਣਾ, ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ, ਹੰਝੂਆਂ 'ਚ ਡੁੱਬਣਾ, ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਤੁਪਕੇ) ਆਦਿ ਕਈ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਗੀਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਸੁਚੇਮਤਾ ਦੀ ਵੈਰਾਗਮਈ ਤਤਪ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਰੂਪ ਦੀ ਯੋਗ ਸੰਧੀ ਕਰਕੇ ਇਹ ਗੀਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਕੋਈ ਲਿੰਗ ਜਾਂ ਪੁਲਿੰਗ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਰੋਸੇ ਗਿਲੇ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਨੂੰ ਬਖੂਬੀ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੀਤ ਦਾ ਇਹ ਪੱਖ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਉਤਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਸੂਫੀ ਗਾਇਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਵੱਲੋਂ ਗਾਏ ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਸਰੋਣੀ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਗੀਤ ਨੇ ਗੀਤਕਾਰ-ਸੰਗੀਤਕਾਰ-ਗਾਇਕ ਦੀ ਤ੍ਰੈਵੈਣੀ ਨੂੰ ਅਮਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਰੁੱਸਣ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਦਿਲਲਗੀ ਅਤੇ ਰੁਦਨ ਦੀ ਕਸਕ ਬਾਰੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ-ਗੀਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਗੀਤ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੱਭਰੂ ਖੂਹ ਤੇ ਪਾਣੀ ਭਰਦੀ ਨਾਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਲਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਘੁੱਟ ਪਾਣੀ ਪਲਾਏ ਨੀ ਸੋਹਣੀਏ ਘੜਾ ਭਰੇਂਦੀਏ ਨਾਰੇ)। ਨਾਰ ਨਾਂਹ-ਨੁੱਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਜਾ ਹੋਰ ਕਿਤੋਂ ਜਾ ਪੀ ਵੇ ਰਾਹੀਆ ਖੂਹ ਵਗੋਂਦੇ ਸਾਰੇ) ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦ ਤੇ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਜਾਨੀ ਹਨ ਤਾਂ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸੁਲਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਗੀਤ, 'ਖੂਹ ਤੇ ਪਾਣੀ ਭਰੇਂਦੀਏ ਮੁਟਿਆਰੇ ਨੀ, ਘੁੱਟ ਕੁ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਬਾਂਕੀਏ ਨਾਰੇ ਨੀ। ਆਪਣਾ ਭਰਿਆ ਨਾ ਦਿਆਂ ਸਪਾਹੀਆ ਵੇ ਹੋਰ ਕਿਤੋਂ ਜਾ ਪੀ ਬਾਂਕਿਆ ਰਾਹੀਆ ਵੇ' ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਟਿਆਰ ਅਤੇ ਰਾਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਹਨ ਫਲਸਰੂਪ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੋਸੇ ਗਿਲੇ ਰੁਮਾਂਸ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਵ ਦੀ

ਗਹਿਰਾਈ ਗੀਤ ਨੂੰ ਚਿਰਜੀਵੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਗਹਿਰਾਈ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਜਤਨ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਣਾ ਦੇਣਾ, ਸਤਰਬੰਦੀ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਅਲੰਕਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਰੋਸ਼ਮੀ ਚਾਦਰ ਗੀਤ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲ ਉਸ ਚਾਦਰ ਦੀ ਆਭਾ ਨੂੰ ਉਘਾਤਦਾ ਹੈ। ਗੀਤ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸੱਤਰਾਂ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਢਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਲਿਬਾਸ ਦੀ ਇਕ ਸਤਰ ਵੀ ਚਾਦਰ ਉੱਤੇ ਕੱਢੇ ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਉਘੜਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੀਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਮ੍ਰਤੀ ਵਿਚ ਸੁਤੇਸਿਧ ਹੀ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਦੇ ਕਈ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੁਣ ਵਿਦਮਾਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ:-
ਏਨਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹਾਂ ਅਤੀਏ ਮੁੜ ਕੇ ਮੈਥੋਂ ਜੁੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ
ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਰੁਲ ਜਾਣਾ ਏਂ ਹੁਣ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ
ਖਾਬਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੋਜ ਸਜਾ ਕੇ ਰੰਗਲੇ ਪਲੰਘ ਨੁਆਰੀ ਤੇ
ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਦਾ ਫੁੱਲ ਨਾ ਪਾਈਂ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਫੁਲਕਾਰੀ ਤੇ।

ਤੱਕਿਆ ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਭੁਲ ਗਈ
ਤੇਰੇ ਵੀ ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ

ਮਿਠਾ ਮਿਠਾ ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਫਸਾਦ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।
ਮੁਖਤਾ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜੀਹਦੀ ਯਾਦ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਬੋ ਵਰਗੀ
ਇਕ ਕੁੜੀ ਸੀ ਉਹ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲੋਅ ਵਰਗੀ।

ਅਲੰਕਾਰ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਯੋਗ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਹ ਰਗ ਹਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਗੀਤ ਵੀ ਉਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਅਲੰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਮਲੀਆਂ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਦਿਲ ਡੁੱਬ ਡੁੱਬ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਦਿਨ ਡੁੱਬੇ ਰਾਤੀਂ ਪੁੰਨਿਆਂ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਵੀ ਧੁੱਪ ਵਾਂਗੂੰ ਚੁੱਬੇ।

ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਦਿਲ ਇੰਨਾ ਵੀ ਉਦਾਸ ਹੋਵੇ
ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਜਿਵੇਂ ਬੈਠੇ ਬਣ ਬਣ ਮੂਹਰੇ
ਜਿੰਦ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਸਵਾਸ ਹੋਵੇ।

ਰੋਸਿਆਂ 'ਚ ਲੰਘੇ ਪਲ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਤੁਪਕੇ
ਚੰਨਾ ਇਹ ਉਹ ਤਾਰੇ ਨੇ ਜੋ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨਾ ਛੁਪਕੇ

ਪਹਿਲੀ ਮਇਕ ਦਾ ਬਗੀਚਾ ਨਹੀਉਂ ਲੱਭਣਾ
ਫੁਲ ਖਿੰਭ ਗਏ ਗੁਆਚ ਗਈਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਚਿੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਵਾਕੰਸ਼ ਵੀ ਗੀਤ ਦੀ ਆਹਾਰ ਨਲੀ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਸ ਖਾਸੀਅਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਧੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਘੱਟ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਧ ਰੂਪ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ:
ਹੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਫ਼ੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਸੀ ਅਧੂਰੀਆਂ
ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸੀ ਅਧੂਰੀਆਂ
ਜੀਣਾ ਹੁਣ ਸੋਹਣਿਉਂ ਸੁਆਦ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪਲਕਾਂ ਦੀ ਕਰ ਛਾਂ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ
ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ।

ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਸੇ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਨੇ
ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਰੋਸੇ ਕਦੇ ਹਾਸੇ ਯਾਦ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਨੇ
ਕੰਬਦੇ ਜਹੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਵਾਂ ਯਾਦ ਕਰਕੇ।

ਜਦ ਬਿਰਹੋਂ ਦੀਆਂ ਛਮਕਾਂ ਸਾਡੇ ਪਈਆਂ ਨੇ
ਦਿਲ ਰੋਇਆ ਬੁੱਕ ਬੁੱਕ ਨੀਦਾਂ ਉਡ ਪੁਡ ਗਈਆਂ ਨੇ।

ਕੁਝ ਕੁ ਪੁਰਾਣੇ ਗੀਤਕਾਰ ਸ਼ਬਦ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਕਸਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ

ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਅੱਜ ਵੀ ਜੀਵਤ ਹਨ। ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੇ ਗੀਤ, 'ਚੰਨ ਕੇ ਕਿ ਸੌਂਕਣ ਮੇਲੇ ਦੀ, ਪੈਰ ਧੋ ਕੇ ਝਾਂਜਰਾਂ ਬ ਲਾ ' ਦੀ ਆ ਗਈਆਂ, ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਡੰਡ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ'। ਪੁਰਾਣੇ ਗੀਤਕਾਰ ਸਾਬਰ ਦਾ ਗੀਤ, 'ਨਾ ਚੁੰਨੀ ਲੈ ਸੁਰਮਈ ਕੁੜੇ ਤੂੰ ਲੱਗੋਂ ਬਦਲੀ ਜਹੀ ਕੁੜੇ', ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ ਦਾ ਗੀਤ, 'ਆਹ ਲੈ ਮਾਏਂ ਸਾਂਭ ਕੁੰਜੀਆਂ ਪੀਆਂ ਕਰ ਚੱਲੀਆਂ ਸਰਦਾਰੀ' ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਥਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਗੀਤਕਾਰ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਗੀਤ, 'ਮੈਨੂੰ ਹੀਰੋ ਹੀਰੋ ਆਖੇ ਹਾਏ ਨੀ ਮੁੰਡੇ ਲੰਬੜਾਂ ਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਵਾਂਗ ਸੁਦਾਈਆਂ ਝਾਕੇ ਹਾਏ ਨੀ ਮੁੰਡਾ ਲੰਬੜਾਂ ਦਾ' ਜਾਂ 'ਇਕ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਕਾਸ਼ੀ ਦੂਜਾ ਰਾਤ ਦੇ ਉਨੀਦਰੇ ਨੇ ਮਾਰਿਆ' ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਗੀਤ, 'ਚਿੱਟੀਆਂ ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਫੁੱਟੀਆਂ ਹਾੜ੍ਹਾ ਵੇ ਪੱਤ ਹਰੇ ਹਰੇ', ਸਾਜਨ ਰਾਏਕੋਟੀ ਦਾ ਗੀਤ, 'ਨੈਣ ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਬਹਿ ਜਾ ਬਹਿ ਜਾ ਕਰਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਤੱਕ ਲੈਂਦੇ ਨਾ ਜੀਦੇ ਨਾ ਮਰਦੇ', ਇੰਦਰਜੀਤ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦਾ ਗੀਤ, 'ਜੇ ਮੁੰਡਿਆ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਤੋਰ ਵੇ ਵੇਖਣੀ, ਗੜਵਾ ਲੈਂਦੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ, ਲੋਕ ਹਿੱਲੇ ਮਜਾਜਣ ਜਾਂਦੀ ਦਾ', ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਗੀਤ, 'ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਲੂਣ ਦੀ ਡਲੀ ਨੀ ਤੂੰ ਮਿਸਰੀ ਬਰੋਬਰ ਜਾਣੀ' ਦੇਵ ਬਰੀਕੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਗੀਤ 'ਨੀ ਉਠ ਦੇਖ ਨਾਨੇ ਕੱਟ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਆਇਆ' ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਰਸਾ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਗੁਣਕਾਰੀ ਗੀਤ ਲਿਖੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਅਮਰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਦਾ ਗੀਤ 'ਇਹ ਜੋ ਸਿਲ੍ਹੀ ਸਿਲ੍ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਏ ਹਵਾ, ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਰੋਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਯਾਦਾਂ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾਅ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਰੋਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।' ਕਸ਼ਮੀਰ ਕਾਦਰ ਦਾ ਲੋਕ ਗੀਤ ਮੁਖੜੇ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਗੀਤ, 'ਕੋਈ ਚਾਂਦੀ ਕੋਈ ਸੋਨਾ, ਕੋਈ ਪਿੱਤਲ ਭਰੀ ਪਰਾਂਤ, ਨੰਚੁੰਗੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ, ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕਲੀ ਕਰਾ ਦੇ ਵੇ', ਲਾਲ ਪਧਿਆਣਵੀ ਦਾ ਗੀਤ, 'ਕੋਕਾ ਘੜਵਾਦੇ ਵੇ ਮਾਹੀਆ, ਕੋਕਾ' ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਹਾਸਲ ਹਨ।

ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ

ਗੀਤ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਵਾਂ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਾਵ ਭਾਵ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਾਂ, ਚਾਵਾਂ ਮਲੁਾਰਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰੇ ਅਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਬਾਵਸਤਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇਕ ਅਹਿਮ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇ ਗਏ ਕੰਤ ਦਾ ਦਰਦ ਫਿਰਾਕ (ਚਿੱਠੀਏ ਦਰਦ ਫਿਰਾਕ ਵਾਲੀਏ, ਲੈ ਜਾ, ਲੈ ਜਾ ਸੁਨੇਹਤਾ ਸੋਹਣੇ ਯਾਰ ਦਾ), ਭੈਣਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਤੇ (ਵੀਰਾਂ ਘਰ ਧਰੋਕਾਂ ਫੁਲੀਆਂ ਵੇ, ਚੰਨਾ ਘਰ ਘਰ ਧਰੋਕਾਂ ਫੁਲੀਆਂ ਵੇ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰੋਕਾਂ ਦੀ ਠੰਡਤੀ ਛਾਂ, ਵੀਰਾਂ ਵੇ ਤੂੰ ਆ ਘਰੇ!) ਅੱਜ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਫਿਕਰ ਰੋਟੀ ਰੋਜ਼ੀ ਲਈ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਆਏ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਵਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਦਰਦ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂ ਅਤੇ ਤਾਸੀਰ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ ਪਰ ਹਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਮਾਫ ਕਰੀਂ ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਹੋ ਲਾਚਾਰ ਗਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਤੇਰੀ ਪਾਕਿ ਮੁਹੱਬਤ ਵਾਰ ਗਿਆਂ

ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਾ ਸੀ ਏਨਾ ਹੋ ਜਾਊ ਮਜਬੂਰ ਕੁੜੇ
ਲੈ ਚੱਲੀ ਡੈਣ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਦੂਰ ਕੁੜੇ।

ਵਿਛੋੜੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਯਾਦ ਕਰਕੇ
ਰੋਈਏ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮਾਵਾਂ ਯਾਦ ਕਰਕੇ
ਭੋਜਿਆ ਏ ਰੱਖਤੀ ਦਾ ਗਾਨਾ ਨਿੱਕੀ ਭੈਣ ਨੇ
ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਨਾਲ ਖਤ ਲਿਖਿਆ ਸੁਦੈਣ ਨੇ
ਓਹਨੂੰ ਮੈਂ ਖਿਆਲਾਂ 'ਚ ਵਰਾਵਾਂ ਯਾਦ ਕਰਕੇ

ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਪੁੱਛਦਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡ
(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਹਨ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਗੀਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਗੁੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੁਹਜਮਈ ਪੱਖ ਜੀਵਨ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੀਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਲੱਛਣ ਸੰਵੇਦਨਾ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਵਾਂ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਗਮਈ ਵਲਵਲੇ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਲੱਛਣ ਗੀਤ ਨੂੰ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਭਾਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਹਾਵਾਂ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਵੀ ਹੈ, ਸੁਰਤਾਲ ਵੀ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਲ ਵੀ ਹਨ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਰਗੀ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹੀ ਸਰਲਤਾ, ਲੈਅ ਦੀ ਲਚਕ ਅਤੇ ਹਾਵਾਂ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ, ਯੂਨਾਨੀ, ਇਸਲਾਮੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਿਸ਼ਰਨ ਅਤੇ ਮਇਕ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਪਟਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਅਤੇ ਬਹੁ ਭਾਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਰਸਮੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਸੁੱਚਮਤਾ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੁਲਾਸ ਅਤੇ ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਮਜੀਠੇ ਰੰਗ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਗਮੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸੁੱਖ ਦੁੱਖ, ਵਿਛੋੜੇ ਅਤੇ ਵਸਲ ਦੇ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਹਾਵ ਭਾਵ, ਇਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਕਸਕਾਂ ਤੇ ਚਸਕਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਝੈਰ ਅਤੇ ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ 'ਤੇ ਅਲੂਉਣੀਆਂ ਦਾ ਅਲਾਪ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਣ

ਅਧਿਆਪਕ ਇਕ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਖਾਨ

ਵਿਜੈ ਗਰਗ
ਐਕਸ ਪੀਈਐਸ-1),
ਮਲੋਟ

ਅਧਿਆਪਕ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਗਰਦ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਰੁਤਬੇ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਕ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੱਭ ਨੂੰ ਇਕ 'ਅੱਖ' ਨਾਲ ਹੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਭ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਸਲੂਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦਿਲੋਂ ਸੱਚਾ, ਈਮਾਨਦਾਰ, ਨੇਕ, ਸਭਿਅਕ, ਸਿਸਟਮ-ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਦਿਲ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਦਗੀ, ਸਮਾਜ, ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਦਿਲੋਂ

ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਸੀਂ ਅਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪੜਾਅ (ਬਚਪਨ) ਅਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ, ਮਰਿਆਦਾ, ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਗੁਰ ਸਿਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਤਿ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਅਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਘਰ-ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਘਰ-ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੇ ਹਰ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਮਾਣ ਨਾਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਯਾਦ ਆਵੇ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਜਾਂ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣੀ

ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੀਏ, ਕਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਈਏ? ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਇਹ ਆਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ, ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਉਂਦਾ, ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ, ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਪੁਛਦਾ ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਘਰ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖੁਦ ਪ੍ਰਵਾਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਖਣਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ-ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ

ਦਿੱਤੀ ਸਿਖਿਆ, ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿੰਦਗੀ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਂਤੀ ਤੇ ਸਕੂਨ ਭਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਊਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਫੂਹਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਇਨਸਾਨ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਅੱਜ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਜੋ ਅਨੈਤਿਕਤਾ, ਅਸਮਾਜਿਕਤਾ, ਅਸਭਿਅਕਤਾ, ਗ਼ੈਰ-ਮਨੁੱਖਤਾ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਜੋ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨਿਘਾਰ ਵਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ਵਿਚੋਂ ਅਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ-ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਕ ਨਾਮਵਰ ਗਜ਼ਲਗੋ ਅਤੇ ਉੱਘਾ ਗੀਤਕਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ

ਹੱਸਦਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡ ਹੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਤੁਰ ਗਿਆ ਦੇਸ਼ ਬਿਗਾਨੇ ਤੂੰ ਹੁਣ ਮੁੜ ਆ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਤੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੀਂ ਨਾ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਇਹਦੀ ਦਿੱਤੀ ਲੋਰੀ ਮਿੱਠੀ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਗਲਵੱਕਤੀ ਵਿਚ ਕੱਸਦਾ ਹੈ, ਪਿੰਡ ਰੋਂਦਾ...

ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰਦੇਸ ਤੋਰ ਕੇ ਸੁੱਕਦੀ ਜਾਂਦੀ ਏ ਤੇਰੇ ਹਿਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀਰਾਂ ਮਾਂ ਮੁੱਕਦੀ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਜਿਉਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਹ ਮਾਂ ਸੀ ਮਰ ਕੇ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਹੋ ਗਈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਲ ਦੀ ਕਬਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਦੱਸ ਹੋ ਗਈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ, ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਪਾਕ ਮੁਹੱਬਤ ਤੋਂ ਵਿਛੜਨ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰੋਟੀ ਰੋਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਬਰਮਾ, ਚੀਨ, ਮਾਲਟਾ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਧਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਾਵਸਤਾ ਅਨੇਕ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਲੀ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਹਾਵਾਂ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਢੋਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਨੂੰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਵੀ ਫਿਕਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਗੀਤ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਬੋਲੀ ਨਾ ਰਹੀ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰੁਲ ਜਾਣੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਰੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਰੁਲ ਜਾਣੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨਾ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਮਿਲਾ ਦਿਓ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬੀਓ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾ ਭੁੱਲਾ ਦਿਓ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ, ਯੋਧਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਮਾਣਮੱਤੀ ਧਰਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇ ਹਸਤੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿੰਨ ਹੋਣ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਜਣਯੋਗ ਸੁਹਾਵਾ ਬਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੈਰ ਚਿੰਨ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪੱਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਗੌਰਵਤਾ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ/ਗੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਅਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਬਖੂਬੀ ਚਿਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂਆਂ ਫਕੀਰਾਂ ਰਾਜੇ ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਯਾਦ ਬੜੀ ਆਵੇ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ

ਨਿੱਤ ਪੌਣਾਂ ਵਿਚ ਘੁਲਦੀ ਬਾਣੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੰਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਹੱਥੀਂ ਨੀਹਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰ-ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭਗਤ, ਸਰਾਬੇ ਕਰਤਾਰ ਜਹੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਜਿੰਦਗੀਆਂ ਘੋਲ ਘੁਮਾਈਆਂ ਲਹੂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਬਾਲ ਰਾਤਾਂ ਦੇ ਬਨੇਰਿਆਂ ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀ ਲੋਕੋਂ ਰੁਸ਼ਨਾਈਆਂ।

ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਉਹ ਰੁਤਬਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਕਵਿਤਾ ਜਾਂ ਗਜ਼ਲ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੈ; ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਉਪ-ਦਰਜੇ ਦੀ ਵਿਧਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਗੀਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਸੰਧੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਾਲੋਂ ਕੰਠ ਰਸ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਂ ਚਲੰਤ ਜਹੇ ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਾਹਨ ਸੀਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਗੀਤ ਚਲੰਤ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਸਬਦਾਵਲੀ ਜਾਂ ਵਰਗ-ਬੋਲੀ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਆਮ ਗੀਤ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗੀਤ ਵਿਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ? ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵਿਧਾਂ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ, ਢੁਕਵੀਂ ਸਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਵਿ ਯੁਕਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਖਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਭਾਸ਼ਾ ਕੋਸ਼ਗਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵਾਕ ਰਚਨ ਵਿਚ ਆਮ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਵਰਗ-ਬੋਲੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਲੰਕਾਰਕ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੇ ਗੀਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ
ਨੀ ਅਜ ਕੋਈ ਆਇਆ ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ, ਤੱਕਣ ਚੰਨ ਸੂਰਜ ਢੁਕ ਢੁਕ ਨੇਤੇ।
ਲਸੇ ਨੀ ਓਹਦਾ ਮੱਥਾ ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ, ਆਇਆ ਨੀ ਖੋਰੇ ਅੰਬਰ ਘੁਮ ਘੁਮ ਕਿਹੜੇ।
ਚੁੰਮੇ ਨੀ ਇਹਦੇ ਹੱਥ ਚੰਬੇ ਦੀਆਂ ਕਲੀਆਂ, ਧੋਵੇ ਨੀ ਇਹਦੇ ਪੈਰ ਮੱਖਣ ਦੇ ਪੇਤੇ।
ਰੱਖੇ ਨੀ ਇਹਨੂੰ ਚੁਮ ਚੁਮ ਚਸਮਾਂ ਉੱਤੇ, ਕਰੇ ਨੀ ਇਹਨੂੰ ਘੁਟ ਘੁਟ ਜਿੰਦ ਦੇ ਨੇਤੇ।
ਬੰਨ੍ਹੇ ਨੀ ਕੋਈ ਪਹਾੜ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ, ਡੱਕੇ ਨੀ ਕੋਈ ਰਾਤ ਦਿਵਸ ਦੇ ਗੋਤੇ।

ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ:
ਸੁੰਨੇ ਸੁੰਨੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੋਈ ਪੈਤ ਏ ਦਿਲ ਹੀ ਉਦਾਸ ਏ ਜੀ ਬਾਕੀ ਸਭ ਖੈਰ ਏ

ਦੂਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘਰ ਸੀ, ਕੱਚੀਆਂ ਸੀ ਕੰਧਾਂ ਉਹਦਾ ਬੋਤਾ ਜਿਹਾ ਦਰ ਸੀ ਅੰਮੀ ਮੇਰੀ ਚਿੱਤਾ ਸੀ ਬਾਪੂ ਮੇਰਾ ਡਰ ਸੀ, ਓਦੋਂ ਮੇਰੀ ਆਉਧ ਯਾਰੋਂ ਐਵੇਂ ਫੁੱਲ ਭਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਾ ਅਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਵੈਰ ਏ.. ਮੈਲੀ ਜਿਹੀ ਸਿਆਲ ਦੀ ਉਹ ਹੁੰਦਲੀ ਸਵੇਰ ਸੀ, ਸੂਰਜ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ 'ਚ ਹਾਲੇ ਬੜੀ ਦੇਰ ਸੀ ਪਿਤਾ ਪਰਦੇਸ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਤੇ ਹਨੂਰ ਸੀ ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਮਾਤੀ ਮਾਤੀ ਗਹਿਰ ਏ....

ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਗੀਤ ਸਾਹਿਤਕ ਗੀਤ ਹਨ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੀਤ ਇਕ ਰੁਮਾਂਚਕ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਸੰਘਣੀ ਅਲੰਕਾਰਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਪਾਤਰ ਦਾ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਇਕ ਸੋਗਵਾਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਰਾਗਮਈ ਅਲੰਕਾਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਚਿਤਰਦਾ ਹੈ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਗੀਤ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

1. ਏਨਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹਾਂ ਅਤੀਏ ਮੁੜਕੇ ਮੈਥੋਂ ਜੁੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਰੁਲ ਜਾਣਾ ਏ ਹੁਣ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਖਾਬਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੇਜ ਸਜਾ ਕੇ ਰੰਗਲੇ ਪਲੰਗ ਨੁਆਰੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਦਾ ਫੁੱਲ ਨਾ ਪਾਈਂ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਤੇ ਇਝ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਰੇ ਖੁਦ ਦਫਨਾਉਣੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਜਿਉਂ ਅੰਗ ਨਕਾਰੇ ਆਪ ਕਟਾਉਣੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਟੁੱਟੇ ਤਾਰੇ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਮਿਲੇ ਨਾ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ ਤੇ।

2. ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਪੁੱਛਦਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡ ਹਸਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡ ਹਸਦਾ ਹੈ। ਸੁੱਖ ਮੰਗੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਪਿੰਡ ਆਪਣੇ ਦੇ ਸਭ ਜੀਆਂ ਦੀ ਤੇਰਾ ਪਿੰਡ ਵਸੇਗਾ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਗ ਕੋਠਿਆਂ ਪੱਕਿਆਂ ਕੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।....

3. ਕੁਤੀਆਂ ਚਿਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕੁਤੀਆਂ ਦੇ। ਪੈਕੇ ਸਹੁਰੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿਉਂ ਘਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕੁਤੀਆਂ ਦੇ।

ਪੀਆਂ ਬਣਕੇ ਡੱਲੀ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਂ ਬਣਕੇ ਸੜਦੀਆਂ ਨੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ ਇਹ ਸੜੀ ਕਦੇ ਹੁਣ ਬਲੀ ਦਾਜ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਨੇ। ਸਦੀਆਂ ਡੂੰਘੇ ਜਖਮ ਪੁਰਾਣੇ ਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕੁਤੀਆਂ ਦੇ।

4. ਦਿਲਾ ਝੱਲਿਆ ਨਾ ਅੱਬਰੂ ਵਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ। ਜਿੰਦ ਐਵੇਂ ਨਾ ਭੁਲੇਖਿਆਂ 'ਚ ਪਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ

ਪਹਿਲੀ ਮਇਕ ਦਾ ਬਗੀਚਾ ਨਹੀਂ ਓ ਲੱਭਣਾ ਫੁੱਲ ਖਿੰਡ ਗਏ ਗੁਆਚ ਗਈਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਰੰਗ ਉੱਡ ਚੁੱਕੇ ਭਾਲਦਾ ਏ ਭੋਲਿਆ ਕੱਢ ਕੱਢ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੂੰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਦੁੱਖ ਆਪਣੇ ਨਾ ਆਪੇ ਤੂੰ ਵਧਾ...।

ਉਪਰੋਕਤ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਹਰਜਿੰਦਰ ਮੁਖਤੋਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸਰਲ ਅਤੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੁਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਅੰਤਰਾ ਘੜਦਾ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ; ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾ ਅਤੇ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬੁਹੇ ਬਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਅੰਤਰ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਝਾਤ ਪੁਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਅਟਲ ਸਚਾਈਆਂ ਨਾਲ ਬਾਵਸਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਦੇ ਗੀਤ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੁੰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਗੋਂ ਸੋਚ ਦੀ ਤਪਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਪੰਘਰਦੇ ਹਨ।

ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਕੇਵਲ ਨਿਰਮਾਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਉਬਾਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਆਮ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਲੋਚਕ ਗੀਤ ਕਾਵਿ ਨੂੰ ਉਹ ਰੁਤਬਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਕਾਵਿਕ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਰੂਪ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਵਿਕ ਯੁਕਤਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੀਤ-ਕਾਵਿ ਪ੍ਰਤੀ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਰੂੜੀਗਤ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪੇਟ-ਦਰਦ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀ ਕਰਨ

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਬਦਲ ਰਹੇ ਲਾਈਫ-ਸਟਾਈਲ ਨੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪੇਟ-ਦਰਦ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ। ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ, ਨੌਜਵਾਨ, ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਹਰ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਪੇਟ-ਦਰਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੇਟ ਅੰਦਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਇਫੈਕਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੇਟ ਦਰਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਸਟਡੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਰੋਗੀਆਂ ਵਿਚ ਪੇਟ ਦਰਦ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਖੂਨ ਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੇ ਕੁੱਝ ਟੈਸਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਪੇਟ ਦਰਦ 7.2-18.7% ਗੈਸਟਰੋਐਂਟਰਾਈਟਸ, ਬਦਬੂਦਾਰ ਸਟੂਲ, ਕਬਜ਼ 2.6-13.2%, ਯੂਰੀਨ ਸਿਸਟਮ 5.3%, ਗੈਸਟਰਾਈਟਸ 5.2%, ਅਪੈਂਡਿਸਿਸ 1.9%, ਡਾਈਵਰਟੀਕੁਲਾਈਟਸ 3.0%, ਬਿਲੀਰੀ-ਪੈਨਕ੍ਰੇਟਿਕ 4.0%, ਅਤੇ ਨਿਓਪਲਾਸਟਿਕ 1.0% ਵਗੈਰਾ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੇਟ ਯਾਨਿ ਸਟੋਮੈਕ ਜੋ ਓਪਰਲੀਆਂ ਪੱਸਲੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪੇਲਵਿਕ ਹੱਡੀ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਕੰਧ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੇਟ ਵਿਚ ਦਰਦ ਪੇਟ ਦੀ ਕੰਧ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਗੁਫਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਦੇ ਹਨ। ਦਰਦ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਟ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਅੰਗ- ਛੋਟੀ ਆਂਤੜੀ, ਕੋਲਨ, ਜਿਗਰ, ਬੈਲੀ ਅਤੇ ਪੈਨਕ੍ਰੀਆਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਬਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅੰਗਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਗੁਫਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਉਦਾਹਰਣ ਵੱਜੋਂ ਹੇਠਲੇ ਫੇਫੜੇ, ਗੁਰਦੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਦੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਰਦ ਨੂੰ ਰੈਫਰਡ ਦਰਦ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਦ ਪੇਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੇਟ ਦਰਦ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚਲਦੇ-ਫਿਰਦੇ, ਸਲੀਪ ਦੌਰਾਨ, ਅਤੇ ਘੱਟ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਦਰਦ ਗੰਭੀਰ

ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਰਦ ਵੇਲੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਾਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਪੇਟ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਘੱਟ ਸੌਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੇਟ ਅੰਦਰ ਏਸਿਡ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਲੋਟਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਸਿਰ ਤੇ ਗਰਦਨ ਹੇਠਾਂ 30 ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਪਿਲੋ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੱਧਾ ਚਮਚ, ਸ਼ਹਿਦ 1 ਚਮਚ, ਦਿਨ ਵਿਚ 2 ਬਾਰ ਲੈ ਕੇ ਗਰਮ ਪਾਣੀ

Anil Dheer, Columnist

ਜਾਂ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਆਰਾਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ। ਖਾਣੇ ਨਾਲ ਸਲਾਦ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਾ ਅਦਰਕ ਖਾਓ।

ਪੇਟ ਦਰਦ ਤੇ ਦਸਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਬ੍ਰੈਡ-ਟੋਸਟ, ਦਹੀਂ, ਕੇਲਾ, ਚਾਵਲ, ਪਪੀਤਾ, ਨਮਕੀਨ ਨਿਬੂ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜਿੰਜਰ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਤੇ ਰੁਟੀਨ ਨੂੰ ਸੁਖਾਵਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਲਕਾ ਭੋਜਨ ਕਰੋ। ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਚਟਪਟੇ ਜੰਕ ਫੂਡ ਲੈਣ ਦੀ ਆਦਤ ਛੱਡ ਦਿਓ।

ਪੇਟ ਦੇ ਰੋਗੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਸੈਰ, ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ। ਦੋਰ ਰਾਤ ਜਾਗਣਾ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ, ਤੰਬਾਕੂਨੋਸ਼ੀ ਗਲੇ ਅਤੇ ਪੇਟ ਅੰਦਰ ਜਲਨ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਗਰ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਪਰਤ ਨੂੰ ਡੈਮੇਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਚੋ।

ਨੋਟ : ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪੇਟ ਦਰਦ ਦੇ ਲੱਛਣ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਮਿਲੀ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Anil Dheer Columnist, Certified in IPC W.H.O

Therapist, Health Educator Awardee healthmedia1@hotmail.com

ਪੇਟ ਦਰਦ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਤਾਜ਼ੇ ਪੁਚੀਨਾ ਪੱਤਾ-12, ਛੋਟੀ ਇਲਾਚੀ-2, ਮੋਟੀ ਸੌਫ-1 ਚੁਟਕੀ, 1-ਕੱਪ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉਬਾਲੋ, ਅੱਧਾ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣ ਤੇ ਭੋਜਨ ਤੋਂ 15 ਮਿਨਟ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੁਚੀਨੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਰਸਾਇਣ ਆਂਤੜੀ ਅੰਦਰ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਸਪਾਸ਼ਮ ਘਟਾ ਕੇ ਬਦਹਜ਼ਮੀ, ਗੈਸ, ਉਲਟੀਆਂ, ਦਸਤ, ਘਬਰਾਹਟ, ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਾਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਾਹ ਦੇ ਸ਼ੋਕੀਨ ਚਾਹ ਲਈ ਪੁਚੀਨੇ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਸਿਤੇਮਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਰਬੜ ਦੀ ਬੋਤਲ ਜਾਂ ਹੀਟਿੰਗ ਪੈਡ ਟੈਨਸ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਲਚੀਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਿਨ ਚ 2 ਬਾਰ ਬੈਗ ਜਾਂ ਹੀਟ ਪੈਡ ਨੂੰ ਪੇਟ 'ਤੇ ਉੱਚੋਂ ਤਕ ਰੱਖੋ ਜੱਦ ਤਕ ਪਾਣੀ ਠੰਡਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਹ ਕ੍ਰਿਆ ਛੇਤੀ ਆਰਾਮ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੇਟ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ੇ ਅਦਰਕ ਦਾ ਰਸ

RE/MAX® Gold Each Office Independently Owned and Operated

ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜੀ

Dil Nijjar REALTOR®
CalBRE # 01418648

Honesty Starts From Here

SELL OR BUY Residential • Business • Commercial Lease • Investment Property and Land

Serving in Greater Sacramento area since 2004

Cell: 916-628-2210
Fax: 916-745-3424
Office: 916-285-1000
Email : Dil.Realtor@gmail.com

2081 Arena Blvd #
100 Sacramento, CA 95834

Chicago's Pizza with a Twist

Call: 1-209-398-2221

Parvinder Dhesi

Kulwant Sandhu

1471 B St., Unit B, Livingston, CA 95334

ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ
510-432-5827

ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਪਕ ਮਾਂ ਬਾਪ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਫਿਰ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਸਟਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਆਦਿਕ। ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਬਲਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਵੀ ਚੰਗਾ ਗਿਆਨ ਮਿਲੇ ਉਹ ਹੀ ਸਾਡਾ ਚੰਗਾ ਅਧਿਆਪਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਗਿਆਨ ਦਾ ਤੇ ਬਣਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਮਾਣ ਤਾਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਕਾਰਤ ਹਸਤੀਆਂ ਦੇ ਦਿਵਸ ਮਨਾ ਕੇ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚੰਗੀ ਪਿਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੰਸਕਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸੁਹਿਰਦ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਤੇ ਟੀਚਰ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲੀ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਗਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਵੰਡਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਘਾੜੇ ਜਿਸ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਲਾਹ, ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਹੌਸਲਾ-ਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ਕ ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜਨੀਅਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਮਾਨਾਂ ਬਦਲ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਯੁੱਗ ਆਇਆ ਉਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਕਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਗਲਤ ਤੋਅ ਕਰਨਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਏ ਜਿਸਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਨਵੀਨ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਅਤਿਅੰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਇੱਕ ਦੀਵੇ ਵਰਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੀਵਾ ਆਪ ਬਲੇ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜੇ ਦੀਵੇ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੀਵਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਹਨੇਰੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਚਾਨਣ ਵੱਲ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ

ਦਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਨੇਤਰੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਬੱਚੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਗੁਣਾਂ ਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਰਸ਼ਕ ਅਧਿਆਪਕ ਉਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਅਕ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਕਾਬਲ ਹੁੰਦਾ ਵਰਤ-ਵਰਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉੱਚੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਹਿਰਦ ਅਧਿਆਪਕ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਲਾਸ ਲੈਣਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਤੇ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ (ਹੋਮ ਵਰਕ) ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਫਾਹਾ ਨਹੀਂ ਵੱਢਦਾ। ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਠੀਕ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਝਿੜਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਮ ਵਰਕ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਦਾ ਤੇ ਬਹਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਅਧਿਆਪਕ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਜਿਆਦਾ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੇਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾਂ ਲੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੁੱਛਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਫਿਰ ਪਿਆਰ, ਧੀਰਜ ਤੇ ਸੁਖੇਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਫਿਰ ਉਦੋਂ ਦਾ ਸੁਆਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰ ਲਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਕਲ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ-ਕਾਪੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਸਗੋਂ ਔਖੇ ਸਵਾਲ, ਸੌਖੇ ਤਰੀਕੇ ਸੁਖੇਣ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਮਝਾ, ਨੋਟ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੁੰਜੀਆਂ (ਗਾਈਡਾਂ) ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਜਦਾ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਦੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਹਰਾਈ ਕਰਵਾ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਫਤੇ ਦੇ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਕਲਾਸ ਦਾ ਟੈਸਟ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਾਉਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਟੈਸਟ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ

ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਆਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ, ਨਕਲ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਬਰਕਤ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਕਲ-ਬੁਰਾਈ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਹਿਰਦ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੁੱਟਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀਐ ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਉਹ ਸ਼ਰਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਝਿੜਕਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਨਿਰਫੱਲ ਵਰਤਾ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਨੈਤਿਕ ਫਰਜ਼ ਸਮਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਤੇ-ਮੱਥੇ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ-ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗ-ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁਹਿਰਦ-ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੱਗੇ ਚੰਗੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਕੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਦੇਸ਼, ਸਮਾਜ ਤੇ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ। ਨੋਟ-ਬਦਕਿਸਤੀ ਨਾਲ ਅਜੋਕੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆ ਗਿਆਨਦਾਤਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਇਸ ਪਦਵੀ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ-ਸੁੱਚੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਪਰ ਬੀ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕੇਰਲਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਰਕੇ, ਬਹੁਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉੱਚੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਿਕੰਮੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਡੰਡਾ ਪ੍ਰੇਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਨ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਸ਼ ਇੱਥੇ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਥਨ "ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ" ਵਾਲਾ ਆਧਿਆਪਕਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ! ਦੂਜਾ ਪੱਖ-ਹਰੇਕ ਮੱਤ ਦੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਗੁਰੂ ਪੀਰ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਉਮਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਆਪ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਾਡੇ 35+4=39 ਮਹਾਂਪੁਰਖ (ਚੌਥੀ ਭਗਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ) ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ 35 ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਰੂਪ ਬਾਣੀ "ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਮੌਰ ਅਧਿਆਪਕ ਗਿਆਨ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਚ-ਨੀਚ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਬਰਾਬਰੀ ਅੰਧੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪ ਵਿਦਿਆ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ (ਸਿੱਖਾਂ) ਨੂੰ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਕਰਕੇ ਬਲਵਾਨ ਕਰਦੇ ਇਸ ਵਿਦਿਆ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਵੰਡਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਗਿਆਨ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲ ਕੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਘੁੱਪ ਅੰਧੇਰੇ ਦੂਰ ਕੀਤੇ-ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਅੰਧੇਰਾ ਜਾਏ॥ (ਮ:੩-੭੯੧) ਔਰਤਾਂ, ਮਰਦਾਂ ਤੇ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਸੂਦਰਾਂ ਸਭ ਲਈ ਪਿਆਰ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦਰ ਖੋਲ੍ਹੋ। ਸ਼ਬਦ (ਗਿਆਨ) ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਦਿਲ ਜਿਤ ਲਏ-ਸ਼ਬਦਿ ਜਿਤੀ ਸਿੰਘ ਮੰਡਲੀ ਕੀਤੋਸੁ ਆਪਣਾ ਪੰਥੁ ਨਿਰਾਲਾ॥(ਭਾ.ਗੁ) ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਵਾਲੀ ਗੁਰਬਾਣੀ-ਵਿਦਿਆ ਨੂੰ ਪੌਥੀ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਆਪਣੇ ਜਾਨਸੀਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਵਿਦਿਆ ਕੇਂਦਰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵਿਦਿਆ ਦਿੱਤੀ-ਖੜ੍ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੂਦ ਵੈਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਚਹੁੰ ਵਰਨਾ ਕਉ ਸਾਂਝਾ॥(੭੪੮) ਵਿਦਿਆ ਵੇਚਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਬਣਾਈ-ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾ ਪਰਉਪਕਾਰੀ॥(ਮ:੧-੩੫੬) ਵਿਦਿਆ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਈਆਂ-ਪ੍ਰਿਯ ਤਿੰਨਾ ਕਾ ਜੀਵਿਆ ਜਿ ਲਿਖਿ ਲਿਖਿ ਵੇਚਹਿ ਨਾਉ॥ ਖੇਤੀ ਜਿੰਨ ਕੀ ਉਜੜੈ ਖਲਵਾਤੇ ਕਿਆ ਬਾਉ॥(ਮ:੧-੧੨੪੫) ਐਸੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਗਿਆਨ ਦਾਤਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ (ਗੁਰੂਆਂ) ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਵਸ (ਟੀਚਰ ਡੇ) 'ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸਲਾਮ ਹੈ।

ਸਨਮਾਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਬੋਤਮ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ ਨੂੰ

ਸਿੰਗ ਜੰਬਰ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । 4 ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਮੌਢੇ ਨਾਲ ਮੌਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ । ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਰਜਵੰਤ ਕੌਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਭਰਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੁਖੀ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ 1994 ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਤੀ ਹੋਏ । ਅੱਜ ਕੱਲ ਬਤੌਰ ਸੈਂਟਰ ਹੈੱਡ ਟੀਚਰ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ । 26 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇੰਨਾਂ ਦੇ ਪੜਾਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰੇਲਵੇ, ਫੌਜ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਨ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸ਼ੌਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸ਼ੌਕ ਹੀ ਕਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾ ਸੋਨੇ ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਆਪ ਦਾ ਵਿਆਹ 1996 ਵਿੱਚ ਸੁਨੀਤਾ ਰਾਣੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ । ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਆਪ ਦੇ ਹਰ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਦੇ ਦੋ ਬੇਟੇ ਜਸਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਗੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਲੇਖਕ ਹਨ। 1988 ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਿਖਣ ਕਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਇੰਨਾਂ ਨੇ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਮਹਿਕ ਪੁਸਤਕ ਲੜੀ ਦੀਆਂ 11 ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਅਣਗੌਹਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਦੀ ਕਚਿਹਰੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ । ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਹਸਤਾਖਰ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ। ਇੰਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਜੋ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ 'ਕਮਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ' ਸੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਚਰਚਿਤ ਕਿਤਾਬ ਸੀ ਜਿਸਦੀਆਂ 1200 ਕਾਪੀਆਂ ਛੱਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਖੂਬੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਕਾਰਨ ਉਪਜਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੈਕਸ ਸੋਸ਼ਣ, ਕਿਰਤ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ ਬਰਾਬਰੀ ਇੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਲੇਖਣੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਦਰਸ਼ਨ

ਮੈਗਜੀਨ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 35 ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਰੀਵਿਊ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ । ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ 130 ਆਰਟੀਕਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ (ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ), ਉਧਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ (ਆਰਟੀਕਲ), ਸਾਈ ਦਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ, ਇਨਕਲਾਬ ਗੁੰਮ ਹੈ (ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ), ਆਓ ਪਹਾੜੇ ਸਿੱਖਿਏ, ਗਣਿਤ ਸੋਖੋ ਝੰਗ ਨਾਲ, ਆਉ ਸਿੱਖਿਏ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਬੋਲੀ ਪਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ ਵਧੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪ ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂ ਵੀ ਹਨ। ਆਪ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਟੀਚਰ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ, ਬੋਹਲੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਨ, ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪ ਹਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਇਨਸਾਫ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆਂ ਬੁਲਾਰੇ ਹਨ। ਆਪ ਪੰਜਾਬ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਵਿਗਿਆਨਿਕ) ਜਿਲ੍ਹਾ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ। ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਖਿਲਾਫ ਆਪ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਅਧਿਆਪਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬਤੌਰ ਲੇਖਕ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਵਾਰ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਰੀਵਾਲਾ, ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਮੁਕਤਸਰ, ਪੇਂਡੂ ਸਾਹਿਤ ਸਭ

ਦੀਆਂ ਕਲਾ, ਮੌਗਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਨ ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਨਾ ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 50ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ 14 ਸਤੰਬਰ 2020 ਨੂੰ "ਸਰਬੋਤਮ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ" ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਸਵੀਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੱਦਾਹੂਰ 91-95691-49556

ਦੀਆਂ ਕਲਾ, ਮੌਗਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਨ ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਨਾ ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 50ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ 14 ਸਤੰਬਰ 2020 ਨੂੰ "ਸਰਬੋਤਮ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ" ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਜੀ

ਜੀਵਨੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਹ ਵਿਧਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਉੱਤੇ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਪੈਂਡਿਆਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਣੀ ਹੈ, ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਜੀ ਦੀ:

ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੀਵਨ ਤੇ ਬਾਤ ਪਾਉਣੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਰਸੀ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਜੋ 1981 ਵਿਚ ਛਪੀ। ਮੁੱਖ ਬੰਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੁਆਈ ਸ. ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। "ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਸਿੱਖ ਸੋਚ ਅਤੇ ਅਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ (1915-1980) ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੜਾ ਮੁੱਲਵਾਨ ਲੱਗਾ। ਦੁਸਾਂਝ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕ ਸਦਾਚਾਰੀ ਘਰਾਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਘੁਲਦਾ-ਮਿਲਦਾ ਗਿਆ, ਉਨਾ ਹੀ ਦੁਸਾਂਝ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਡੱਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੰਥ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਤੋਰਿਆ। ਉਹ ਆਪ ਖੁਦ ਇਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਜ ਸਵਾਰਥ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਸਰਗਰਮ ਸਨ। ਪੰਥ ਦੇ ਕੰਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਸਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਲ 1980 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ। ਉਹ ਅਚਾਨਕ 65 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇੱਥੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਚਲਾਣਾ ਹੋਇਆ, ਤਿੰਨ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖੇ। ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਛਪੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ 'ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ' ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯਤਨ ਅਸਾਂ ਕੀਤੇ।

ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ 'ਅਟਾਰੀ' ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਸਾਂਝ ਸਿੱਖ ਸੋਚ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਚਲਨ ਅਤੇ ਅਮਲ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚਣੀ, ਜੀਵਨ-ਢੰਗ, ਚਾਲ-ਢਾਲ, ਰਫ਼ਤਾਰ ਗੁਫ਼ਤਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਹਰ ਅਮਲ ਸਿੱਖ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਨਿੱਤਨੇਮੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਕਕਾਰਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਸਵੱਛ ਆਹਾਰ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਖੱਦਰ ਦੀ ਨੀਲੀ ਦਸਤਾਰ, ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਮੀਜ਼ ਤੇ ਪਜਾਮਾ, ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਚੂੜੀਦਾਰ ਪਜਾਮਾ ਅਤੇ ਅਚਕਨ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਸਦਾ ਮੱਥਾ, ਖਿੜਿਆ ਚਿਹਰਾ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਭਰਪੂਰ ਦਾੜ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੁੱਛਾਂ।

ਸ. ਦੁਸਾਂਝ ਦਾ ਜਨਮ 1915 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ 1933 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਣੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵੇਕਲੀ ਥਾਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਰਸੀਲੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਰਲ। ਆਪ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਰਦੂ, ਫਾਰਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਵੀ ਗਿਆਤ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਤੇ6ਨਿਗਾਰ ਵਿਚ ਗੋਸ਼ਟੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪ ਹੀ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ, ਆਪ ਹੀ ਜੁਆਬ ਦਿੰਦੇ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੀ ਦਿੰਦੇ। ਭਾਸ਼ਣ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ। ਪੰਥਕ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ, ਸਿੱਖ ਦੀਵਾਨਾਂ, ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਤੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ, ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਪੁਰਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੌਮੀ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਰਵ-ਸਾਂਝੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ। ਜਨਤਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ।

ਆਪ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਰਹੇ। ਇੱਥੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਿਦਵਾਨ ਨਾਲ

ਵੀ ਰਹੀ। ਆਪਨੇ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਲਈ ਐਡੀਟਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਅੰਬਾਲਵੀ ਦੇ ਸਾਥ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਅਜੀਤ ਸਪਤਾਹਿਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ 1944-45 ਵਿਚ ਆਪ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ। ਸਾਲ 1958 ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ। ਪੰਥ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ਰਹਿ ਗਏ। ਆਪਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਅਜੀਤ' ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਗਿਆਨੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਰਲਾ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਨੀ ਐਡੀਟਰ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਦੁਸਾਂਝ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਨੀ ਸੰਚਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸਿੰਘ ਜੀ 1979 ਵਿਚ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਸਰਦਾਰ ਦੁਸਾਂਝ 22 ਜੁਲਾਈ 1980 ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ।

ਫਰਵਰੀ 1949 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਸ. ਦੁਸਾਂਝ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ। ਸਾਲ 1967 ਵਿਚ ਆਪ ਫਿਲੌਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਸਰ-ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਲੰਧਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਥਾਪਿਆ, ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ।

ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ।

ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਕਈ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟਾਂ ਦਾ ਆਪਨੇ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਪ ਦਾ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰਪੂਰ ਭਾਸ਼ਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਜਥਾ ਲੈ ਕੇ ਗਏ।

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਵੀਂ ਆਈ ਪੁਸਤਕ ਜਿੱਥੋਂ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ, ਖਰੀਦ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਆਪ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਰੋਈ ਸਿਹਤ ਲਈ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਦੇਸ਼6ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ, ਪੰਜਾਬ-ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਛਾਪ ਛੱਡਦੇ। ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ।

"ਮੇਰਾ ਹਮਜਮਾਤੀ ਸਰਦਾਰ ਦੁਸਾਂਝ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਗਿਆਨੀ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰ. ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲਣ ਕਲਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਬਹਿਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਥੋਂ ਸ. ਦੁਸਾਂਝ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਚੇਟਕ ਲੱਗੀ। ਜੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨਵੀਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਮੰਚ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜੋ ਜੀਵਨ ਆਦਰਸ਼ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਕੇਸਾਂ ਸੁਆਸਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਉਹ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਟਕਸਾਲ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਜੋ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਯਾਦ ਰਹੇਗੀ।

ਸ. ਦੁਸਾਂਝ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਲਈ ਇਕ ਕੋੜੀ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪਾ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਸੀ। ਸਪੁੱਤਰੀ ਦੀ ਭਾਵ-ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਿਚ ਬਾਬਲ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਅਥਾਹ ਦੁੱਖ ਤੇ ਵਿਛੋੜਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨਾਲ ਘਰੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਕੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਘਰੋਂ ਤੋਰਿਆ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ

ਆਖਰੀ ਗਲਵੱਕਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਦੀ ਘਾਟ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਕਦੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਸਕਾਂ।

ਸ. ਦੁਸਾਂਝ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕ ਤਰਲਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹ! ਭਾਪਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਹੋ। ਭਾਪਾ ਜੀ ਸੱਚਮੁਚ ਇਕ ਦੇਵਤਾ ਸਨ। ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਬਾਪ, ਸਭ ਦਾ ਭਰਾ, ਸਭ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਿਆ। ਘਰ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ, ਸਟੇਜਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ, ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਲ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ। ਅੱਜ ਸਟੇਜਾਂ ਸੁੰਨੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਘਰ ਜਿੱਥੇ 24 ਘੰਟੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਕਦੇ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੁੱਕੀ, ਅੱਜ ਉਸ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵੀ ਰੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉੱਚ ਪਦਵੀ ਪਾਈ, ਪਰ ਹਲੀਮੀ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਬੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸ. ਦੁਸਾਂਝ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੁਣਿਆ। ਜਦ ਮੈਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸੁਣ ਕੇ ਆਏ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਦੁਸਾਂਝ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਬੜੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਕੀਦੇ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸਨ।

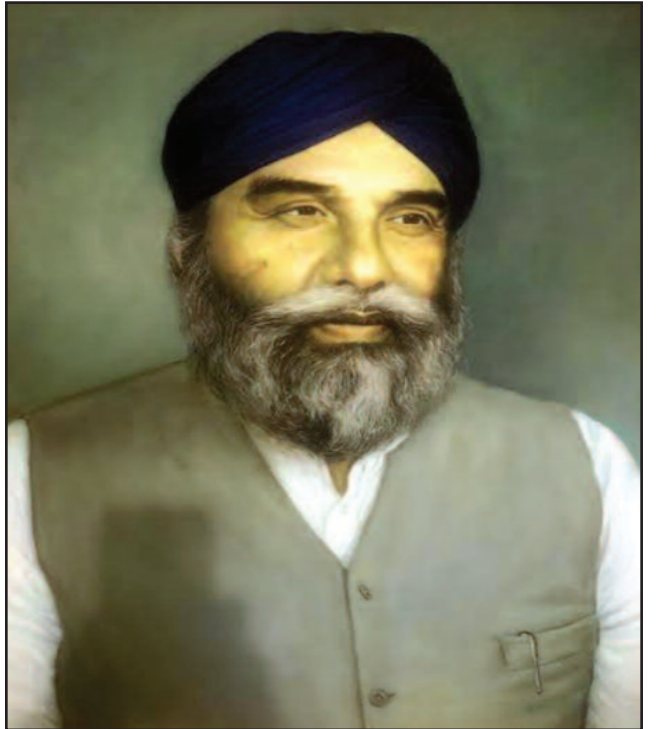
ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ, ਸੰਪਾਦਕ ਅਜੀਤ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ 1940-1941 ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਉਹ ਐਡੀਟਰ ਸਨ ਤੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰੀ-ਐਡੀਟਰ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਭਾਸ਼ਣਕਾਰ ਬਣੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤਸੀਰ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤਕਰੀਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਰੋਤੇ ਕੀਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੱਚਮੁਚ ਉਹ ਸਟੇਜ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ ਸਨ। ਉਹ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਅਲੇਪ ਅਤੇ ਉਪਰਾਮ ਰਹੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਇਸ ਪਾਸੇ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ, ਸੰਪਾਦਕ ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ: ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਕਰੀਰ ਦੀ ਰਵਾਨੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਭੰਡਾਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਲ ਲੈਂਦਾ। ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ। ਅਚਿੱਤੇ ਬਾਜ਼ ਦੁਸਾਂਝ ਜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ। ਇਕ ਵੀ ਬੱਚਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੋਈ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ ਤੇ ਅਜਮੇਰ ਸਨ।

ਵਰਿੰਦਰ, ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਵੀਰ ਪ੍ਰਤਾਪ: ਦੁਸਾਂਝ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਤਭੇਦ ਸਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਵਿਚ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ। ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਬੜਾ ਡੂੰਘਾ ਸੀ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਰਬ ਹਿੰਦ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦਰਬਾਰ: ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਨਾਲ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਮਾਜ ਵੱਲੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰਿੰ ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ. ਦੁਸਾਂਝ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ। ਸ. ਦੁਸਾਂਝ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰ ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਜੇਹਲਮ ਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਜਾਂ ਤੇ ਸੁਣਿਆ। ਉਹ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਤਸ਼ਫਿਸ਼ਾ ਫਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਖਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਗਿਆਨ ਦੀ ਗੰਗਾ ਵਹਿੰਦੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੋਜ਼, ਬੋਲ ਖੜਕਵਾਂ ਤੇ ਸਾਜ਼ ਵੱਜਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ,

ਪ੍ਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ
510-781-0487

ਵਿਦਿਅਕ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਰਜ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਪੁਸਤਕ "ਵਿਥਾਂ ਮਿਟ ਗਈਆਂ" ਹੈ ਜੋ ਛੂਆ-ਛਾਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਲਕਾਰ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਜੋ ਦਸ਼ਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਔਕੜਾਂ ਜਿਵੇਂ- ਆਰਥਿਕ, ਵਿਦਿਅਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਵਿਵਹਾਰਿਕ, ਸਿਹਤ ਆਦਿ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਲਾਮਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਵਜ਼ੀਫਾ, ਬਿਨਾਂ ਸੂਦ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ, ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ, ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਖੁਹਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ, ਨਵੇਂ ਖੂਹ ਲਵਾਉਣੇ, ਵਾਹੀ ਸੰਦਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨ, ਸਫਾਈ, ਮਿੱਲਾਂ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਸਨਅਤੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ, ਸੁਬਰਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਚੰਗੀ ਖੁਰਾਕ, ਵਿਤਕਰੇ ਰਹਿਤ ਵਿਦਿਆ, ਬਾਇੰਜਤ ਕਿੱਤੇ। ਇਹ ਉਪਰਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਦੀਆਂ ਵਿਥਾਂ ਮਿਟ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਨਰੋਆ ਸਮਾਜ ਬਣੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ: ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਵਿਦਿਅਕ, ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ, ਸਾਕੇ, ਕੌਮੀ, ਅਧਿਆਤਮਕ ਆਦਿ। ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਗਰਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: ਸਰਦਾਰ ਦੁਸਾਂਝ ਜੀ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸਮਰਪਿਤ ਰਹੇ, ਜਿਸਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਈ 3 ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖੇ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਹੀ ਛਪੇ ਸਨ। ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਇੰਨੇ ਸੁਚੇਤ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਹੋਈ ਜੋ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਨ ਲੋਵਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਸ. ਦੁਸਾਂਝ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਰਫ 65 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਪੰਥ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਲਮ ਅਤੇ ਜਾਦੂਮਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਬੜੀ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ। ਉਹ ਇਕ ਸਮਰਪਿਤ ਆਗੂ ਸਨ। ਇਕ ਨਿਯਮਬੱਧ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਵਿਦਵਾਨ, ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ ਨੀਤੀਵਾਨ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ:-

ਹੇ ਨਾਨਕ! ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿਹਨਤ ਸਫਲੀ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਉਹ ਉੱਜਲ ਮੁੱਖ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੀ ਕਈ ਜੀਵ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ "ਕੂੜ ਦੀ ਪਾਲਿ" ਵਾਹ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

- ਅੰਗ 8
(ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਗੁਰਬਾਜ ਗਿੱਲ
91-98723-62507

ਮਰਹੂਮ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਉਸਤਾਦ ਲਾਲ ਚੰਦ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਜੀ ਦਾ ਪੋਤਰਾ...

ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਗੀਤਕ ਕਲਾਵਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ ਐ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਰਹੂਮ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਜਨਾਬ ਉਸਤਾਦ ਲਾਲ ਚੰਦ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਜੀ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਆਪਣੇ ਦਾਦੇ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੰਗੀਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਹੋਏ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਗੀਤਕ ਕਲਾਵਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਫਲ ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਸਾਜ਼ਿਦਾ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਹੈ। ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੋਗਾਤ ਦੇ ਜਰੀਏ ਅੱਜ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਲੋਕ ਮੇਲੇ ਸੰਨ 2009 ਵਿੱਚ ਖਾਨਦਾਨੀ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ ਤੁੰਬੀ ਵਜਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਊਥ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਟੀਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਕੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ

ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਸ ਹੋਣਹਾਰ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਬੋਲੀਵੁੱਡ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ

ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਅਮਰੀਕਾ, ਕਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਮਸਕਟ, ਉਮਾਨ, ਕੋਰੀਆ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਕਾਲਜ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਵੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਦੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ

ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਕ-ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗੀਤਕ ਧੁੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਗਾਰਿਆ ਇਹ ਸੰਗੀਤ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ

ਦਿਲਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਹੁਨਰ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਸਹੂਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ, ਬੋਲੀਵੁੱਡ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ

ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਤੁੰਬੀ ਵਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੇਹੱਦ ਮਕਬੂਲ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਈ ਗੀਤ ਬੋਲੀਵੁੱਡ ਲਈ ਵੀ ਗਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਤੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਮਿਤ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਗਾਇਕ ਜੈਜ਼ਿਮ ਸਰਮਾ, ਗਾਇਕਾ ਕਨਿਕਾ ਕਪੂਰ ਵਰਗੇ ਬੋਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ

ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਅਤੇ ਦਿਲਜੀਤ ਦੋਸਾਂਝ ਦੇ ਕੋਕ ਸਟੂਡੀਓ ਵਾਲੇ ਗੀਤ 'ਕੀ ਬਣੂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ' ਵਿੱਚ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ ਤੁੰਬਾ, ਅਲਗੋਜ਼ੇ ਤੇ ਬੁੱਗਦੂ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਜੰਗ ਏ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਧੀਆ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼ਾਮ ਬੋਨੇਗਲ ਜੀ ਨੇ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਕਈ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਯੁਵਕ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਹਾਇਕ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਜੈ ਯਮਲਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਗੀਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਮਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ ਸਾਡੇ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਸੋਚ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ'।

10 ਸਤੰਬਰ : ਵਿਸ਼ਵ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਰੋਕਥਾਮ ਦਿਵਸ

ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਰੂਪੀ ਅਨਮੋਲ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਨਾ; ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਖ ਵੀਹ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੈ। ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਠ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਹਰ ਸਾਲ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸੋਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ 40 ਸੈਕਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤੋਂ ਪੰਝੀ ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। 15 ਤੋਂ 29 ਸਾਲ

ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਹੀ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ 60 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ 20 ਫੀਸਦੀ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮੌਤ ਦੇ ਕਲਾਵੇਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ 2003 ਤੋਂ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ 10 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਰੋਕਥਾਮ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਵਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫੌਰ ਸੁਸਾਈਡ ਪ੍ਰੀਵੈਂਸ਼ਨ (ਆਈ.ਏ.ਐੱਸ.ਪੀ.) ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਸਹਿ ਪ੍ਰਯੋਜਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਪਿੱਛੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਕਰੀਬੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤੋਂ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ

ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ ਚੜਾਅ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸੌ ਜੀਵਨ ਚ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿਤੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕਰਾਤਮਕਤਾ ਨਾਲ ਜੂਝਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਨਕਰਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਸਕਰਾਤਮਕਤਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਚੰਡਿਆ
bardwal.gobinder@gmail.com

Golden State Truck Sales Inc.

ਟਰੱਕ-ਟਰੇਲਰ
ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ
ਲਈ ਮਿਲੋ
ਸਸਤੀਆਂ ਵਿਆਜ
ਦਰਾਂ ਤੇ ਟਰੱਕ ਦਾ
ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ
ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ
ਕਰਾਂਗੇ

Call : Dharminder Singh
Cell : 530-870-6600 Fax : (530) 870-1429
532, Houston St.
West Sacramento, CA 95691
Email: myfuturetruck@gmail.com

Dharminder Singh

ਪਛਤਾਵਾ ਬਨਾਮ ਸੁਕਰਾਨਾ

ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਮੋਮਬੱਤੀ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਜਲ ਕੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ, ਜੱਜ, ਡਾਕਟਰ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਨਗੇ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਹੀ ਅਮਲ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਰਫ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਡੰਡੇ ਲਾਉਂਦਾ ਤੇ ਮਰਗੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਨੇ ਮਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਆਉਣ

ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੰਢਾਏ ਅਨੁਭਵ ਦੱਸ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਤੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾ ਕੇ, ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਕਾਬਿਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੇਝਿਜਕ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕੀਏ। ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਬੱਚੇ ਜਦੋਂ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦਾ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਕੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਤੈਂ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਰਤ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਕਰੀ ਹੋਵੇ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਤੇਰੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ? ਫੇਰ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਗਾਲ਼ਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮਾਪੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਉਂਦੇ "ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੇ ਇਹਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਓ।"

ਮਾਸਟਰ ਜੀ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਦੀ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਬੰਬਲੀ ਬਣਾ ਦਿਉ।"

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਫੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅੱਠਵੀਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਫੇਲ੍ਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਪੇਪਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਕਰਕੇ ਆਈਏ। ਕਈ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਝਿੜਕਦਾ ਜਾਂ ਕੁੱਟਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਪੇ ਉਲਾਂਭਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਕਿ "ਹਾਂ ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਝਿੜਕਿਆ ਕਿਵੇਂ?"

ਅਖੇ ਹਾਂ ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿਉਂ? ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਓਹੀ ਪੁੱਤ ਠਿੱਠ ਕਰਦਾ, ਨਸ਼ੇ ਕਰਦਾ, ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਦਾ, ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਘਰਦਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਟ ਤੇ ਝਿੜਕਾਂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਿਆਪਕ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਐਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਅਤੇ ਘਰਦਿਆਂ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

- ਹਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਸਿਖਿਆਰਥੀ
ਡਾਇਟ ਅਹਿਮਦਪੁਰ
91-97500-01832

ਪੰਜਾਬੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਰਪਣ - ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਵਾਰ

ਦੇਵਕੀ ਅਨੰਦ ਫਿਲਮ ਸੰਗੀਤਕਾਰ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਜੀਵ ਤੇ ਜੇ.ਪੀ ਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਗਿੱਲ ਸਾਬ ਸਕੂਟਰ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਦੇਵਕੀ ਅਨੰਦ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਵਕੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ 'ਮੇਰੇ ਯਾਰ ਦਾ ਡੋਲਾ ਚਲਿਆ' ਹਿੱਟ ਗੀਤ 'ਜੀਜਾ ਸਾਲੀ' ਫਿਲਮ 'ਚ ਗਾਇਆ ਸੀ।

ਨਿਕੀਤ ਢਿੱਲੋਂ ਨਵੀਂ ਕਲੀ

ਰਾਜਨ ਬੱਤਰਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਹੈ ਨਿਕੀਤ ਢਿੱਲੋਂ ਜੋ 'ਯਾਰ ਅਣਮੁੱਲੇ ਰਿਟਰਨਜ਼' ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਹੈ। ਨਿਕੀਤ ਕੋਲ ਕਾਫੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਹਨ। 'ਕਰੋਨਾ' ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਉਸਦਾ ਕੈਰੀਅਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਰੋਨਾ ਨਾ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ 4-5 ਫਿਲਮਾਂ ਉਹ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ।

ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿਲਮ ਲੇਖਕ

'ਜੁਗਨੀ ਹੱਥ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ' ਫਿਲਮ ਦਾ ਹੀਰੋ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਫਿਲਮ ਲੇਖਕ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹ ਵੈਬ ਲੜੀ 'ਚ ਗੁਰੀ ਸਿੰਘ 'ਟਿਕ-ਟਾਕ ਸਟਾਰ' ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸੋਨਮ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਮਨ ਦਲੇਰ ਮਹਿਤਾ ਮੁੱਖ ਸਿਤਾਰੇ ਹਨ। ਰੈਂਬੋ ਇਸਦਾ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਹੈ।

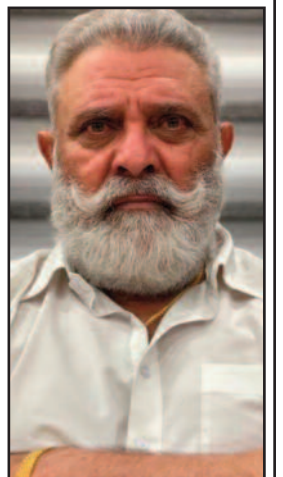
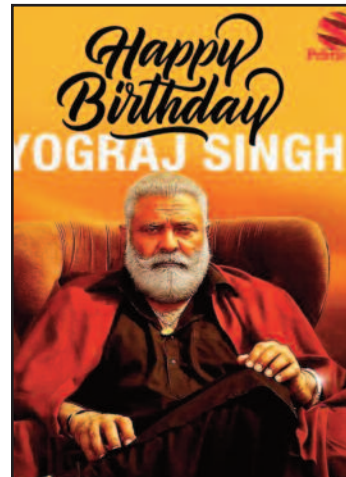
ਬੁੱਗਾ ਮਨਪ੍ਰੀਤ - ਇਰਾਦੇ ਬੁਲੰਦ

ਮਾਝੇ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਡਿਊਟੀ ਸਟਾਰ ਸਰਬਜੀਤ ਬੁੱਗਾ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਹਨ। ਸਰਬਜੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਖੁਦ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬੁੱਗਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਇੱਕ ਗੀਤ ਵੀ ਲਿਖੇਗੀ। ਬੁੱਗਾ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨਵੇਂ ਟਰੈਕ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਫਿਲਮੀ ਤਕਦੀਰ ਵੀ ਚਮਾਉਣਗੇ।

ਨਿਰਮਲ ਰਿਸ਼ੀ - ਅਸੀਰਵਾਦ

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਬੰਮ ਹੈ ਨਿਰਮਲ ਰਿਸ਼ੀ। ਵਾਹ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਬਾਤੀ ਨਿਰਮਲ ਰਿਸ਼ੀ ਤੋਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਮੰਨਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਸੀਰਵਾਦ ਲੈ ਕਿ 'ਅਨਲਾਕ - 4' 'ਚ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਲਈ ਸਾਨਦਾਰ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਫਿਲਮੀ ਤਾਜ਼ਾ ਗੱਲਬਾਤ - ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਵਾਰ

ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਪੂਰਾ ਸਮਰਪਿਤ ਰਿਹਾ ਹਾਂ : ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਅੱਜ ਵੀ ਬੰਮ ਹੈ, ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਤੇ ਕਈ ਲੋਕ 'ਐਹਵੇਂ' ਹੀ ਸਬਦ ਲਊ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੇ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਦੇ ਖਾਸ ਅੰਸ਼ ਇਹ ਹਨ।

ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਇਹੀ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਵੱਡੇ ਦੀ ਇਜਤ ਕਰਨੀ, ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਭੈਣ-ਭਰਾ, ਚਾਚੇ-ਤਾਏ ਤੇ ਸਭ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਸਭ ਦੀ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਬਣ ਕਿ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਨਾਲ ਭਰਾਵਾਂ ਜਿਹਾ ਪਿਆਰ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ, ਸਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਹਮਾਸਾਏ ਮਾਂ-ਜਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕਿ ਯੂਟੀ ਤੇ ਜੋਰਾਵਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਕਿੱਤੇ ਲਈ ਉਸਤਾਦ ਬਣ ਚੰਡਿਆ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਿਖਾਈ ਤਾਂ ਹੀ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਸਿਕਸਰ ਕਿੰਗ ਬਣਿਆ। ਜੋਰਾਵਰ ਬਿਜਨੈਸ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਔਲਾਦ ਲਈ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ, ਹਰ ਕੋਈ ਦੇਵੇ।

ਹਾਲਤਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਲੀਨਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ, ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪਤੀ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ। ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਵਿਕਟਰ ਯੋਗਰਾਜ ਪੁੱਤਰ ਅਭਿਨੇਤਾ ਬਣਿਆ, ਬੇਟੀ ਐਮੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਖਿਡਾਰਨ ਹੈ।

ਦੋਹਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਹੌਲ 'ਚ ਇਕੱਠ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਰਹਾਂਗਾ। ਦੋਸਤੀ ਬਣੀ ਵੀ, ਪਤੀ ਬਣ ਵੀ ਤੇ ਪਿਤਾ ਬਣ ਵੀ।

ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ 'ਚ ਸਮਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ, ਵੀਡੀਓ ਮਾਡਲਿੰਗ, ਐਡ ਫਿਲਮਾਂ, ਚੈਨਲਾਂ ਤੇ ਡੀਬੇਟ 'ਚ ਹਿੱਸਾ 'ਹਰ ਸਰਗਰਮੀ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਸਮੇਂ 'ਚ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੋ। ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ।

ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੀ ਲੜੀ ਹੈ। ਘਰ ਸੁੱਖੀ-ਬਾਹਰ ਸੁੱਖੀ ਤੇ ਹਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸੱਚ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਲੇਹਿਲ
91-98148-53861

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਜਲੰਧਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਅਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਆਪ-ਹੁਦਰੇਪਣ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਦੁਖੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਕਥਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜਲੰਧਰ, ਸੰਗਰੂਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਰੋਪੜ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਅੱਵਲ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਆਦਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ

ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕ ਕਿੰਨੇ ਦੁਖੀ ਹਨ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਸਬੰਧੀ ਲੋਕਲ ਅਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਖ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਲੋਕ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ 8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ 276 ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ

ਹੀ ਮੋਗਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਮੇਤ 15 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਆਮ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਸਮੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ 8.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 1.30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਫਟ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ ਅਤੇ 1.30 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਿਫਟ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ, ਜਦੋਂਕਿ ਦਿਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਸਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 5.00

ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪਰਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਮੀਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਲੋਕ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖੱਲ-ਖੁਆਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਧੁੱਪ ਕਦੇ ਛਾਂ, ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਸਰਦੀ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿੱਚ ਗਲ-ਗਲ ਤੱਕ ਡੁੱਬੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ, ਸਥਾਨਿਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ, ਮਾਲ-ਵਿਭਾਗ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਾਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣੇ ਚਾਹੇਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਰਨੈਲ ਲਾਸਾਨੀ ਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਨਿਕਲ ਗੜੀ ਚੋਂ ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਭਬਕ ਮਾਰੀ, ਛਾ ਗਿਆ ਸੰਨਾਟਾ ਜਹਾਨ ਉਤੇ । ਉਹਦੀ ਗਰਜ ਨਾਲ ਧਰਤ ਵੀ ਕੰਬ ਉਠੀ, ਸੁਰਜ ਸਹਿਮ ਜਿਹਾ ਗਿਆ ਅਸਮਾਨ ਉਤੇ। ਬਦਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਮਾਅ ਕੇ ਲੁਕੀ ਬਿਜਲੀ, ਹੱਥ ਵੇਖਕੇ ਉਹਦਾ ਕਿਰਪਾਨ ਉਤੇ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬਲਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਸ਼ੀ ਪੈ ਗਈ, ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਗਈ ਕਈਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਉਤੇ। ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਲਾ ਬਾਜੀ, ਮੁਰਦਾ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਰੂਹ ਮੁੜ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਝੁਕੀ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰ ਗਿਆ ਧੌਣ ਉਚੀ, ਉਹਨੇ ਜਾਬਰ ਦੀ ਧੌਣ ਝੁਕਵਾ ਦਿੱਤੀ।

ਸਵਾ ਲੱਖ ਨਾਲ 'ਕੱਲਿਆਂ ਲੜਨ ਵਾਲਾ', ਕੁੱਦ ਪਿਆ ਸੀ ਜੰਗ -ਇ- ਮੈਦਾਨ ਅੰਦਰ। ਅੰਬਰ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਵਾਂਗ ਜਾਣੇ, ਫੁਰਤੀ ਆ ਗੀ ਉਹਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਅੰਦਰ। ਆਫਤ ਬਣ ਕੇ ਟੁੱਟ ਪਿਆ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ 'ਤੇ, ਜੋਸ਼ ਆ ਗਿਆ ਮਰਦ ਜੁਆਨ ਅੰਦਰ। ਜੀਭ ਸੱਪਾਂ ਦੀ ਜਾਪੇ ਕਿਰਪਾਨ ਉਹਦੀ, ਲੱਖਾਂ ਡੱਸ ਕੇ ਮੁੜ ਮਿਆਨ ਅੰਦਰ। ਕੁੱਦ ਪਿਆ ਜਿਸ ਤਰਫ਼ ਤੁਫਾਨ ਬਣਕੇ, ਵੈਰੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਸੱਬਰ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੇ। ਜੰਗੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਪਰਬੀਨ ਯੋਧਾ, ਉਹਨੇ ਖਾਲਸਈ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੇ।

ਰੰਘਰੇਟੇ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, ਧੌਣ ਝੁਕਾਈ ਨਾ ਧੌਣ ਲੁਹਾ ਦਿੱਤੀ। ਮਲਕਲ ਮੌਤ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਅੱਖ ਪਾਕੇ, ਕ ਈ ਵਾਰ ਉਸ ਮੌਤ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਉਂਦਾ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਲੀ, ਆਸ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਜੀਣਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਜੀਣ ਦੀ ਜੁਗਤ ਦੱਸੀ, ਮਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਜਾਚ ਸਿਖਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਲਿਆਇਆ ਸੀ ਸੀਸ ਜਿਥੋਂ, ਸੀਸ ਗਿਆ ਉਹਦਾ ਓਸੇ ਦਰਬਾਰ ਅੰਦਰ। ਛਲ ਗਿਆ 'ਲਾਲ' ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਭਾਈ ਜੈਤਾ, ਤਰਬੱਲੀ ਮੱਚ ਗਈ ਮੁਗਲ ਸਰਕਾਰ ਅੰਦਰ।

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਮੁਲਹਾਲੀ 91-98721-55120

ਤੱਤ

ਅਕ ਫੁੱਲ ਘਰ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਫਲ ਗੁੰਮੀਆਂ ਦੇ ਉਪਹਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਲੱਭਿਓ ਤਾਂ ਦਹ ਫਲ ਲੱਭਦੇ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ, ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੇਸਤ ਸੱਚੇ ਯਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਗੋਬੀ ਦਾ ਫੁੱਲ ਲੱਗੇ ਬੜਾ ਹੀ ਸੋਹਨਾ, ਹਾਰ ਬਣਵਾ ਨਾ ਕੋਈ ਗਲ ਦੇ ਪਾਵੇ । ਭਾਰ ਗਲ ਪਾਉਣਾ ਕੋਈ ਨਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਉਹਨੂੰ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਹਰ ਕੋਈ ਧਰ ਖਾਵੇ ।

ਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਾ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਰੁਤਬਾ, ਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਮਿਟੀ ਮਾਂ ਅਖਵਾਂਉਦੀ । ਪੁੱਟ-ਪੁੱਟ ਮਿੱਟੀ ਲੋਕ ਖਹਿ ਉਡਾਂਦਿਓ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮਿਟੀ ਰਹੇ ਕੁਰਲਾਂਉਦੀ ।

ਘਰ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਿੱਠੀ, ਇਹਨੂੰ ਛੱਡ-ਛੱਡ ਲੋਕ ਪਰਦੇਸੀ ਹੋਏ । ਰੋਟੀ-ਰੋਜ਼ੀ, ਸਹੂਲਤ ਖਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਯਾਦ 'ਚ ਮਨ ਭਰੇ ਦਿਲ ਰੋਏ ।

ਗਜ਼ਲ

ਰਾਤਾਂ ਦੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਗਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਮਾਰਦੇ। ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਸਜਨਾ ਦੇ ਲੋਕੀ ਦੀਵੇ ਬਾਲਦੇ ।

ਕੱਚੇ ਘੜੇ ਕੱਚ ਕੀਤਾ ਇਕ ਵਾਰ ਪਿਆਰ ਦਾ, ਕੀਤੇ-ਕਾਢੇ ਪਰ ਲਾ ਅਗ-ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਿਹਾਰ ਦੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਾ ਅਗ-ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਛਾਣਦੀ, ਬੇਵਫਾ ਲਈ ਦੀਵਾਨੇ ਰਹੇ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਵਾਰਦੇ।

ਜਗਦੀ ਸੁਆਂ ਨੂੰ ਘੁੰਮ-ਘੁੰਮ ਪਰਵਾਨੇ ਇਹ ਲੋਚਦੇ, ਮਿਟ ਗਏ ਚਕਾ-ਚੌਦ ਪਿੱਛੇ ਤੇ ਰਹੇ ਪਰ ਝਾੜਦੇ।

ਤਪਦੇ ਸ਼ਬਾਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਪਰਖਿਆ ਨਾ, ਪਰਾਂ ਦੇ ਚਾਅਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਸੀਨੇ ਅੱਗ ਬਾਲਦੇ ।

ਡਿਗ-ਡਿਗ ਢੇਰੀ ਹੋਏ ਨੇ ਇਹ ਮੋਹ ਤੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ, ਅੱਲ੍ਹੜਪੁਣੇ 'ਚ' ਰਹੇ ਇਹ ਜਿੰਦ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰਦੇ।

-ਰਬਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ +919814667682

ਮਿਹਨਤ ਵਾਲੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ

ਰੰਗ, ਰੂਪ ਤੇ ਭੇਸ ਨਸਲ ਦਾ, ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਦੀ ਨਾ ਕਰੀਏ। ਲੈ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਵਾਲੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ, ਨਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਲੜੀਏ।

ਪੱਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਣਾ, ਮਿਲਦਾ ਗਿਆਨ ਜੇ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚੋਂ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਉੱਗਣ ਵਾਲੇ, ਉੱਗ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਪੱਥਰਾਂ 'ਚੋਂ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੇ ਹੋਵੋ, ਬਸ ਰੱਜ-ਰੱਜ ਕੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹੀਏ। ਰੰਗ, ਰੂਪ ਤੇ ਭੇਸ ਨਸਲ ਦਾ, ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਦੀ ਨਾ ਕਰੀਏ।

ਲੱਤਾਂ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ, ਸਾਥ ਦੇਣਗੇ ਘੱਟ ਲੋਕੀਂ। ਤਾਹਨੇ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦੇ, ਨਾ ਪੈ ਜਾਣਾ ਸੋਚੀਂ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿੱਦੜ ਧਮਕੀਆਂ ਕੋਲੋਂ, ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਡਰੀਏ। ਰੰਗ, ਰੂਪ ਤੇ ਭੇਸ ਨਸਲ ਦਾ, ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਦੀ ਨਾ ਕਰੀਏ।

ਅੱਜ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਸੁੱਖ ਹੈ, ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਓ ਗੱਲ ਬੱਚਿਓ। ਰੋਜ਼ ਦੀ ਰੋਜ਼ ਹੈ ਕੰਮ ਕਰਲਿਓ, ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਉੱਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਬੱਚਿਓ।

ਲੋਕ-ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਬਣਾ ਕੇ, ਐਸੇ ਕੋਕੇ ਜੜੀਏ। ਰੰਗ, ਰੂਪ ਤੇ ਭੇਸ ਨਸਲ ਦਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਦੀ ਨਾ ਕਰੀਏ।

'ਗੁਰਵਿੰਦਰ' ਇੱਕ ਦਿਨ ਤੇਰੀ ਵੀ, ਗੁੱਡੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣੀ ਅਸਮਾਨੀਂ। ਕਲਮ ਤੇਰੀ ਨੇ ਵੀ ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ, ਬਣ ਜਾਣਾ ਲਾਸਾਨੀਂ। ਬੇ-ਹਿੰਮਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ, ਆਜੇ ਪੱਲਾ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਫੜੀਏ। ਰੰਗ, ਰੂਪ ਤੇ ਭੇਸ ਨਸਲ ਦਾ, ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਦੀ ਨਾ ਕਰੀਏ।

-ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਉੱਪਲ' 91-98411-45000

ਪੱਬਜੀ

ਪੱਬਜੀ ਗੇਮ ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਬੈਨ, ਮਾਪਿਆਂ ਲਿਆ ਸੁੱਖ ਦਾ ਚੈਨ। ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਮੰਗ, ਜਾਨਲੇਵਾ ਗੇਮ ਕਰ ਦਿਓ ਬੰਦ। ਚੀਨੀ ਵਿਵਾਦ ਲਿਆਇਆ ਰੰਗ, ਆਖਿਰਕਾਰ ਪੱਬਜੀ ਹੋਈ ਬੰਦ। ਪੱਬਜੀ ਗੇਮ ਦਾ ਜੋ ਹੋਏ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਵਧੀ ਤਕਰਾਰ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪਾਤਿਆ ਸੀ ਵਰਕਾ,

ਉੱਪਰੋਂ ਛੇੜਿਆਂ ਬੇਲੋੜਾ ਖਰਚਾ। ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੱਗ ਗਈ ਲੱਤ, ਨਿਗਾਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਘੱਟ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠ ਨਾ ਕੋਈ ਸੀ ਲਾਭ, ਬੱਚੇ ਫਸਾ ਲਏ ਵਿਖਾ ਕੇ ਖਾਬ। ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਬੁਝਾਏ, ਪੱਬਜੀ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਬੱਚਿਓ, ਚੰਗੀ ਹੋਈ ਬਹੁਤ ਗੱਲ, ਸੁਧਾਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਆਪਣਾ ਕੱਲ। ਸੂਭਮ, ਮੋਹਕ ਗੱਲ ਸਮਝੋ ਸਾਰੀ, ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕ ਗੇਮਾਂ ਨੇ ਬਿਮਾਰੀ।

- ਚਮਨਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ 91-95010 33005

ਦੋਹੇ

ਹਰ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ, ਬੋਲੀ ਜਾਵੇ ਝੂਠ, ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਉਸ, ਛੱਡਣੀ ਨਾ ਕਰਤੂਤ।

ਸਕੀਮਾਂ ਇੱਥੇ ਬਣਦੀਆਂ, ਸ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖ, ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ, ਨਫਾ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕੱਖ।

ਹਾਕਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਜੇ ਮੂੰਹ ਰੱਖੀਏ ਬੰਦ, ਜੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਝ ਬੋਲੀਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੀਹਵੇ ਦੰਦ।

ਜੇ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ, ਸਿੱਧੇ ਕੀਤੇ ਨਾ ਕੰਮ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ, ਤੇਰਾ ਲਾਹਣਾ ਚੰਮ।

ਲਗਾਈ ਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਤੇ, ਜੇ ਕਰ ਦਫਾ ਠੀਕ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਨੂੰ ਸਜਾ, ਉਹ ਸਮਝੁ ਨਿਰਭੀਕ।

ਤੁਰ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ, ਕੋੜੇ ਬੋਲ ਕੇ ਬੋਲ, ਉਹ ਬੰਦੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ, ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਜਾਵੇ ਰੋਲ।

ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਸੋਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਨਫਾ ਰਹੇ ਜੋ ਭਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖਿਆਲ।

ਜੀਵਨ ਨਰਕ ਬਣਾ ਦੇਵੇ, ਸਾਥੀ ਬੇਈਮਾਨ, ਈਮਾਨਦਾਰ ਸਾਥੀ ਨਾ, ਦੁੱਗਣੀ ਹੋਵੇ ਸ਼ਾਨ।

- ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ 91-99158-03554

ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਧੀਏ ਕੁਸਮ ਤੋਂ ਕਿਰਪਾਨ ਬਣ ਗਈ! ਪਰਸ ਤੋਂ ਪੱਤ ਤੱਕ ਦੀ ਰਾਖੀ ਹੁਣ ਖੁਦ ਹੀ ਕਰਨੀ ਪਊ..

ਅੱਜ ਕੱਲ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਬਹਾਦਰ ਧੀ ਕੁਸਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਛਿੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਵਲ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੀ, ਗੁੱਟ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੇ ਭੱਜੇ ਮੋਬਾਇਲ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿੱਤੀ।

ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਤਾਈ-ਕਵਾਂਡੋ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਰਹੀ ਕੁਸਮ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਡਿੱਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਵਾਪਸ ਖੋਹ ਲਿਆਈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਮਜਦੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਲਈ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਨਾਜ਼ੁਕ ਜਿਹੇ ਗੁੱਟ ਦੀਆਂ ਨਾੜਾਂ ਵੀ ਉਸ ਮੋਬਾਇਲ ਚੋਰ ਨੇ ਦਾਤਰ ਨਾਲ ਵੱਢ ਸੁੱਟੀਆਂ, ਪਰ ਉਹ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ੇਰਨੀ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਮੁੜੀ। ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਜੋਸ਼ੀ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਮੁਕੇਸ਼ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਅਮਨ ਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਰਾਖਦਿਲੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕੁਸਮ ਦਾ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮੁਫਤ ਕਰ ਛੱਡਿਆ।

ਬੇਟੀ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟੀ ਹੈ ਪਰ ਬੇਟੀਆਂ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦੇ ਗਈ ਕਿ ਅੱਠਤਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਬਸ ਆਪਾ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਿਬੂਣਾ, ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਹਲੀਮੀ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਹਰ ਲੜਕੀ ਲਈ ਰਾਹ-ਦਸੇਰਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਨਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਾਪੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ "ਗੁੜੀ-ਗੁੜੀ" ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਕਸਿਕ ਪੱਖੋਂ ਦ੍ਰਿੜ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ

ਹਰ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਕਰਾਟੇ, ਤਾਈ-ਕਵਾਂਡੋ ਅਤੇ ਸੈਲਫ-ਡਿਫੈਂਸ ਜਿਹੀਆਂ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾਈਏ। ਬੇਟੀਆਂ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਵਾਲੀ ਕੁਮਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜਿਲ ਪਾਟਿਲ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਆਈ.ਏ.ਐਸ ਅਫਸਰ ਬਣੀ। ਅਰੁਨਿਮਾ ਸਿਨਹਾ ਇਕ ਲੱਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਮਾਊਟ ਐਵਰੈਸਟ ਸਰ ਕਰ ਗਈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਣ, ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ, ਛੇੜਖਾਨੀ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਚੋਰੀ-ਚਕਾਰੀ ਆਦਿ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਮਲ ਕਲੀਆਂ ਅਤੇ ਛੂਹੀ-ਮੂਈ ਜਿਹੀ ਦਿਖ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਅਕ ਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਬੁਰੇ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸਮ ਵਾਂਗ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਬਾਕੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਚਾਨਣ-ਮੁਕਾਰਾ ਬਣ ਸਕਣ।

- ਰੇਣੂ ਕੌਸ਼ਲ (ਸਟੇਟ ਅਵਾਰਡੀ) 91-9876877607

ਪਿਆਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋ

ਤੇਰਾ ਪਿਆਰ ਵੰਡੋ ਖੁਸ਼ਬੋਆਂ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦਤੀ ਮਹਿਕਣ ਲੱਗੀ।

ਅੰਬੀਆਂ ਦੀ ਡਾਲੀ ਤੇ ਬਹਿ, ਜਿਉਂ ਮੈਨਾ ਚਹਿਕਣ ਲੱਗੀ।

ਚੁਲੀ ਭਰ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ, ਗਟ ਗਟ ਕੇ ਮੈਂ ਪੀ ਜਾਵਾਂ, ਤੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਮੈਂ ਉੱਠਦੀ ਬਹਿੰਦੀ ਗਾਵਾਂ, ਤੱਕ ਮੁਖੜਾ ਚੰਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਇਹ ਫਿਜ਼ਾ ਵੀ ਬਹਿਕਣ ਲੱਗੀ।

ਤੇਰੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਭਰ ਕੇ, ਹੁਣ ਲਵਾਂ ਕਲਾਵੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਖੁੱਟ ਭਰ ਕੇ ਮੈਂ ਪੀ ਲਾਂ, ਬੱਸ ਇਕੋ ਸਾਹਵੇ ਮੈਂ, ਮਿੱਠਤੀ ਰੁੱਤ ਬਹਾਰਾਂ ਵਾਲੀ, ਰੂਹ ਦੀ ਟਾਹਣੀ ਟਹਿਕਣ ਲੱਗੀ।

ਤੇਰਾ ਪਿਆਰ ਵੰਡੋ ਖੁਸ਼ਬੋਆਂ, ਮੇਰੀ ਜਿੰਦਤੀ ਮਹਿਕਣ ਲੱਗੀ।

ਅੰਬੀਆਂ ਦੀ ਡਾਲੀ ਤੇ ਬਹਿ, ਜਿਉਂ ਮੈਨੂੰ ਚਹਿਕਣ ਲੱਗੀ।

- ਰੇਣੂ ਕੌਸ਼ਲ (ਸਟੇਟ ਅਵਾਰਡੀ) 91-98768-77607

Raja

SWEETS & CATERING

AUTHORIZED CATERER FOR MAJOR 5-STAR HOTELS

ITEMS SERVING

All Kinds of Sweets | Snacks
Chaat Stall | North Indian Cuisine
Fluda Kulfi Stall | On Site Tandoor

ADDITIONAL SERVICE

Warmers | Chaffing Dishes
China & Silverware
Linen Rental | Waiters
Bartenders

CATERING SERVICE

Wedding Ceremonies | Receptions
Birthday Parties | Corporate Events
Religious Gatherings
Picnics/Bar-B-Que

CONTACT US:
RAJA SWEETS & CATERING
WORK (510) 489-9100
CELL (510) 715-1619

Email: mrbains@rajasweets.com
www.rajasweets.com

 Find us on [facebook.](#)
 Follow us on [Twitter](#)

[rajasweetsandcatering](#)
[rajasweets](#)

ਪੰਜਾਬੀ ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਨੰਬਰ ਵਨ ਸਟੋਰ

Kash FABRICS

ਸਾਡੀ ਸਪੈਸ਼ਲਟੀ

ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿਰੇ ਤੇ ਸੂਟ ਅਤੇ ਨਾਲ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਮੈਚਿੰਗ ਜਿਊਲਰੀ

ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕੱਪੜਾ ਵਧੀਆ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾੜੀਆਂ ਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਸੂਟ, ਦਰਜਨਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੱਗੜੀਆਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਖਰੀਦੋ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ, ਡਰਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਡੀਆਂ-ਵੀਡੀਓ ਤੇ ਡੀਥ ਵੀਥ ਡੀਥ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ ਹੈ।

ਕੋਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਅਸੀਂ ਯੂਥ ਪੀਥ ਐਂਡ ਰਾਹੀਂ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

KASH FABRICS

ONE STOP SHOPPING CENTRE
29576 Mission Blvd Hayward. Ca 94544
www.kashfabrics.com
Tel: 510-538-1138

INDIA BAZAAR

Jai Ram Gaught

Harjit Gaught (Happy)

INDIAN, PAKISTANI & FIJIAN GROCERIES

WE ARE OPEN 7 DAYS A WEEK
9:00am to 8:30pm

RENT DVDS & BUY CLOTHES
ENJOY YOUR DAY WITH HOPES

WE ACCEPT FOOD STAMPS

CALL TO **HAPPY**

Cell: (209)-487-2127
Ph: (209) 478-0285
Fax: (209) 477-3206

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਏਅਰਲਾਈਨ ਟਿਕਟਾਂ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ।

EVERY SATURDAY & SUNDAY SPECIAL DISCOUNT ON GROCERIES

1304-E HAMMER LANE, SUITE 12, STOCKTON CA, 95210
EMAIL: indiabazaar08@yahoo.com

INDIA MARKET

SWEETS & SPICES

CHAAT PAPDI, SAMOSA, CHAAT, PANI PURI
DAHI VADA, BHEL PURI CHAAT

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਸਟੋਰ

ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰੋਸਰੀ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

WE HAVE **LARGEST COLLECTION** FOR INDIAN FIJIAN & PAKISTANI **GROCERY**

MUSIC, FABRIC ARTIFICIAL JEWELRY, SWEETS, FRESH VEGETABLES & MORE..

ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰਾ

ਬਹਿੰਦਰ ਬੰਗੜ

Super Eyebrow Threading Now Open

Eyebrow Threading & Henna Tattoo

7 times, Get 8th one free!

Inside India Market

SACRAMENTO
5203 EKLHORN BLVD
SACRAMENTO CA 95842
916- 338-5511

ROSEVILLE
1265 PLEASANT GROVE BLVD.
100 ROSEVILLE, CA 95747
916- 786-7666

Cell : **916-798-8142**

Email: IndiaMarketRoseville@gmail.com

CORNING ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੱਕਰ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ

AAA Truck Wash, Tire, and Lube

- * We Carry New and Used Tires All Major Brands
- * Smart Way Tires Available
- * Used Tires Start From & 135
- * Old Change \$ 189 + Tax
- * We also do truck and car washing and waxing
- * Friendly and Professional Staff
- * We offer truck and car detailing

ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਸੇਲ

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਰਿਜਸਟੋਨ ਸਟੇਅਰਿੰਗ ਟਾਇਰਾਂ ਦੀ ਸੇਲ ਲਗਾਈ ਹੈ

ਬਰਿਜਸਟੋਨ 283 (ਦੋ ਟਾਇਰ) \$1149
ਚਾਈਨੀਜ਼ 749 (ਦੋ ਟਾਇਰ) \$749

Call:

530-824-5134

ਯੁਰਾਣੇ ਟਾਇਰਾਂ ਦੀ ਸੇਲ

ਇਕ ਵਾਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਓ

Used Tires American Brand	\$99+ Labor
Recap Truck Tire	\$ 249+ Labor
Recap Trailar Tires and Kind	\$ 199+ Labor

LUCAS OIL LUCAS INJECTOR CLEANER \$28.99

NEW & USED TIRES

WASH, LUBE, BRAKES

Call:

650-642-0697

3525 Highway 99, West Corning, CA 96021

Across the Street from TA Truck Stop

KB USED AUTO SALES

8655 B Monterey Street Gilroy, CA 95020

**Kashmiri Bhatia,
Dealer/Broker
408-848-2365**

**50% OFF WARRANTY
with Qualifying Car Purchase**

**IN HOUSE
FINANCING AVAILIABLE
www.kbusedautosales.com**

ਅਸੀਂ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਤੇ ਲੋਨ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Kashmiri Bhatia & his wife

K&K AUTO REPAIR and Car Wash

**63 Muckelemi St
San Juan Bautista 95045**

**Kashmiri Bhatia (Owner)
831-623-4702**

**20% OFF LABOUR
on your next qualifying service**

Car Care You Can Trust